

ODTÜ Mezunları
Derneği Yayınıdır

188

eylül 2009

odtülüler bülteni

ODTÜLÜLER BÜLTENİ

ODTÜ Mezunları Derneği aylık yayın organıdır. Dernek üyelerine ücretsiz gönderilir.

Eylül 2009

Dernek Adına Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü
Himmet ŞAHİN (EDS'83)

Yayın Kurulu

Tülay ÜNLÜEVCEK (PSY'83)
M. Nilgün EGEMEN (CHE'89)
Şule ŞAHİN (PSY'85)
Melda TANRIKULU (CRP'06)
Emrah DELİKAN (CE'06)
Kamil AKDOĞAN (ES'90)
Günay BULUT (ADM'85)
Hilmi GÜVEN (EE'83)

Yayın ve Reklam Sorumlusu

Eda ACARA (SOC'04)
yayin@odtumd.org.tr

Grafik, Tasarım ve Baskı

AJANS-TÜRK BASIN VE BASIM A.Ş.
İstanbul Yolu 7. km. No: 24 Batıkent/Ankara
Tel: 0312 278 08 24
Baskı Tarihi: 06/09/2009

İmzalı yazılardaki görüş ve düşünceler yazarlarına ait olup, ODTÜ Mezunları Derneği'ni ve ODTÜ'lüler Bülteni'ni sorumlu kılmaz. Yayımlanan yazılar ve fotoğraflar, Derneğin ve yazarların izni olmadan kullanılamaz.

ODTÜ Mezunları Derneği Yönetim Kurulu

Himmet ŞAHİN (EDS'83), Başkan
Burçin BÜYÜKPAMUKÇU (BIO'88), Başkan Yard.
Oğuz ÜLKER (EE'86), Başkan Yard.
Nilgün EKERMEN (CHE'87), Yazman
Fusun GÖNÜL (ECON'87), Sayman
Taner ÖZDEMİR (EE'88)
Dilek ERGEÇEN (CENG'85)

Ödentileriniz için

T. İş Bankası, ODTÜ Şubesi 4229/0528642
Garanti Bankası, Maltepe Şubesi 6201160-6

Burs ve Yardımlar Fonu

T. İş Bankası, ODTÜ Şubesi
4229/0422059 (YTL)
4229/3282408 (EUR)
4229/3165117 (USD)
Garanti Bankası, Maltepe Şubesi
6299535-2 (YTL)

Yönetim Yeri

ODTÜ Mezunları Derneği
428. Sk. 100. Yil, 06530, Ankara
Tel: (312) 286 79 79
Faks: (312) 287 75 00
E-posta: odtumd@odtumd.org.tr
www.odtumd.org.tr

Kapak Konusu

Okullar Açılırken Hatırladıklarımız

Yerel Süreli Yayın
ISSN 1303-7390

İÇİNDEKİLER

- 6 Duyuru**
Büyük Marmara Depremi'nin Onuncu Yıldönümü
Hiroşima 1945
- 7 Dernekten**
Bilim Müzesi ve Uçurduklarımız
Dernekte Bu Ay
Durul Gence ile Söyleşтик
Mezuniyet Yazıları
Burs Verenler
Ankaralı Aydınlar Hasanoğlan için Buluştu
- 15 İçimizden Biri**
Bülent Tanık ile görüştük...
- 16 Çevre**
Bisiklet Şiddeti Bozar
- 18 Odtü'den**
Arkeometri ve ODTÜ
- 20 Kültür-Sanat**
Yılmaz Güney Sinemasının Bir Özelliği Üstüne
- 22 Vişnelik'te Bu Ay**
- 23 Etkinlik İzlenesi**
- 26 Ayın Dosyası**
Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Yabancı Okullar
Meslek Eğitimi Kızlara Altın Bilezik, Ülkeye Gönenç
Kız Enstitüleri
Eğitim Eskiden Böyle miydi?
Can Yücel ve Köy Enstitüleri
Ailelere ve Öğrencilere Yeni Sınav Sistemi ile İlgili Tavsiyeler
Eğitim Şart mıdır?
- 39 Kavramlar**
Cehalet: Nerde O Eski Cahiller?..
- 40 Anılarla ODTÜ**
ODTÜ'nün İlk Yılları:
Geçmiş Zaman Olur ki Hayali Cihan Değer
- 42 Hocam İnecek Var**
Burdur
- 44 ODTÜ'den Bir Köşe**
Odtü'de Bir Güneş Saati Var
- 45 Zaman Zaman İçinde**
Bela Bartok Türkiye'de
- 46 Kitaplar Arasında**
Jean Paul Sartre - Bulantı
- 48 Ayın Olayları**
- 49 Ödüllü Bulmacalar**

8

18

32

10 YTL KAMPANYASI

Burs fonuna yapacağınız ayda 10 YTL ve üzeri yardımlar bir araya geldiğinde, kaynak yetersizliği yüzünden burs veremediğimiz birçok ODTÜ'lü kardeşimizin yüzünü güldürecek...

Dileriz, bu kampanyada bizi yalnız bırakmazsınız!

ONLARI UNUTMAYINIZ

Burs ve Yardımlar Fonu

Türkiye İş Bankası

ODTÜ Şubesi

0422059 (YTL)

3282408 (EUR)

3165117 (USD)

Garanti Bankası

Maltepe Şubesi

6299535-2 (YTL)

Sayın Üyeler,

Okulların açıldığı bugünlerde eğitim konusuna yeniden göz atmak ve toplumsal değişimlerin eğitim üzerinden nasıl gerçekleştiğine değinmek istiyoruz. İnsan hakları kapsamında bakıldığında eğitim alma hakkı, yaşama hakkından sonra gelen en önemli hak olarak göze çarpmakta ve Anayasamızın 42. Maddesi'nde de yer almaktadır. Eğitimin temel işlevlerinden bir tanesi, ülkenin çağdaşlaşması ve gelişmesini sağlaması ve yeniden üretilecek bir kültür içinde bilgi ve beceriyi gelecek nesillere aktarması olup, bunun dışında bir diğer temel işlevi ise ekonomik ve toplumsal kalkınmaya katkı sağlamasıdır.

Genel olarak bakıldığında, okul eğitiminin egemen sınıflar tarafından kendi amaçlarına yönelik saptanmış olan toplumsal ve kültürel koşulların yeniden biçimlenmesine yardımcı olduğu görülmekte, hakim kültürün kurumsallaşmasına ve toplumdaki sınıfsal ayrımların algılanmasında önemli rol oynadığı gözlemlenmektedir.

Uygulanan eğitim programları ile tutsaklaştırılmaya çalışılan bilinç ve sorgulama yetisine sınırlandırma getirme çabaları, toplumsal dönüşümü olumsuz etkilemekte ve bunların izdüşümleri yaşama yansımaktadır.

2009 Avrupa Komisyonu'nca hazırlanan "Eğitimdeki Gelişmeler" Raporu'nda Türkiye'deki değişimler değerlendirilirken, sık sık "Türkiye Hariç" ibaresine rastlanması, Avrupa Birliği ülkelerinde öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 10 iken ülkemizde bu sayının 25 civarında olması, ülkemizin AB ülkeleri arasında eğitim yılı bakımından 13 yıllı en sonlarda olması, ülkemizin eğitime ayrılan kaynak (bütçe) açısından da gerilerde kalması, ülkemizin gelişim yönünü ve eğitimdeki yerini göstermesi bakımından anlamlıdır.

Ülke nüfusunun büyük bir çoğunluğu yoksulluk sınırında iken sağlığın ve eğitimin özelleştirilmesi çabaları toplumda bir sınıf farklılaşmasına yol açmakta, hakların eşit kullanılmadığı gözlemlenmektedir.

Toplumsal yapının doğru ve çağdaş bir şekilde gelişmesi için eğitimde fırsat eşitliğinin hakkıyla uygulanması, çağdışı eğitim programlarının modernize edilmesi, tek merkezden değil yerinde bölgenin ihtiyaçlarını karşılayabilecek, Veli-Öğrenci- Okul yetkisinin eşit dağılımı ile idare edilmesi, öğretmen yetiştiren kurumlardan mezun olan öğretmen adaylarının KPSS ile atanma mantığından uzaklaşarak, okul ortalaması ve yeteneklerini baz alan bir yöntemle görevlendirilmesi gerektiği göz önüne alınmalıdır. Unutulmamalıdır ki; öğretmenler, çocuklarımızı ve dolayısıyla geleceğimizi eğitip şekillendiriyorlar. Bu çerçevede ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenliğinin bilgi birikimi, yeteneği, dünyayı ve bilimi algılama becerilerinin gelişmiş olması toplumun da gelişmesini sağlayacaktır.

Sevgili üyelerimiz, bu vesile ile Şeker Bayramınızı da kutlar, sağlık ve esenlik dolu günler dileriz.

Saygılarımızla

**ODTÜ Mezunlar Demeği
Yönetim Kurulu**

DERNEĞİMİZDEN DUYURU

"Büyük Marmara Depremi"nin Onuncu Yıldönümü

On yıl önce bugün sabah 03.01'de başlayan Richter ölçeğiyle 7,4 şiddetindeki sarsıntı yalnızca 45 saniye sürdü, ama 17 binden fazla kişinin ölümüne, 40 binden fazlasının da yaralanmasına neden oldu. 40 binin üzerinde konut ve iş yeri yıkıldı ya da kullanılamaz hale geldi; 100 bine yakını hasar gördü. Depremin bilânçosu, Türkiye tarihinin en ağır hasarlarından biriydi. Depremin acısı yaşayanlar için hâlâ taze.

Tüm bilimsel veriler göstermektedir ki, Kuzey Anadolu Fay hattı dünyadaki en aktif deprem kuşaklarından biridir ve yüzyıllardır pek çok büyük deprem üretmiştir. Depremle bir arada yaşamaya mecbur olmamız gerçeği bile, ilgilileri harekete geçirememiştir. Aradan on yıl geçti, tüm sorumluluk birkaç müteahhit üzerine yıkıldı ve gerçek sorumlular hiçbir zaman cezalandırılmadı. Çarpık yapılaşma tüm hızıyla devam etmektedir. Yapı kalitelerindeki kontrol hala yeterli düzeyde değildir ve pek çok yerde göstermelik hale gelmiştir. Gerekli tedbirlerle, depreme dayanıklı yapılar tasarlanarak, can ve mal kayıpları azaltılabilir.

Her an yeni bir felaket ile karşı karşıya kalabiliriz. Biz biliyoruz ki; insanlarımız; siyasal iktidarlarca uygulanan bilime ve akla aykırı rant politikaları ve imar afları sonucunda, kalitesiz standart dışı binalar, bozuk altyapı, bilgisizlik-bilinçsizlik-eğitimsizlik nedeniyle ölmektedir. Deprem kuşakları üzerindeki diğer ülkelerde benzer büyüklükteki depremlerde çok az can kaybı olmaktadır. Ülkemizde ne yazık ki bu konularda büyük bir aymazlık, umursamazlık, karmaşa ve kargaşa hüküm sürmektedir. Yapılan uyarılar siyasal iktidarlarca dikkate alınmamıştır.

ODTÜ Mezunları olarak, 10 yıl önce yaşamış olan bu felaketin yıldönümünde hayatlarını kaybetmiş olanları bir kez daha anıyor, sevdiklerini kaybetmiş olanların acılarını paylaşıyoruz. İlgili tüm tarafları gerekli yasal düzenlemelerin yapılması, imar ve afet mevzuatlarının yeniden düzenlenmesi konusunda görevlerini yapmaya davet ediyoruz.

Saygılarımızla,
ODTÜ Mezunları Derneği
Yönetim Kurulu

Hiroşima 1945

Bugün 6 Ağustos 1945, dünya üzerinde yaşanan en büyük insanlık katliamının, tarihin en büyük nükleer saldırısının yıl dönümü. ABD'nin Japonya'nın Hiroşima Kenti'ne attığı, uranyum-235 tipi atom bombasının üzerinden 64 yıl geçti. "Little Boy" 140 bin kişinin ölümüne, on binlerce insanın da radyasyondan ağır şekilde etkilenmesine neden oldu. Kentin yüzde 60'ı haritadan silindi, 3 gün sonra yani 9 Ağustos'ta ikinci nükleer bomba Nagazaki'ye atıldı. "Fat Man" ilk anda 70 bin masum insanı öldürdü. Toplam 360 bin insanın ölümüne, on binlerce insanın yaralanmasına neden olan facianın zararları o kadarla da kalmadı. Radyasyondan etkilenen insanlar genetik sakatlıkları daha sonraki nesillere taşıdılar.

Atom bombasına başvuran tek nükleer güç olan ABD'yi, emperyalist işgalleri ve savaş politikalarını kınıyoruz. Barışın gerçekleşeceği bir dünya istiyoruz, eşit özgür ve demokratik bir ülkede barış içinde yaşamak istiyoruz. Silahsız bir dünya istiyoruz diye haykırıyoruz.

Saygılarımızla,
ODTÜ Mezunları Derneği
Yönetim Kurulu

VADİLERİN ÇOCUKLARIYLA BİLİM MÜZESİ VE UÇURDUKLARIMIZ

ODTÜ Mezunları Derneği organizasyonu, Dikmen Vadisi, Batıkent ve Mamak Bölgelerinde yaşayan 80 öğrencimiz, 25 Ağustos 2009 Salı günü, hep beraber önce ODTÜ Bilim Müzesi'ni gezdiler, sonra stadyumda uçurma şenliğine katıldılar.

Henüz ODTÜ ile tanışmadığım yıllarda da mavi otobüsleri hayranlıkla izlerdim, şimdi de. Ama bu kez mavi otobüsler, cıvı cıvı çocuk sesleriyle çınlıyordu, emanet önemliydi. Bir gün "Hocam Rektörlük'te inecek var" diyecek genç nesilleri taşıyorlardı. Onlar bunun ne kadar farkındaydılar bilmiyorum. Biz Dikmen Vadisi, Batıkent ve Mamak bölgelerinden gelen 80 ilköğretim okulu öğrencisini ODTÜ Bilim Müzesi'nin bahçesinde bekleyen heyecanlıydık.

Derneğimiz sosyal sorumluluk projesi kapsamında ODTÜ'yü, 8-12 yaş grubu öğrencileriyle tanıştırmak istedik. Bilim Müzesi meraklı gözlerin, ellerin dokunuşundaydı. Onlara sunulan her objeyi tanımak, arabalara binip gitmek, uçakları semalara özgürce uçurmak, en çok da anlatılan fiziksel deneyleri evlerinde yeniden yapmak istediler.

Zaman çabuk geçiyordu, hepimiz acıkmıştık. Uçurtmalar ise rüzgâra kapılmak istercesine kıpırdanıyordu. Vişnelik'te hazırlanan nefis kumanyaları Devrim Stadi'nda yer yemez, hemen ağabey ve ablalarının desteğiyle rengârenk uçurtmaları gökyüzüne saldılar. Ağustos ayının 25'i sıcaktı, rüzgârlıydı. Devrim Stadi rengârenk uçurtmalarıyla, toplarının peşinden koşan cıvı cıvı Batıkent, Dikmen Vadisi, Mamak çocuklarını ağırlıyordu.

Çok uzak değil, 4-10 yıl sonra üniversite tercihlerini yapacak olan bu genç nesil, bugünü unutmayacak. Onlar bugünden ODTÜ Bilim Yuvası'nı gördüler, bu büyük ailenin içinde yer almak için çok çalışmaları gerektiğini biliyorlar.

Bizler elimizin, gücümüzün yettiğince onlara yol göstermek istedik.

Yolları açık olsun.

Burçin BÜYÜKPAMUKÇU (BIO'88)

DERNEKTE BU AY

Müjdat Gezen Sanat Merkezi Oyuncularından

“HAYDİN ÇAĞ ATLIYORUZ”

1 Ağustos 2009 Cumartesi günü "Haydin Çağ Atlıyoruz!" adlı 2 perdeden oluşan oyunumuz Vişnelik Çim Amfi'de sergilendi. Düünden bugüne, Türkiye'nin siyasi, sosyal, ekonomik bir panoramasını mizah gözüyle seyirciye aktaran ve Bahadır Tokmak'ın derleyerek yazdığı, Simgem Baykara'nın yönettiği kabareye ilgi yoğundu.

“Yıldızlar Altında” Film Şöleni

Vişne Bahçesi'nde büyük sinema perdesinde gösterilen filmler, içecek ve yiyecek servisi eşliğinde tam bir şölene dönüşüyor. Üstelik birbirinden güzel filmler de cabası. Temmuz ayından bu yana izlediğimiz filmler birbirinden ünlü filmler. Devrim Arabaları, Sonbahar, Kandahar, Güz Sancısı, Osmanlı Cumhuriyeti, O...Çocukları, 120, Takva ve Üç Maymun. Yoğun iş temposundan vakit bulamayıp DVD'lere mahkum oluyorsanız, Vişnelik Film Şöleni tam aradığınız eğlence!

ODTÜ TANITIM GÜNLERİ VE TERCİH REHBERLİĞİ ETKİNLİĞİ

ODTÜ Mezunları Derneği olarak öncelikle üyelerimizin çocuk ve yakınları için üniversite ve bölüm tercihlerini yapmada yardımcı olabilmek amacıyla düzenlediğimiz "Tercih Rehberliği" etkinliği, 22-23 - 24 Temmuz 2009 tarihlerinde, 19:30 - 23:00 saatleri arasında Vişnelik Tesis'i'nde gerçekleştirildi. Aynı etkinliği, 23-24-25 Temmuz 2009 tarihinde, ODTÜ Tanıtım Günleri esnasında ODTÜ KKM'de yaptık.

VIŞNELİK'TE FUTBOL KEYFİ

Vişnelik'te hep beraber maç izledik. 20 Ağustos 2009, Perşembe günü, 3 maç vardı. Trabzonspor-Toulouse FC maçı 19:45'teydi; Galatasaray-FC Levedia Tallin maçı 21:45'teydi ve Sion FC- Fenerbahçe 21:30'daydı. Her üç maçı da dönüşümlü olarak ayrı ayrı salonlarda büyük ekranlardan izlemek mümkündü. Maç sezonunda aklınızda bulunsun: Hep beraber maç keyfinde buluşalım!

SALI SALLANMAZ, TANGO YAPILIR

Vişnelik'te her hafta Salı günü, saat 21:00'da tango gecesi düzenliyoruz. Açık havada gerçekleşen gösteriler, Ankara ışıkları ile bir araya gelince enfes bir şölene dönüşüyor. Eğer siz de bir tango severseniz, bu eşsiz müzik ve dans şölenini kaçırmayın.

YENİ BİR ÇILGINLIK: KARAOKE

Küçükken şarkıcı veya müzisyen olmak isteyip de olamayan veya hala Derneğimiz içerisinde veya dışarısında korolarda şarkı söyleyen üyelerimiz ama en çok da seslerinin kötü olduğunu düşünen ama yemek hazırlarken mutlaka bir şarkı tutturanlar için yeni bir çılgınlık geliyor: Vişnelik'te Karaoke Partileri. ODTÜ Mezunları Derneği Müzik Kulübü tarafından fikri geliştirilen ve hayata geçirilen ilk Karaoke Partisi, 29 Temmuz 2009, Çarşamba gecesi Vişnelik'te yapıldı. Partide çok renkli görüntüler ortaya çıktı. Sevdikleri ortak parçalarla tanışan Karaoke'ci ODTÜlüler, parti esnasında Karaoke grupları da kurdular. Karaoke geceleri yeni dönemde devam edecek, keyifli bir akşam geçirmek isterseniz, Bar 56'da yapılacak partileri kaçırmayın!

ODTÜ'DE MÜZİĞİN SEYRİ DURUL GENÇE İLE SÖYLEŞTİK

ODTÜ Müzik Kulübü tarafından hazırlanan yeni bir kitap geliyor. ODTÜ'lü ünlü müzisyenlerle yapılan röportajları bir araya getirecek ODTÜ'de Müziğin Seyri isimli bu kitaptan bazı kısımları bundan sonra bültenimizde yayınlacağız. Şimdiden keyifli okumalar...

Durul Gence'nin davul serüveni 1954'te Deniz Harp Okulu'nda başlıyor. 1959- 60 öğretim yılı için ODTÜ sınavına giren 5000 kişiden kazanan 215 kişi arasında Durul Gence de var. Başarılı giden eğitimi, o yıllarda ülkenin geçirdiği ilk büyük ekonomik krizin neden olduğu sıkıntılar dolayısıyla yarım kalıyor ve davul çalarak aile bütçesine katkıda bulunmaya çalışıyor.

Durul Hocamız, ODTÜ ile ilgili sorumuzu şöyle yanıtladı.

Kısa ama mutlu bir ODTÜ Baraka Dönemi yaşadım. Tüm bölümlerin öğrencilerini toptasan 500'ü geçmez. Ben İdari İlimlerdeydim. O zamanki adı SAS... Meclisin şimdiki idari binalarının olduğu yerin girişinde ODTÜ yazardı. O zamanki kampüs orasıydı. Girişte, hemen sağda, bir garaj vardı. İyi havalarda açık olan büyük demir kapılarının altını, kışın evden getirdiklerimizle tıkayarak soğuşun girmesini engellemeye çalışırdık. Sözde kantindi orası ve o kantinde ne partiler, ne çaylar yapılırdı, Drama Kulübü ne tiyatro oyunları sergilerdi bir bilerseniz... Allah razı olsun, kulakları çınlasın, arkadaşlardan birinin getirdiği 33 devirlik LP ve 45'lik plaklar çalan bir pikap sayesinde hem müzik dinlerdik hem de yeni ses teknolojilerinin varlığından haberimiz olurdu. Nitekim Stereo sisteminden önce geliştirilen Hi-Fi dedikleri bas ve tiz frekansları artırılmış müzik kayıtlarıyla orada tanıştık ilk olarak...Kantinde, kalorifer veya soba yoktu. Paltolarla ve eldivenlerle otururduk. İnsan nefesiyle ısınan bir mekandı. Baharda havalar iyileştiğinde orada verilen birkaç partide davul çalmak da kismet oldu bana. Uygun bir mekanı olmadığından ODTÜ Baloları Ankara'nın bilinen otellerinde yapılırdı. Bunlardan birinin de benim çaldığım Balın Otel'de gerçekleşmesiyle bir kez daha arkadaşlarıma davuldaki yeteneğimi göstermek fırsatı bulmuş oldum.

Ayrıca bu balonun ilginç bir yeri ve önemi vardır benim için...

Nasıl yani ?...

Yani profesyonel müzik hayatına atılışında çok önemli bir rolü olan o zamanki SAS Dekanı Arif Payaslıoğlu da o gece oradaymış... Müzik çalışmalarım yoğunluğundan sınavlara giremediğim için kaybettiğim okula devam hakkımı geri istemek için kendisiyle görüşmeye gittiğimde, bana gülümseyerek ve çok inandırıcı bir dil ve tavırla, Balın Otel'deki Balo'da beni dinlediğini, çok beğendiğini, bu konuda başarılı olacağıma inandığını, akademik çalışmaların beni bu denli bir başarıya götüremeyebileceğini, kendisinin bile zaman zaman akrabası Kutlu Payaslıoğlu'na gıpta ettiğini söyledi. Onun bu sözlerinin bana ne büyük bir özgüven verdiğini anlarsınız. Artık vakit kaybetmeden izlemem gereken yol belli olmuştu.

ODTÜ'nün hayatınızda ne gibi etkisi oldu?

Yarım kalmış da olsa ODTÜ'de okuduklarım ve öğrendiklerimden hayatım boyunca çok

yararlandım. ODTÜ'lü olmadıkları halde sık sık aramızda görmeye alıştığımız kimseler vardı. Bunlardan birinin babası ona demiş ki "Öyle bir okulun kampüsünde dolaşmak dahi insana yararlıdır" Gerçekten de yalnızca derslerden değil, o hiç de görkemli olmayan kampüsün atmosferinden, orada tanıdığım arkadaşlarımdan çok olumlu etkilendiğimi söylemeliyim. Unutamadığım ve özellikle, belirtmek istediğim bir husus daha var: Rektör Kemal Kurdaş bizi ağaç dikmeye yeni yerleşkeye götürürdü. Bozkırda yoktan var edemiş bir cennettir şimdiki ODTÜ ormanı ve Eymir Gölü... Doğal olarak bu varoluşa, küçük de olsa katkılarından dolayı eski ODTÜ'lüler hep gurur duyarlar.

ODTÜ ilişkiniz nasıl devam etti?

1986-87 yıllarında Hacettepe Üniversitesinde caz dersleri vermeye başlamıştım. Daha sonra, eski ODTÜ'lü Mimari Dekanı rahmetli Prof. Rüştü Yüce ve ODTÜ Güzel Sanatlar Bölümü Başkanlığı'na getirilen Çelist Profesör Engin Sansa'nın uğraşları so-

ODTÜ İlk
Kampüsü (Durul
Gence'nin
Arşivi'nden
alınmıştır.)

nucu bu dersi, ODTÜ'de de vermeye başladım.

Ünlülerden öğrenciniz olan var mı ?

Akademik, müzikal, sportif beraberlikler veya dostluklar, hatta aşk ilişkileri bile taraflara mutlaka birşeyler öğretir. Kendimce ben bu gibi beraberliklerden öğrenmem gerekenleri öğrenmişimdir. Sanırım ben de birilerine bir şeyler öğrettim. Bunun dışında Hacettepe ve ODTÜ'de verdiğim "İnsan, Müzik ve Caz" konulu dersi alanlar arasında Nurseli İdiz, Şebnem Ferah ve Yasemin Dalkılıç gibi ünlüler vardı. Bence bu üçünün de müthiş bir yetenek ve potansiyel sahibi oldukları açık belli oluyordu.

Kimlerle beraber çalıştınız?

Davul çalmaya 1954 yılında takma adıyla Somer Soyata ve Arkadaşları diye de anılan, Deniz Harp Okulu Orkestra ve Vokal Grubu ile başladım. ODTÜ'ye girdikten sonra TED Ankara Koleji'nin, Sweaters Vokal grubunun bir üyesiydim. Üstün Poyrazoğlu Orkestrası, ilk profesyonel grup oldu. Bu arada ülkemizin önemli Caz ustalarıyla da birlikte çalmak fırsatını kendi gidemediği işlere beni yollamakla rahmetli Erol Pekcan vermiş oldu. Metin Gürel, Melih Gürel, Selçuk Sun, Nejat Cendeli bu ustaların başında gelir.

Atilla Özdemiroğlu, Cahit Oben, Mehmet Şahinbaş ve Mehmet Horoz'dan oluşan Durul Gence 5 ile başta sevgili arkadaşım Erkut Taçkın olmak üzere Ajda Pekkan, Gönül Yazar, Rüçhan Çamay, Tanju Okan, Ertan Anapa gibi ünlülere plak, konser ve gece

kulübü çalışmalarında eşlik ettim. Daha sonra kurduğum Durul Gence 10'da Onno Tunç, Erol Duygulu, Özer Süalp, İrfan Sümer, Ruli Karaca, Atilla Baybek, Şeref ve Ali Boz, Yüksel Kıyar gibi değerli müzisyenler yer almıştı. Avrupa'ya özellikle kuzey ülkelere açıldığımız Asia Minor Mission'da Oğuz Durukan, Uğur Dikmen ve İrfan Sümer vardı. Danimarka'da yaşayan gitarist Mehmet Ozan, BAZAAR adlı grupta Peter Bastian (Fagot ve Klarinet) ve Anders Koppel (Hammond Org) ile birlikte çalmaktaydı. Davetleri üzerine birçok konserlerine katıldım. Mehmet ile daha sonra İstanbul Express adlı bir plak yaptık ve aynı adı taşıyan üçlü bir ekip ile Danimarka, İsveç, Norveç ve Almanya'da konserler verdik. Bu gruptaki üçüncü adam Danimarka'nın en iyi basçılarından biri olan Mads Vinding idi. Bunların dışında dünyaca ünlü Flütçü Herbie Mann, Gitarist Sonny Sherock, Alto Saksofoncu Herb Geller, Lionel Hampton'a solistlik yapmış Bertice Reading ve Bulgaristan'ın yıldız sanat-

Eymir Gölü (Durul Gence'nin
Arşivi'nden alınmıştır.)

çısı Lili İvanova gibi büyük isimlerle çalmak veya çalışmak fırsatını buldum.

Türkiye'de müziğin seyri nasıl gelişti?

50'li yıllarda ülkemizde sadece radyolardan dinlenirdi müzik. Bu radyoların malzeme kaynağı da USIS diye adlandırılan bir büro idi. Amerika'da çok sevilen plakların listelendiği TOP 20, yani en sevilen 20 plak arasından bizim Disc Jokey'lerimiz parçalarını seçer ve bunları özel başka bir plağa nakledeyerek radyolarımız için program yaparlardı. Böylece, radyo üzerinden Amerikan pop müziği dünyaya olduğu gibi, Türkiye'ye de yayıldı ve Türkiye'deki pop müziğini de etkiledi. 60'lı yılların ortasına kadar böyleydi. Daha sonra, İngiliz işgali (British invasion denilen) denilen Beatles ve Beatles'in ardından gelen diğer İngiliz grupları Dünya piyasalarını ele geçirdi. O yıllarda, bu duruma karşı çıkan bazı müzisyenlerimiz bir Milli Orkestra oluşturarak Yugoslavya'da yapılmakta olan Balkan Festivali'ne katılmaya başladılar. Vasfi Uçaroğlu davuluna bir Türk Bayrağı asarak Milli Davulculuğunu ilan etti. Modernize edilmiş Türk Halk Müziğinden seçilmiş Dere Geliyor Dere, Niksar'ın Fidanları, Kızılıklar Oldu mu? gibi parçalar gece kulüplerinde, Beatles'a karşı bizim alternatif müziğimiz oldu.

Bunu, yabancı şarkılara Türkçe sözlerin yazıldığı bir dönem izledi. Fecri Ebcioğlu ve Sezen Cumhuri Önal ile başlayan bu akımın ürünlerine yanlış bir uygulama ile ARAJMAN dendi. İlk örnekler çok kötüydü. Tutarsız kelime ve hecelerin bir araya getirildiği sözlerin hiç bir edebi değeri yoktu. Bir süre sonra Fikret Şeneş, Ülkü Aker gibi başarılı sözler yazarların belirmesiyle denge sağlandı.

Bize vakit ayırdığınız için çok teşekkür ederiz.

Söyleşi:

Ahmet Kemal ÜNER (CE'77)

Günay BULUT (ADM'85)

Şule ŞAHİN (PSY'85)

Eda ACARA (SOC'04)

MEZUNİYET YAZILARI

Okulun ilk günleri, bir "dernek" adı duyuluyor uzaktan. "Dikkat et, aralarına karışma" diye fısıldıyor birileri. Ama olmuyor, kâğıtta ODTÜ, dâhilde henüz lise öğrencisi çömez, tanışıyor dernekle. Kapısından içeri ilk girdiğim günki ürkekliği hatırlarım, bir de mezuniyet zamanı girerken neşemi. Neler neler sığdırdık 5 seneye; gün oldu âşık olduk Ahmet İnam ile gün oldu körpe beyinleri siyasete yorduk Mümtaz hoca fikriyle. Gün oldu notaların raksına bıraktık kendimizi, gün oldu halaya kalkar olduk Abant çimlerinde. Para değildi, burs değildi yalnızca; herkesin bir ucundan karıştırdığı bir kazandı; genç dimağlar derneğin yardımı ile pişti bu hayat okulunda. Aldığım burslar harcanmıştı gitti belki, ancak burada gördüğüm, öğrendiğim, dinlediğim, hissettiğim her şey yanıma kâr kalacak, ülkeye harcanacak bitmez bir sermaye olacak. 3-5 öğrenci daha burs alsın diye durmaksızın çabalayan Burs Komitesi üyeleri başta olmak üzere, bu ortamın oluşmasında, gelişip bu hale gelmesinde katkısı olan tüm mezunlarımıza teşekkürü borç bilirim. Gelecekte bu ailenin bir ferdi olabilmek dileğiyle...

Serkan Şahin (EE'09)

25.09.2006

Zar zor bitirdiğim liseden sonra sıra üniversiteye gelmişti ve aklımda bir soru vardı; dört yıl nasıl okuyacağım? Babamın fazla bir geliri olmadığını ve annemin liseyi bitirdiğim yıl vakitsiz vefatını düşündükçe, bu soru kafamda her yıl büyüyordu. O yaz ortalarında ODTÜ'yü kazandığımı öğrendiğimde içim biraz rahatladı çünkü tanıdıklarım, öğretmenlerim burs imkânının iyi olacağını söyledi. Şansım güzel gitti ve ODTÜ Mezunları Derneği ile tanıştım. Maddi sıkıntılarımı bu sayede unuttum. Bunun yanında yapılan toplantılara sürekli katılmaya çalıştım ve hepimiz için çok faydalı buldum. Ama itiraf etmeliyim ki geziler en güzelleriydi. Bana verdiğiniz her şey için çok teşekkür ederim. Ümit ediyorum ki bizler de sizlerin yerlerini en güzel şekilde temsil edeceğiz.

Mehmet Kars (FLE'09)

25.09.2006

AĞUSTOS 2009- AYI İTİBARIYLA BURS FONU'MUZA BAĞIŞTA BULUNUP ESKİ TALİMATLARINI GÜNCELLEYEN YENİ BAĞIŞ VEREN ÜYELERİMİZ VE ODTÜ DOSTLARI

BURS VERENLER	BÖLÜM MEZUNİYET YILI
AYŞE BURCU SEL TÜZÜN	EE'94
E.SELDA KANCABAŞ GÜRSES	CE'94
HAKAN ERCAN	EE'84
MERİÇ USLUPEHLİVAN	CE'94
M.FATİH ÜNAL	EE'87
NİHAL YENER ERCAN	IE'83
ONUR YILDIRIM	ECON'05
SEMA ALAY	PES' 97
ŞUAYİP TOROSLU	EE'83

İSMİNİN AÇIKLANMASINI İSTEMEYEN 9 ÜYE BULUNMAKTADIR.

Siz olmasaydınız olmazdı. Eğitim hayatımı idame ettirebilme noktasında ihtiyaç duyduğum her türlü desteği anında sağlayan böyle bir grubun mensubu olmaktan her zaman memnuniyet duydum "Sen değerlisin"i hissettiren "Elimizden gelen her şeyi yapmaya hazırız"ı her fırsatta içtenlikle vurgulayan ve hayata geçiren bir kurum olarak öğrenciye, ODTÜ bireyine verdiği değerden ötürü ne kadar teşekkür etsem azdır, ODTÜ Mezunları Derneği'ne. Enerjiniz hiç bitmesin.

Gülçin Gülmez (ECE'09)

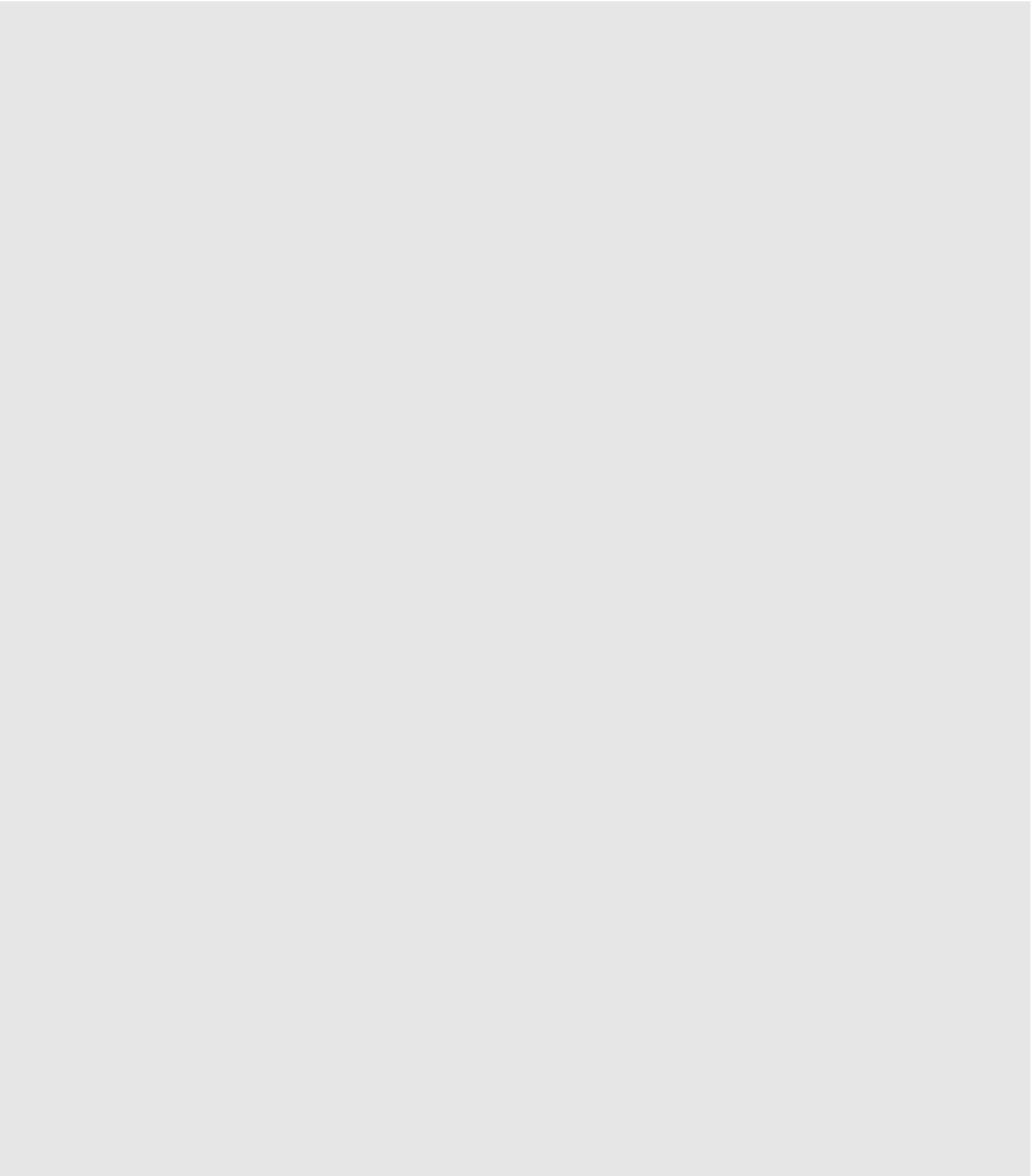
25.06.2009

ODTÜ Mezunları Derneği'ne her ay yapacağınız **10 YTL** tutarındaki yardım, başarılı gençlerimizin **burslu** okumasını sağlayacak. **anlamı 10'dan fazla!**

dernekten

DERNEĞİMİZDE ANLAMLI BİR TOPLANTI

ANKARALI AYDINLAR HASANOĞLAN İÇİN BULUŞTU

1940'lı yılların başında yoksul köy çocuklarının raylar üstünde kalas çekecek, sırtlarında taş taşıyarak kendi elleriyle kurdukları, onlarca yıldır yıkılmaya bırakılmış olmasına karşın taşıdığı kutsal emek gücüyle değerbilmezliğe direnen Hasanoğlan Köy Enstitüsü ve Yüksek Köy Enstitüsü yapıları için Yeni Kuşak Köy Enstitüleri Derneği Ankara Şubesi önderliğinde başlatılan çalışma sürüyor.

Bu kapsamda, derneğimiz, meslek odaları, bursiyer öğrencilerimizin ve sanat örgütlerinin katkıları ile 3-4-5 Temmuz tarihlerinde Hasanoğlan'da bir kamp çalışması yapılarak söz konusu tarihinin çevresi temizlenip düzenlendi.

29 Temmuz Çarşamba akşamı Derneğimiz Vişnelik salonunda AFSAD üyesi arkadaşlarımızın, söz konusu çalışma sırasında çektikleri fotoğraflar gösterilerek Hasanoğlan etkinliğinin değerlendirilmesi yapıldı.

Ev sahipliğini Derneğimizin yaptığı bu etkinlikte açılış konuşmasını yapan dernek başkan yardımcımız Oğuz Ülker, Hasanoğlan'da yapılan çalışmanın Köy Enstitüleri'nin yeniden anımsanması ve yaşatılması

için önemli bir adım olduğunu, dernek olarak bu çalışmanın içinde bulunuyor olmaktan bir Köy Enstitüsü çocuğu olarak son derece mutlu olduğunu vurguladı.

AFSAD adına konuşan Fazlı Öztürk yapılan etkinliği özetleyerek, oradaki yaşam kesitlerini nasıl görüntülediklerini ve bu etkinliğin

içinde olmaktan duydukları memnuniyeti anlattı.

Daha sonra konuşan, Yeni Kuşak Köy Enstitüleri Derneği Ankara Şube Başkanı Alper Akçam, Hasanoğlan Köy Enstitüsü kuruluş tarihçesi ile ilgili kısa bir bilgi verdikten sonra Hasanoğlan çalışması ile çok moda olan genç kuşaktan yakınmanın yersiz ve gereksiz bir tutum olduğunun anlaşıldığını, doğru şeyler söylendiğinde ve sözün işle bütünleşmesi sağlandığında, gençlerin kendilerini ve yaşamı sorgulama konusunda gösterdikleri girişim gücünü, heyecanı Hasanoğlan'da yakından gördüklerini, gelecekte de benzer çalışmaların sürdürülmesi gerektiğini söyledi.

Gösterim sonrası, katılımcı kuruluşlardan gelen temsilciler tanıtıldı ve yapılan konuşmalarda Hasanoğlan çalışmasının geleceğiyle ilgili olarak katılımcı oda, dernek ve öğrenci topluluklarının kararlı oldukları, bundan sonraki her adımda da birlikteliğin sürmesinden yana bir eğilimin egemen olduğu vurgulandı. Toplantıya katılan değişik üniversitelerden öğrenciler, ODTÜ Eğitim Topluluğu, Yeni Kuşak Köy Enstitüleri Derneği Ankara Şubesi, ODTÜ Mezunları Derneği, YAPIDER, AFSAD, TMMOB Mimarlar Odası, İnşaat Mühendisleri Odası, Makine Mühendisleri Odası Ankara Şubesi, Ziraat Mühendisleri Odası, Ankara Tabip Odası, Dr. Servet Ünsal Tıp Merkezi, Sanata Saygı Derneği, Ütopya Kültür Merkezi gibi çok çeşitli kesimlerden meslek odası, sanatçı ve öğrenci derneği temsilcisi, çalışmaların sürekliliği için bir Hasanoğlan Çalışma Grubu oluşturulmasına karar verdiler. Gelecekteki çalışmalara, OSTİM Sanayici ve İşadamları Derneği ve aralarında NETMON'un da bulunduğu değişik üretici kurumlar da katılma kararı aldı.

Toplantı bitiminde Temmuz ayında Hasanoğlan'da yapılan çalışma sırasında "Müzik İşliği"nde tanışmış gençlerin oluşturduğu "Grup İmece"nin izleyicilerin de zaman zaman coşkuyla katıldıkları dinletisi yer aldı.

Nilgün EKERMEN (CHE'87)

Bülent Tanık ile görüştük...

Bu ay İçimizden Biri köşemiz için, Çankaya Belediye Başkanı Bülent TANIK (CP'76) ile görüştük ve kendisine Çankaya için planlarını sorduk.

Çankaya Belediyesi Başkanı olarak Çankaya'nın sorunları neler?

■ Gözlediğimiz en önemli sorun işsizlik. İnsanlar moralsizler. Bir anlamda, yaşama heyecanını yitiren bir toplum gözliyorum.

Tek başına bir ilçe belediyesinin altından kalkabileceği bir sorun değil ve bu belki, ilim ve hükümetlerin bile zorlanacakları çok yıllara sarkabilecek uygulamalarla çözülecek bir sorun. Toplumsal yapımızı, güvenli, geleceğe huzurla bakan, yaşamdan zevk alan bir hale dönüştürmek için çok çaba sarf etmek lazım. Yerel yönetim olarak bunun üzerine nasıl gidilir konusunun yollarını bulmaya çalışıyoruz.

Aslında Çankaya ilçesi, Türkiye'nin geneline bakıldığında, bir bakıma şanslı bir ilçe. Çok büyük üniversiteleri, çok gelişkin bir genç nüfusu var. Bunun yanında çok büyük bir emekli nüfusa da sahibiz. Bu emekli nüfus, ileri yaşlarını keyifle geçirmesi gerekirken, giderek kötüleşen ve yoksullaşan bir ortamda yaşamak zorunda kalıyor. Burada avantajımız şu: Bu genç nüfusun ve onların yetiştikleri eğitim kurumlarının potansiyellerinden yararlanmak. Yine bu bölgede, ODTÜ gibi, çok yoğun odaklar var. Ve bizim bunlardan yararlanabilmemiz gerekli. Ben, daha önce anlattığım bu moralsiz durumu, bu enerjiyi ortaya çıkararak morale dönüştürmek ve sıkıntıların üstesinden gelecek bir örgütlenmeyi, heyecanı ve buna ilişkin belediyenin yapabileceği altyapıyı hazırlamayı temel görev olarak görüyorum.

Uzun vadeli projeleriniz neler?

Bizim çocuklara yönelik olarak projelerimiz var. Oyun sokakları projesi. Bu projede, oyun sokakları gündüzleri trafikten arındırılmış ve yaşamaya dönük sokaklar olacak. 500 tane oyun sokağı yapacağız. Bu sokaklar, emeklilerin de aynı zamanda televizyon izleyerek sokağa baktıkları bir yer değil de, evlerinin önüne inip komşuları ile muhabbet edebildikleri yerler olacak. Basit ve küçük bir şey gibi görü-

nüyor ama sosyalleştirme açısından önemli olduğunu düşünüyorum. Sosyal ilişkiler, kültürel aktivitelere katılım, evde bakım gibi hizmetlerimiz de devam ediyor. Bunları daha da geliştirmeye çalışıyoruz.

Yine, çocuklar için, Bin Çocuk Korosu Proje-miz var. ODTÜ Mezunları Derneği üyelerinin çocuklarının da yer alacağı bu koronun tüm öğretmen ve malzeme gereksinimini belediye-miz karşılayacak.

Emekliler için en sıkıntılı konu, hayatın onlar için pahalı hale geliyor olması. Emekli nüfus için hayatı kolaylaştırmak ve ucuzlatmak, onlara dönük sunulan kamusal hizmetleri sübvans etmek veya birçok şeyin maliyetini artırıcı unsurları minimize edecek planlama, işletmecilik ve şehircilik anlayışını geliştirmekle olabilir. Biz bunun üzerinde çalışıyoruz.

Gençler için ise, daha çok yurt yapmamız, ucuz ulaşımını sağlamamız gerekiyor. İlçe belediyelerinin otobüs servisi yok ancak, bu sıkıntıları çözebilecek projeler üzerinde çalışıyoruz. Bununla paralel olarak, her yaşta Çankayalılar için çekirdekli gazozlu, açık hava sineması keyfi planladık. Sakarya Caddesi'ni bir kültür ortamına dönüştürmeyi planladığımız bu proje, 21-30 Ağustos tarihlerinde gerçekleşecek. Sinema programında, Ankara Film Festivali, Uçan Süpürge Kadın Filmleri Festivali ve Gezici Festival'den kısa filmler yer alıyor.

Bize zaman ayırdığınız için teşekkürler...

Söyleşi: **Eda ACARA** (SOC'04)

Bülent Tanık, 1949'da Niğde'de doğdu. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümünü 1976 yılında bitirdi. Evli ve 2 çocuk babası. Çalışma hayatına İller Bankası Genel Müdürlüğü'nde Şehir Plancısı olarak başladı. Kamu görevleri deneyimi, İller Bankası'ndaki çeşitli görevlerden sonra da gelişmeye devam etti. 1978-1979 yıllarında Yerel Yönetim Bakanlığı'nda Bakan Danışmanı olarak görev yaptı. 1992-1994 yıllarında oluşturduğu şirketle, Toplu Konut İdaresi'nin kentsel projelerine müşavirlik hizmeti sundu. 1981-1985 yılları arasında TMMOB Genel Başkanlığı, 1985-1988 yılları arasında TMMOB Genel Sekreterliği görevlerinde bulundu, Dünya Yerel Yönetim ve Demokrasi Akademisi (WALD) Başkanlığı yaptı.

Hizmetleri profesyonel iş yaşantısıyla sınırlı kalmayan Bülent Tanık, yerel yönetimler hakkında yayıncılık sektöründe de çalıştı. 'Ada Yerinden Yönetimden Belediye Gazetesi' ve 'Ada Kentliyim Dergisi'ni yayınladı ve yönetti. Diğer yandan Çankaya, Muğla, Çanakkale, Aliağa, Foça, Değirmendere, Çayırova belediyeleri için danışmanlık yaptı.

Bisiklet Şiddeti Bozar

22 Eylül Dünya Otomobilsizlik (Otomobile Binmeme) Gününüz Kutlu Olsun!

Küçüklüğümdeki, mahalledeki bisiklet çetesini hatırlıyorum. Bursa... Merinos'un (o zaman fabrika, hala devlete aitti,) hemen yakınındaki işçi mahallesi: Çarşamba. Mahallede, iki grup çocuk var: Onlar ve biz. Darmstadt Caddesi'ne bağlanan sokak sınır gibiydi. İki grup birbirine saldırıyı hemen o sınır boyunca düzenlerdi. İki mahallenin çocukları bisiklet üzerinde gün boyu, bazen günlerce aralıklarla topladığı çer çöpten yaptığı, o zamanki deyişle, bombalarını birbirine atardı. Bu iki grup tamamen erkeklerden oluşuyordu ve tek kız bendim. Neden bilmiyorum, bütün savaşlara katılmama rağmen hep geride kalırdım ama inatla erkeklerle boy ölçüşmek için savaşa yine de giderdim. Hiçbir zaman onlar kadar hızlı olamazdım veya belki de hep böyle hissettirildim. Ama birilerine attığım bombaları isabet ettirsem de, kendi çetemden "Vay be, kıza bak!" diye övgü toplardım. Diğer çete genelde, 'kız' veya 'fasulyeden' diyerek, bana saldırmazdı bile. Saldıran olursa da onu ayıplarlardı. Yani, ne erkek Fatma, ne de cici kız olabildim. Peki ya bu kadar savaş ve

şiddet imgesinden sonra, bisiklet spordan öte haz, ulaşım ve/fakat daha önemlisi, bir şiddet çözücüdür desem?

Birçok Ankaralı için trafik gündelik hayatın bir parçası haline geldi. Arabalar, trafik derdinin en önemli sebeplerinden. Hepimizin bildiği gibi; tıkanma noktalarından biri olan Ayrancı Yüzüncü yıl hattına, çözüm olarak alt ve üst yollar yaratılmış durumda. Böylece, arabalar beklemekten ve hızla geçebiliyorlar bu hat boyunca. Başka bir deyişle, hız yapabiliyor olmak (hız derken 120'den bahsetmek zorunda değiliz, bir yaya veya bir bisiklete göre, 70 gayet hızlıdır,) trafik sorununun olmadığını gösteren bir işaret. Son 3 aydır, toplu taşınmadan vazgeçtim ve sadece bisikletle ulaşım sağlıyorum. Dolayısıyla, her gün mutlaka 2 kere, işe gidip gelmek için- o hattı kullanıyorum.

İlk bisiklet kullanmaya başladığımda, kadın arkadaşlarım bana, "Korkmuyor musun? Nasıl yapıyorsun?" diye soruyorlardı. Ben de, korkmadığımı, yavaştan ve sağdan gittiğimi söylüyordum onlara. "Peki ya, yokuşlar?" demişti biri. "Ne olacak? Nefesim yetmezse yürüyorum, ne var bisiklet iyi de bir arkadaştır!" diye cevap vermiştim. Hepimizin bildiği gibi, Ankara'da

bisiklet yolu yok. Dolayısıyla, zaman zaman kaldırımları, zaman zaman otomobillerin durdurduğu kırmızı ışıkları fırsat bilip boşluklardan yararlanarak sürüyorum. Bazen, yola çıkmak durumunda da kalıyorum. Kadın arkadaşlarımla konuşmalarım esnasında, kadınların çoğunun ya bisiklet fobisi olduğunu ya da trafik ve hızdan korktukları için bisiklete binmeyeceklerini öğrendim. Dahası, büyük bir kısmı bisiklet kullanmayı bilmiyordu. Bu öykü de çok yabancı gelmemiştir. Hatta, bu duru-

mun şaşırtıcı olmaması çok üzücüydü.

Bu tespitlerle ilgili açıklamam şu: Kadınların çocukluktan bu yana, içinde yetiştikleri '*Sen yapamazsın, kafan basmaz, kasların almaz, kocan yapısın, erkek kardeşin yapısın, ağabeyin olmadan asla*', düsturu, bisiklette de işliyordu. Gerçekten de yolda kadın bisikletli çok az gördüm ve görüyorum. Elbette varlar ama erkekler her zaman daha çoğunlukta. Bu daha baştan bisikleti, şiddetin aracı haline getiriyor. Kadınların bisikleti bırakın sadece yaya bile olsalar hayli çok kısıtlamaya (giysi, zaman, mekan olarak kısıtlamalar) maruz kaldıkları bir yerde, bu çok da şaşırtıcı değil.

Dolayısıyla, ilk bisiklet yolculuğumda, kadın olarak çok fazla sıkıştırılacağıma düşünmüştüm. Hem iyi hem de kötü bir haberim var. Birincisi, daha fazla sıkıştırılmıyorsunuz! Kötü haber ise, bütün bisikletliler sıkıştırılıyor! İşte kadın-erkek eşitliğinin sağlandığı bir an! Aslında kadın bisikletçilere, "*Sen yapamazsın ki*", "*Bisikletin olayım!*" veya yanından geçerken akla hayale gelmeyecek küfürler sayılıyor. Mesela, bence en komik ve yaygın tacizlerden biri, arkanızdan veya yanınızdan geçen bir arabanın "ben buradayım" diye size korna çalmasıdır. Ancak, bir araba kullanıcısı olarak bisikletliyi görmemek mümkündür de, bir bisikletlinin üzerinden geçse veya ufacık dokundursa dağılacağını bildiği bir makineyi görmemesi mümkün müdür? Hele aktif trafikte? Bu çok komik işte. Kısaca, taciz, bisikletin üstünde de bırakmıyor. Ama tayt giyen erkek bisikletçiler de en az kadınlar kadar- zira tayt giyen bir erkek, erkek değildir daha fazla- tacize uğruyorlar. Belki kadın erkek eşitliğinden çok, kadının ezilmesinden erkekler de pay alıyor der-

sek daha doğru bir yere götürürüz bu yazıyı... Zaten, hız ve refleks gibi davranış biçimlerinin erkeklere yorulduğu bir trafikte (kadın sürücüler her zaman bu sebepten kötü sürücüdür), arabalara göre daha yavaş giden bir erkek istese de erkek kalamaz, dönüşür...

Öte yandan, hız bir bisikletlinin ve arabanın verebileceği zararları da belirler. Bir kere ufak bir kaza atlattım. Meclisin önünden Akay'a dönerken kırmızı ışığı yakaladım ve bastım. Derken yeşil ışık yandı. Arkamda bir kamyon, durmadan kornasını çalıyor. Ben de iyice sağa yanaşım ve duracağımı belirttim. Çünkü ciddi bir sorun olduğunu zannettim. Adam arkamdan bindirdi ve kendimi yandaki çimenlerde buldum. Kornayı meğersem, daha hızlı olmam için çalıyormuş! Herhalde bisikletin bir araba kadar hızlı gidemeyeceğini unutmuş olmalı... Belki de tam da bu yüzden bisiklet, en şiddetsiz araçlardan bir tanesi. Yani şöyle düşünün, bisikletle birine çarpsanız, en kötü ihtimal, kolunu kırarsınız o kişinin ve kendinizinkinin..

Elbette bisiklet de o kadar masum değil. Kendimle çelişsem biraz: Çeteler, çocuklar ve bombaları ile militarizm ve kapitalizmin küçük bir simülasyonunu yaratmayı başardığımız kendi çocukluk hikayemde bile aslında, bisikletler arabalar, çerçöp bombaları kurşunlar... Bu yüzden, bisikletin tek başına şiddet döngüsünü kırması beklenemez. Öte yandan, arabalarla karşılaştırıldığında gündelik hayatta yaşadığımız şiddeti de azaltabileceğini düşleyebiliriz. Bu yüzden de bisiklet yollarından önce, o yolları yapabileceğimiz daha fazla bisikletli davet ediyorum...

Eda ACARA (SOC'04)

ODTÜ Müzesi'nde bulunan Frig dönemine ait bir omphalos ve onun ince kesit görüntüsü (env no:94.03.077) , büyütmeye:x100 (Ercanlı,1995)

ARKEOMETRİ VE ODTÜ

Arkeometri, ölçme veya ölçü sistemi anlamına gelen metrik ile arkeoloji sözcüğünün birleştirilmesinden türetilmiştir. Arkeolojik eserleri veya buluntuları fen ve doğa bilimi yöntemleriyle inceleyip disiplinlerarası çalışmalarla değerlendirmek anlamına gelmektedir. Elde edilen arkeolojik buluntulardan olabildiğince fazla miktarda bilgi çıkarmak geçmişimizi tam olarak anlayabilmemiz için gereklidir. Bunu sağlamakta arkeolojiye en önemli katkıyı arkeometri yapmaktadır.

Arkeometrik diyebileceğimiz çalışmaların başlangıcı oldukça eskidir. 1815 yılında İngiliz kimyacı Davy, Roma imparator ressamlarından birine ait bir kabin üzerinde kalan boya analizini yapmıştır. Bu çalışma, ilk arkeometrik çalışma olarak kabul edilmektedir. Bundan sonra çalışmalar hızla ilerlemiş; camların, boya, metalden oluşan silah ve paraların analizine başlanmıştır [1]. 1955 yılında İngiltere'de Oxford Üniversitesi'nde "Research Laboratory for Archaeology and the History of Art" kurulmuştur. Bu kurumdaki araştırmacılar 1958 yılında "Archaeometry" (Türkçesi Arkeometri) sözcüğünü oluşturup bu adla süreli bir yayın çıkarmaya başlamıştır. Bu yayın hala devam etmektedir. Aynı laboratuvar, Ekim 1989'da "Archaeological Science" adı ile aynı üniversitede akademik hayatı da başlatmıştır.

Batıda yarım asrı aşan "Arkeometri" adı altındaki bilimsel çalışmalar yurdumuzda oldukça

yakın bir geçmişe sahiptir. 1980 yılı başında bir grup bilim adamının girişimiyle Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu'na (TÜBİTAK) bağlı olarak ve Ortadoğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) başta olmak üzere Hacettepe, İstanbul, Boğaziçi, Çukurova, İstanbul Teknik, Cumhuriyet ve Fırat üniversitelerinin çeşitli bölümlerine bağlı öğretim üye ve yardımcıların katılımıyla "Arkeometri Ünitesi" kurulmuştur. Ünite, 1986 yılına kadar işlevini sürdürmüş, 1987 yılında yeni katılımlarla yine TÜBİTAK'a

bağlı olarak AKSAY (Arkeolojik Kalıntıların Spektroskopik ve Analitik Yöntemlerle İncelenmesi) Ünitesi oluşturulmuştur. AKSAY Ünitesi çalışmalarını sürdürürken arkeometri alanında eğitim ve araştırmanın birlikte yürütülmesini sağlamak üzere çalışmalara başlanmış ve sonuçta ODTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü'ne bağlı

olarak "Arkeometri Anabilim Dalı" kurulmuştur. Bu disiplinlerarası anabilim dalı, 1990-91 akademik yılında yüksek lisans programına başlamıştır. 2004-2005 akademik yılının 2. döneminde ise, Yüksek Lisans Sonrası Doktora Programı açılmıştır.

ODTÜ 1956 yılında kurulduğu günden itibaren, arkeoloji bölümü olmamasına rağmen arkeolojiye ve arkeometrik çalışmalara önem vermiştir. Bu kapsamda, Anadolu'da yapılan kazılardan çıkan eserleri sergilemek ve korumak üzere arazisi üzerinde müze açan yurdumuzdaki ilk üniversite ODTÜ'dür. 1968 yılında kurulan ODTÜ Müzesi halen hizmet vermektedir. Aynı süreçte, Yapı Malzemeleri Laboratuvarı da, 1967 yılında, Mimarlık Fakültesi Restorasyon Bölümü'nün bünyesinde mimari mirasın korunması kapsamında malzeme çalışmaları yapmak üzere bir eğitim, araştırma ve proje birimi olarak kurulmuştur. Bu laboratuvar, Türkiye'de, bilimsel koruma çalışmalarını geliştirmek ve koruma uygulamalarını iyileştirmek amacıyla kurulmuş olan ilk ve en önemli merkezdir. Bu merkez, arkeometrik çalışmalar ve arkeometri eğitiminde de önemli bir yer tutmaktadır.

Arkeometrik çalışmalar arkeolojik olan her konu ile ilgili, ne zaman, nerede, nasıl ve ne için sorularına yanıt vermek üzere yapılan tüm çalışmaları içerir. Buna ek olarak buluntuların bozulmuşluk durumunun belirlenmesi, iyileştirilmesi ve geleceğe en iyi konumda bırakılması ile ilgili onarım ve koruma çalışmalarını ve kazı

alanlarının uzaktan algılama yöntemleriyle belirlenmesi gibi çalışmaları da içermektedir.

Arkeometrik çalışmalardaki temel araştırma konuları aşağıdaki şekilde belirlenebilir:

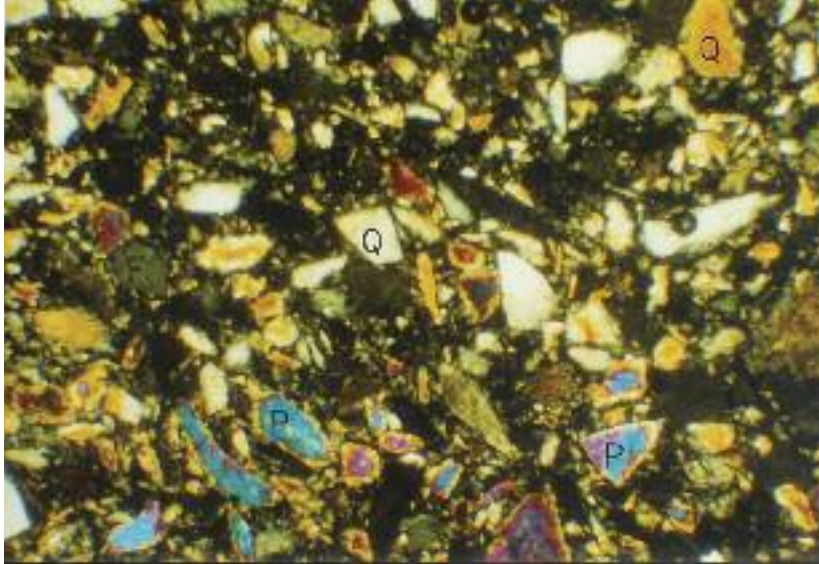
- Tarihlendirme çalışmaları
- İnsan eliyle yapılmış her türlü nesnenin incelenip değerlendirilmesi çalışmaları
- Matematiksel metodların ve bilişim yöntemlerinin arkeolojiye uygulanması
- İnsan ve çevre ilişkileri ile ilgili çalışmalar (toprak, insan, hayvan ve bitki kalıntıları çalışmaları)
- Kazı öncesi ve/veya kazı sırasında yapılan yüzey incelemeleri, özellikle uzaktan algılama yöntemleriyle yapılan çalışmalar
- Her türlü buluntunun (mimari yapı kalıntıları ve objeler) dayanıklılık ve bozulmalarının belirlenmesi ve korumaya yönelik çalışmalar.

1980 yılında başlayan ODTÜ'deki arkeometrik çalışmalar kapsamında yukarıda belirtilen temel araştırma konularıyla ilgili çeşitli çalışmalar yapılmıştır.

"Ne zaman?" sorusunun yanıtıyla ilgili çalışmalar tarihlendirme çalışmaları olarak ele alınabilir. ODTÜ'de çeşitli tarihlendirme yöntemleri (Karbon-14, Elektron Spin Rezonans, Işık Uyarımlı Lüminesans ve Termoluminesans gibi) kullanılarak Anadolu'daki kazılardan elde edilen buluntularda yaş tayinleri yapılmıştır.

İnsan eliyle yapılmış her türlü nesnenin, diğer bir deyişle buluntunun incelenip değerlendirilmesi arkeometrinin en temel çalışma konularından biridir. Buluntu çalışmalarının amacı buluntuların nasıl yapıldığı, ne için yapıldığı ve nerede yapıldığı gibi soruların yanıtını bulmaktır. Bu amaçla, buluntuların malzeme özelliklerinin, yapım teknolojilerinin belirlenmesi; yerli yapım mı yoksa dışalım mı olduğunun bulunması (kaynak analizi) gibi çalışmalar yapılmaktadır. Arkeolojide kaynak analizi, kültürlerarası ticaret ilişkilerinin ve göç yollarının belirlenmesi açısından da önemlidir.

Malzeme özelliklerinin belirlenmesi çalışmalarında, malzemeyi oluşturan maddelerin fiziksel ve kimyasal özellikleri belirlenir. Bu amaçla öncelikle malzemelerin ince kesitlerinin hazırlanıp optik mikroskopa gözlenmesi ve bulun-

Kubadabad Küçük Sarayı'ndan alınan bir çini örneği ve onun ince kesit görüntüsü; Q: kuvars, P:piroksen, F: feldispat mineral tanelerini göstermektedir,büyütme: x36 (Özçilingir-Akgün, 1997).

tulardan alınan örneklerin toz haline getirilerek XRD (X-Işınlı Toz Kırınım) tekniğiyle analizi yapılır.

Bunların yanında, Tarama Elektron Mikroskopisi (SEM), X-Işınlı Floresans Spektrometresi (XRF), Atomik Soğurma ve Yayma Spektroskopileri (AAS, AES) gibi çeşitli analiz yöntemleri malzeme analizlerinde kullanılmaktadır.

Yaygın olarak kullanılan bu tekniklerin yanında, arkeolojik buluntuları tahribatsız bir şekilde analiz etme imkanı veren daha gelişmiş tekniklerin kullanımı da son yıllarda gittikçe önem kazanmaktadır.

Kazı alanlarından elde edilen malzemeler içerisinde kemik, diş, bitki ve hayvan kalıntıları gibi organik buluntular da ait oldukları kültürün değerlendirilmesinde kullanılmaktadır. Toplumun yaşadığı çevreyle olan ilişkisinin araştırılmasında toprak örneklerinin, bitki ve hayvan kalıntılarının analizi önemli bir yer tutmaktadır. Bu kapsamda, insan kalıntıları da birçok açıdan incelenmektedir. Örneğin, fosil kemikler üzerinde yapılan element analizleri bireylerin dolayısıyla toplumların beslenme alışkanlıklarıyla ilgili bilgiler verir.

Arkeolojik alanların ve bu alanlardaki önemli kısımların (mezar ve ocak gibi) belirlenmesi uzaktan algılama yöntemleriyle sağlanabilmektedir. Hava fotoğrafçılığı, elektrik direnci ölçümü ve manyetik alan ölçümü gibi jeofizik yöntemler en yaygın olarak kullanılan yöntemlerdir.

Koruma amaçlı çalışmalar da arkeometride önemli bir yer tutmaktadır. Bu bağlamda, malzemelerin dayanıklılık ve bozulmuşluk durumları belirlenmektedir. Gerekli onarımların yapılması için uygun malzemelerin bulunması, geliştirilmesi, uygulanması ve etkilerinin incelenmesi önemli bir çalışma alanını oluşturmaktadır.

Tarihi ve arkeolojik eserler bakımından çok zengin olan yurdumuzda arkeometrik çalışmalara büyük bir önem verilmesi gerektiği açıktır. Ancak tüm gayretlere rağmen bu önem yeterince kavranamamıştır. Arkeometri Anabilim Dalı olarak yüksek lisans ve doktora programları, üniversite araştırma projeleri, TÜBİTAK ve DPT projeleri ile bu alandaki çalışmaları olabildiğince arttırmaya çalışıyoruz.

Prof. Dr. Şahinde DEMİRCİ* (CHE'62)

* ODTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Arkeometri Anabilim Dalı öğretim üyesi
sahinde@metu.edu.tr

Araş. Gör. Burcu KIRMIZI* (ARME'04)

* ODTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Arkeometri Anabilim Dalı öğretim üyesi
bkirmizi@metu.edu.tr

Kaynakça:

- [1] Leute, U., 1987, *Archaeometry*, VCH, Germany
- [2] Özçilingir Akgün, S., 1997, *Study of the Glazed Building Materials on Some Seljuk Period Buildings*, danışman: Prof. Dr. Emine Caner Saltık, ODTÜ FBE Arkeometri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, 92 sayfa
- [3] Ercanlı, L., 1995, *Structural Studies on the Metallic Artifacts of Phrygian Period*, danışman: Prof. Dr. Macit Özenbaş, ODTÜ FBE Arkeometri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, 88 sayfa

Yılmaz Güney Sinemasının Bir Özelliği Üstüne

Yılmaz Güney sinematografisini ayırdeden bir özelliği, "vurdulu kırdılı" diye tanımlanan ilk filmleriyle Umut, Arkadaş gibi filmleriyle başlayan sonraki süreç arasında yapılan bütün ayrımların ötesinde yer alan sürekliliğidir. Bu süreklilik aynı zamanda, modern politik sinema adı verilebilecek ve Güney'in bir taraftan Latin Amerika sinemasıyla, öte yandan Rocha gibi etno-poetik belgeselcilerle paylaştığı bir filmografik tarzı cevap veriyor. Bu tarz politikanın en kolay belki de Üçüncü Dünya'da fark edilebilen çok özel bir görünümünü doğrudan paylaşmasıyla kavranabilir. İçerdiği Romantizm etkisi, Yeşilçam klişelerinden pek de uzak olmadığı filmlerde bile politik yaşam konusundaki bu güçlü içeriği hissettirebilir.

Sinema politik konulara doğrudan el attığı zaman klasik edebiyatın yaptığını yapar: orada kişisel, ailevi, özel meseleler ile kamusal, politik meseleler arasında bir ayırım, aradaki geçişler ne kadar yoğun olursa olsun korunur. Bir sınır ya da eşik söz konusudur. Griffith sineması çok erken bir dönemde, Bir Millet Uyanıyor adlı (bu adda en az iki kötü filmin Türk sinemasında da çekilmiş olduğunu hatırlayın) bir film ile belki de ilk kez sinemayı politik alana yöneltir. Bu, adı üstünde, kendi özel yaşamlarını ve meselelerini sürdüren insanlar çoğulluğunun bir birlik, politik bir idealer federasyonu oluşturmalarının öyküsüdür ve bir "uyanma" hali olarak temsil edilir.

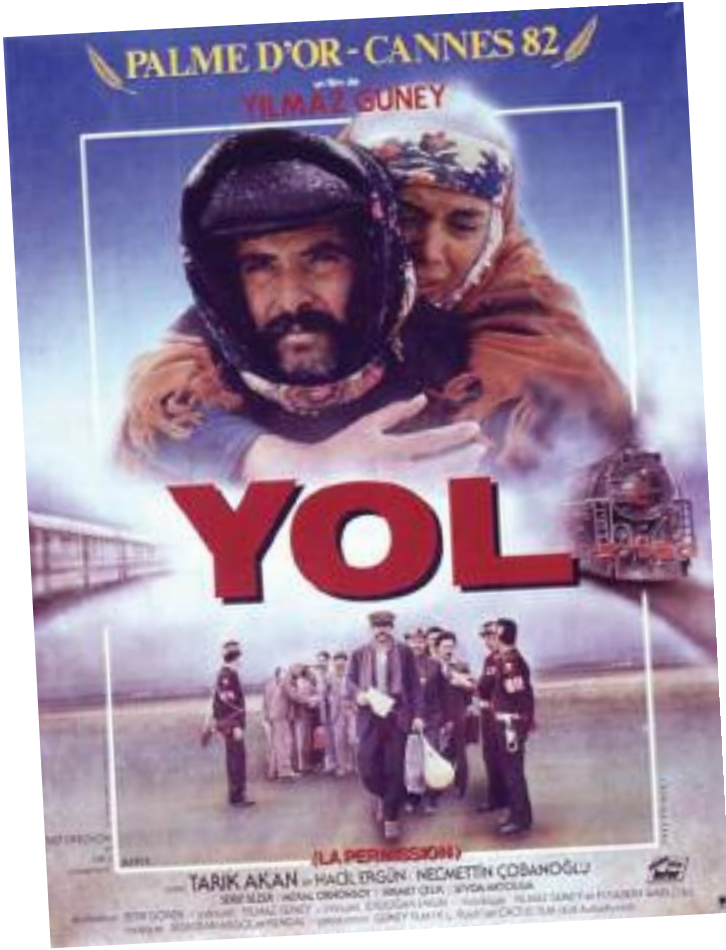
"Azınlık sineması" kişisel, özel olanın aynı zamanda pekâlâ politik (tersi de geçerli) olduğunu terennüm eden sinemadır. Bu sinema daha çok imajlarının kaynağında değil etkilerinde işlemektedir. Klasik politik sinema geçişleri ve

bingenleme hallerini kurgularken garantilediği özel alan ile kamusal alanın ayrılığı, özel alanın dokunulmazlığına, dokunulduğunda ise mutlaka bir kötülüğün ortadan kaldırılması adına dokunulabileceğine duyulan demokratik bir fikre bağlıyordu. Oysa hepimiz biliriz, politika ne garantili ne de güvenli bir faaliyet alanıdır. Her şeyin pamuk ipliğine bağlı olduğu, hiçbir şeyin öngörülemediği, kamusalığa verilen garantilerin ancak birtakım yüzeysel özgürlükler alanını üretebildiği bir ortamdır. Bu iktidardan yoksun bir politikadır çünkü eğer Foucault'nun birkaç derin gözlemine göz atarsak, "iktidar meseleleri"nin esas yeri olarak görmeye alıştığımız parlamenter, demokratik ve medyatik politika tezgahları, tıpkı "Siyaset Meydanı" gibi şovlarda, son olarak tarafları ayırdetmeksiz Yılmaz Güney üstüne medyada bu aralar başlatılmış tartışmada olduğu gibi, aslında

toplumları ve kitleri muktedir kılmak şöyle dursun, tam aksine bizi kendi kuvvetlerimizden koparan oluşumlardır. O zaman, başka bir politika ve başka bir iktidar mefhumu üretmek gerekir: orada artık iktidar boyun eğenlerin oluşturduğu dayanaklarda aranabilir --"küçük adamlar", gündelik hayatını düzenleme yetenekleri yokken dünyayı değiştirmeye kalkışanlar, karizmaların rutinleşmesi, feodalitenin modern yaşamdaki günlüklükleri (biraz Züğürt Ağa filminin, o da yüzeysel, vermeye çalıştığı gibi); bütün bunlar küçük iktidar oyunlarının küçük kirli işlerle, aşk meşk meseleleriyle nasıl da iç içe geçmiş oldukları hissini uyandırır. Politik herhangi bir eserin iktidara ilişkin belli bir fikirle ilgili zorunlu olarak bir tasavvura sahip olması gerektiği ölçüde, iktidarın bu yeni imajı modern politik sinemada esastır; özellikle de Yılmaz Güney sinemasında...

İşte böyle bir fikir, görüntülerin fikri halinde Yılmaz Güney sinemasına belki de ilk baştan sızabilmiş olmalıdır. Türk solunun bir zamanlar köy romanlarından ve filmlerinden devraldığı bir klişe vardı: Sanki içeriği "sosyal" olmayan herhangi bir şey mümkünmüş gibi "sosyal içerikli" adı verilen kitaplar veya filimler... Bir tarafta "sosyal" öte tarafta kişisel işler... Hiç düşünülmedi ki, sosyal veya kişisel hiçbir varoluş alanı yekdiğerinden arınmış değildir ve birlikte, eş zamanlı, hatta giderek eş anlamlı işlemektedirler. Bu "sosyal içerikli" eserler damgalarını tıpkı reklamlar gibi taşımadıkça, başka bir deyişle toplumsal olarak genelgeçer kanaatlarla buluşmadıkça elbette hiç de öyle değildiler. Yılmaz Güney'in de pek sevdiği tek kelime film adları bu "sosyal içerik" meselesi doğrultusunda gelişti ve aktivist yaşamın birtakım genel metaforlarını oluşturdu --tabii ki Yılmaz Gü-

ney'de bütünüyle içeriğini değiştirerek...

En kötüsü, günümüz "konuşan" ve "yazan" insanlarının, hangi taraftan olurlarsa olsunlar, bir "ayırdetme" merakını gitgide daha da abartmalarındır: iyi İslam siyasete bulaşmadığında "iyi" olacaktır; Yılmaz Güney'in "sanatçı kişiliğini" politik kimliğinden, başından geçenlerden, maçoğulğundan, savcıyı vurmasından, karısını dövmesinden "ayırdetmek" gerekir. Ya da eğer sanat alanında bir tartışma yapılacaksa salt estetik değerler üzerinde dönmelidir, böylece Yılmaz Güney'in kişisel halleri ayrı tutulmalıdır. Oysa Yılmaz Güney'in filmografisinin bütünü -- yalnızca Umut, Yol, Sürü gibi filimler değil-- yaşamı ayırdelemez bir bütün olarak sunabilme yeteneğine sahipti. Yılmaz Güney'i kişi olarak tanımış olmasam bile, filminin onun kişiliğiyle bir olduğunu bilirim...

Yol ve Sürü gibi filmlerin aslında Şerif Gören'e ait oldukları, bu filmleri fiilen onun çektiği ve aslında Yılmaz Güney'in sözelimi Umut'taki görüntü üslubunun buralarda bulunmadığı doğrultusunda bazı iddialar veya kanıtlar öne sürüldü. Elbette bunlar Yılmaz Güney sinemasının birazdan bahsedeceğimiz genel karakterini değiştirmez. Bu filmler çok esaslı bir anlamda Yılmaz Güney'in hep yapmış olduğu bir sinemanın devamıdır ve çok belirgin bir ortak üslubu taşırlar. Şerif Gören onlara geniş plan imajlardaki damıtılmış renklerini, gündelik

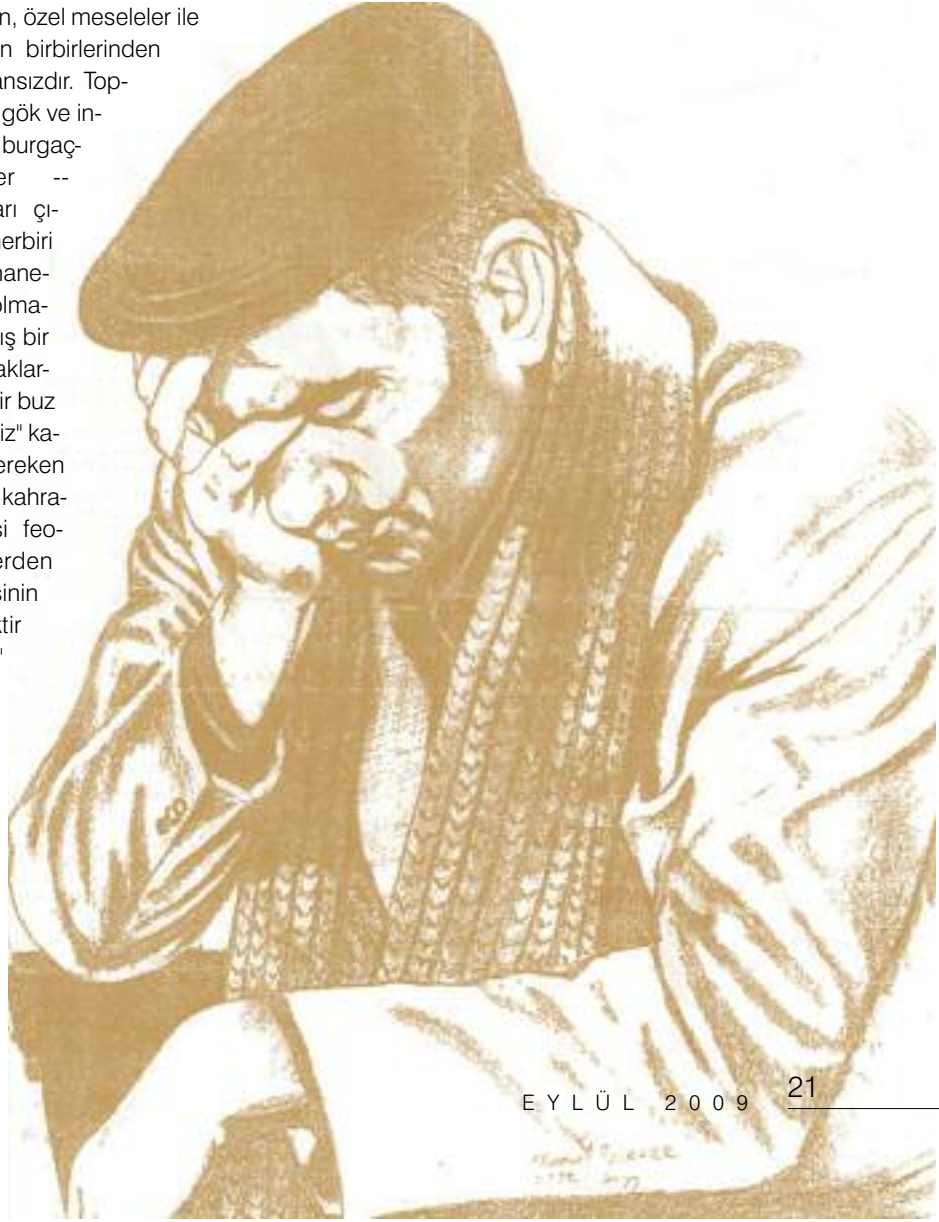
yaşam akışlarındaki yayılmış ritimlerini ve doğal kadrajların dinamizmini kazandırmış kişi olarak görünüyor. Ama bu filmleri Güney filmi kılan öyle bir şey var ki, bugün biz burada hepimiz, birazcık bilincine varmaya kalkışırsak, en az Şerif Gören kadar içimizde hissedebiliriz: bu karakter müthiş bir ajitasyon gücüyle birlikte açığa çıkmaktadır. Yol ya da Sürü filmleri hiçbir politik çözümleme, hiçbir slogan barındırmalarına rağmen, sloganlarla ve burjuva yaşam biçimine yöneltilen tehditkâr saldırılarla bezenmiş Arkadaş filminden daha az politik değildiler. Esas olarak ürettikleri, politik olanla kişisel olan arasındaki her türden ayrımı askıya alan genelleşmiş bir durum, bir zıvanadan çıkma ve Deleuze'ün deyişiyle bir "trans" halidir. O dünyada Eski ile Yeni'nin, kişisel olan ile

bir filmde daha az politik kılmaz. Ama bu güçlü politik ajitasyon etkisini neye borçlu olduklarını keşfetmek gerekiyor. Bu ne "filmin art niyetine", Yılmaz Güney'in filme dışsal kalan politik kimliğine, ne de ortamın politik gerçeklikle dopdolu olduğu bir döneme bağlanarak keşfedilmemeli, bizzat filmin bütününe içkin olan bir anlamlandırma düzlemi üzerinde kavranmalıdır.

Politikanın bu türden bir imajını Yılmaz Güney'den önce Glauber Rocha gibi bir yönetmene borçlu olduğumuz doğru. Ama bunu modern edebiyatın en büyüklerine, Beckett'a, Kafka'ya, Joyce'a, Virginia Woolf'a kadar geriye götürebiliriz. Bu edebiyat ve bu sinema, modernliğin siyasal alanının bir özelliğinin keşfine dayanır: hiçbir şey politikadan uzakta değildir --bir babanın çocuğuna verdiği her buyrukta binlerce ölüm hükmünün saklı olduğu gibi...

Ulus BAKER

politik olanın, özel meseleler ile kamusal meselelerin birbirlerinden ayırdeilmeleri imkânsızdır. Toprak ile hava, ateş ile gök ve insanlar, hepsi tek bir burgaçta dönmektedirler -- hapisaneden dışarı çıkan mahkumların herbiri dışarıda da hapisaneden başka bir şey olmayan zıvanadan çıkmış bir fırtınayla karşılaşacaklardır --içlerinden biri bir buz çölünü aşarak "iffetsiz" karısını öldürmesi gereken yerde öldürecekler; kahramanların en ilerici feodal-ailevi meselelerden dolayı ölmüş kardeşinin karısıyla evlenecektir ya da yine "namus" uğruna ta baştan ölüme mahkumdur. Eğer Yol ile Sürü filmleri doğru- dan (görünür) bir politik slogan taşımıyorlarsa bu onları Arkadaş gibi

vişnelik'te bu ay

A L A K A R T S E R V İ S

PAZARTESİ

Alakart servisimizle hizmetinizdeyiz.

SALI

GÜNÜN ÖZELİ:
Sac Kavrma

ÇARŞAMBA

GÜNÜN ÖZELİ:
Tandır

PAZAR

GÜNÜN ÖZELİ:
Barbekü

PERŞEMBE

GÜNÜN ÖZELİ:
Balık

CUMA

GÜNÜN ÖZELİ:
Cağ Kebabı

CUMARTESİ

GÜNÜN ÖZELİ:
Tavuk Barbekü

PAZAR AÇIK BÜFE KAHVALTI

10:30-13:30

Üye: 22.5 TL,

Katkı Paylı Üye: 18 TL

7-12 Yaş: 15 TL,

7-12 Yaş Katkı Paylı: 12 TL

(0-6 Yaş Ücretsiz)

Açık Büfe Öğle Yemeği

HAFTA İÇİ HER GÜN 12:00 - 13:30

15TL

ORGANİZASYONLAR

Özel yemekler, kokteyller, kurumsal seminer, nikâh, nişan organizasyonları için Vişnelik Tesis İşletmemiz her zaman hizmetinizdedir. Özel temalı geceler de menü içerikleri, fiyatları ve tarihleri değişebilir.

Tango Gecesi

Her hafta Salı günü,
Saat: 21:00

ÖZEL MENÜLER

Birlikte Size Özel Menüler Hazırlayalım. Vişnelik'te kullanılan menülerin dışında sizin istediğiniz, düşündüğünüz, yakınlarınıza sunmak istediğiniz hemen her şeyi hazırlayabiliriz.

Bunun için Ziyaret Sorumlumuz, İsmail Kayaarslan ve Mutfak Şefimiz, Muhlis Baysal ile görüşmeniz yeterli. Telefonlarımızı bekliyoruz.

REZERVASYON

E-posta yoluyla (visnelik@odtumd.org.tr) kolaylıkla yapabilir ve hemen onay alabilirsiniz. Rezervasyonlar, rezervasyon saatinden yarım saat sonrasına kadar tutulur. Geç kılması durumunda lütfen Rezervasyon Birimimizi bilgilendiriniz.

Rezervasyon ve Bilgi için (Saat 10:30 - 22:00 arası)

0312 287 73 38 ■ 0312-286 79 79 / 1151 - 1152

Eylül Etkinlik İzlenesi

3 Eylül 2009 Perşembe, Saat: 20:30

"Fotoğraf ve Video Sunumu:Kenya" Konuk Melih Özbek
Konuk: Melih Özbek (ME'92)
ODTÜ Mezunları Derneği, Fotoğraf Atölyesi
Yer: Vişne Bahçesi

12 Eylül 2009 Cumartesi, Saat: 21:00

Beşiktaş-Galatasaray Derbi Maçı
Yer: Vişne Bahçesi

YILDIZLARIN ALTINDA FİLM ŞÖLENİ DEVAM EDİYOR!

Bir zamanların vazgeçilmez eğlence kaynağı açık hava sinemaları şimdi sizleri Vişnelik'te bekliyor.

Olumsuz hava koşulları nedeniyle ertelenen etkinliğimizin ilk gösterimine sizler için seçtiğimiz filmler ile devam ediyoruz.

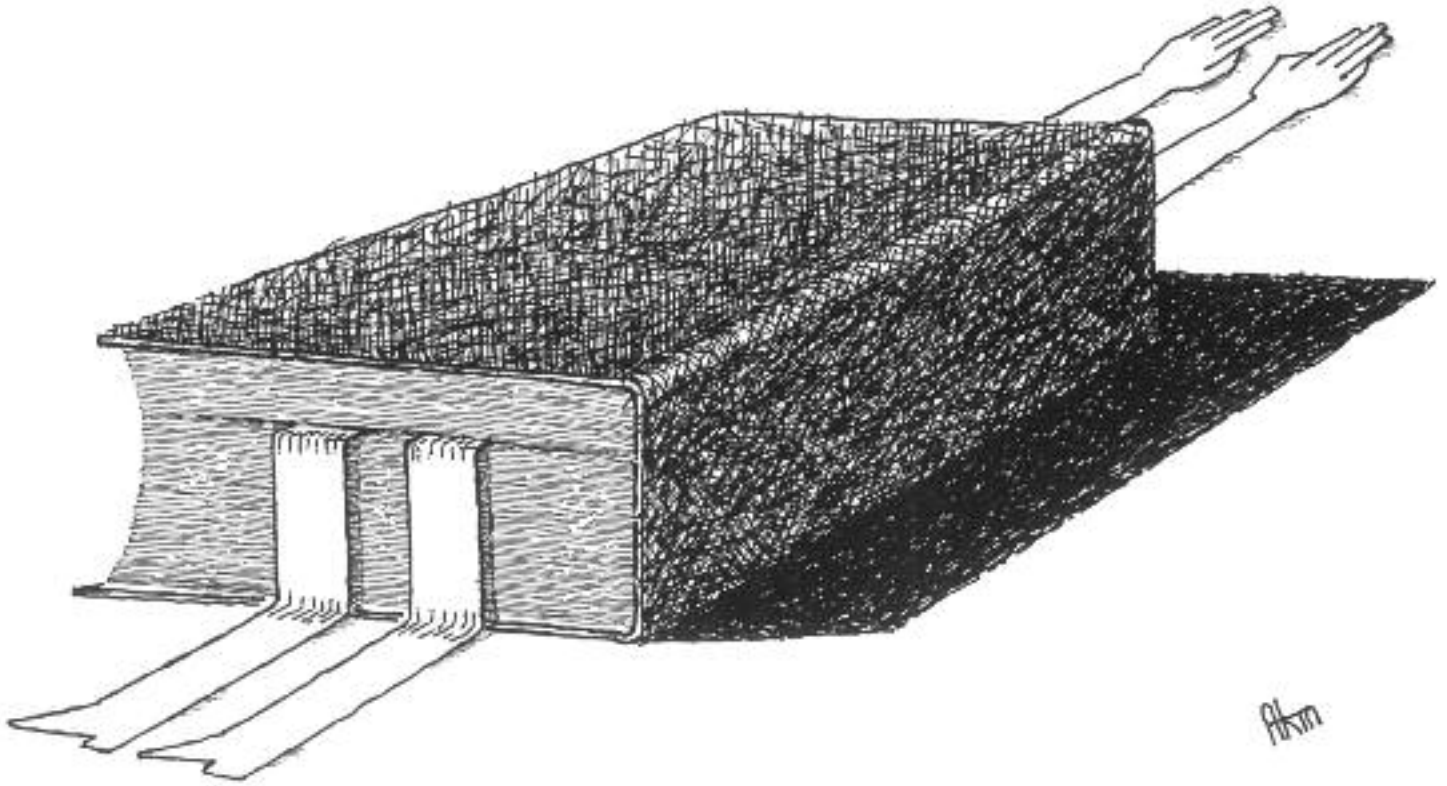
Tüm inceliği ve güzelliğiyle hafızalarınızda yer alan yazlık sinema fotoğraflarınıza yenilerini eklemek üzere sizleri, yakınlarınızı ve misafirlerinizi Vişne Bahçesi'ne davet ediyoruz...

Ayrıntılar için: www.odtumd.org.tr

VIŞNELİK'TE FUTBOL KEYFİ

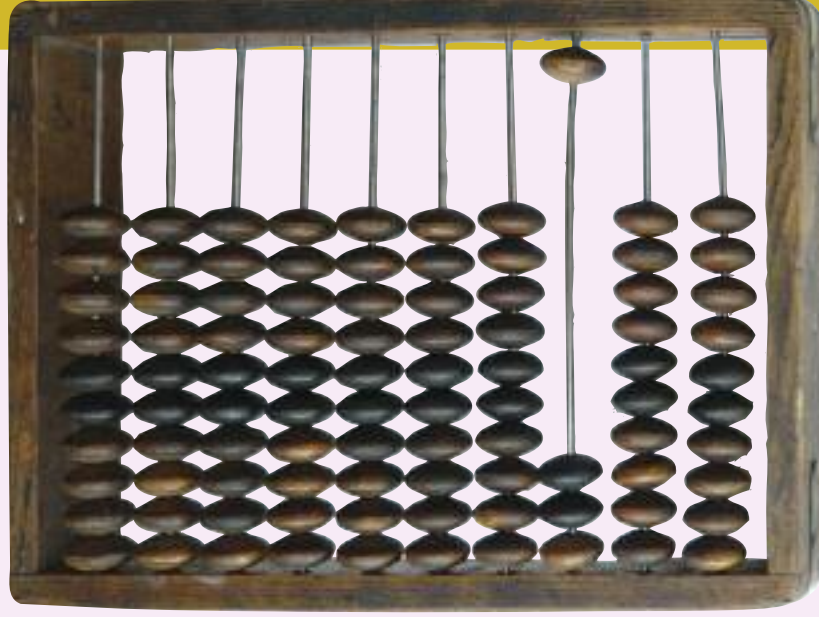
Hep beraber, Vişnelik'te
futbol maçlarını
izliyoruz!

Şeker Bayramınız Kutlu Olsun!

AYIN DOSYASI

OKULLAR AÇILIRKEN HATIRLADIKLARIMIZ

Yeni bir eğitim öğretim dönemine başlarken Yayın Kurulu olarak “**Okullar Açılırken Hatırladıklarımız**” adlı bir dosya oluşturmak istedik. Amacımız sistemimizin dününe ve bugününe bazı noktalardan farklı değerlendirmelerle bakmaktı. Bu bakışı sağlamaya çalıştığımız hazırlık sürecinde; kimi zaman hatırlamak istediklerimiz, kimi zaman da hatırlamak istemediklerimiz oldu.

Cumhuriyet’in ilk yıllarından günümüze uzanan bu zaman çizgisinde üzülererek gördük ki; eğitimsiz bir öğretim anlayışı gelişmekte ve bugün vizyonsuz, kendine güveni olmayan, gelecekte kaygılı ancak bir o kadar da umursamaz çocuklar, gençler büyümekte.

Okullaşmaya hatta özel öğretim kurumlarına dayalı, temel eğitim bileşenlerini sindirememiş bir sistem hızla yayılmakta. Sistemsizleşen öğretim kurumları, gücünü ve etkisini yavaş yavaş kaybeden YÖK, kimlik kazanamayan ve kazandıramayan üniversiteler, paralı ve ticarileşen eğitim, serbestleşen okullararası geçiş koşulları, yok olmaya yüz tutan meslek liseleri, her gün yeni yeni kazanımlar elde eden imam hatip liseleri, denetimsiz özel eğitim kurumları, Kuran kursları ve tüm bunların tam ortasında eğitimsiz bir öğretim sürecine maruz kalan kişilik gelişimini tamamlayamayan çocuklar, gençler...

Diyeceğimiz şu ki; biz bu dosyayı hazırlarken Cumhuriyet’in ilk yıllarında yeşermeye başlayan eğitim ve öğretim seferberliğini bugünlere taşırken çok şeyler yitirdiğimizi gördük, hatta yitirilenlerin yerine ya birşey koyamadığımızı ya da koyarken yanlış hesaplar peşine düştüğümüzü... Bugününü planlayamayan bu çocukların ve gençlerin gelecekte nasıl bir nesil, aile ve toplum oluşturacağı bizleri düşündürüyor. Umuyoruz ki bu dosya, sizlere de nasıl bir yolda ilerlediğimiz hakkında ufak da olsa bir pencere açar.

Yayın Komitesi

Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Yabancı Okullar

Osmanlı yönetimi millet sistemi dahilindeki unsurları ve tüm diğer azınlıkları okullaşma ve eğitim konusunda serbest bırakmıştı. İstanbul'un fethinden sonra Latin Katolikler ve Rum Ortodokslar, verilen imtiyazlar sayesinde, ibadethanelerine din adamı yetiştirmek ve kendi çocuklarına okuma-yazma ve din bilgisi öğretilmesi amacıyla çok sayıda okullar açmışlardı.

Osmanlı topraklarında yabancılar, okul açma konusunda tam serbestliği 1535 yılında Kanuni tarafından Fransa ile imzalanan dostluk anlaşması sayesinde elde etmişlerdi. Bu haktan daha sonra birçok ülke yararlanmış ve Osmanlı topraklarında yabancı okullaşma hız kazanmıştı. 1839 Tanzimat ve 1856 Islahat Fermanları ile azınlıklara tanınan haklardan yararlanan misyonerler de bu amaçla açılan yabancı okul sayısını hızla arttırdılar. İstanbul'daki Katolikler kapitülasyonlara dayanarak, Vatikan'dan eğitimci rahip istemeye başlamışlardı. Bunun üzerine gönderilen rahipler ilk kez 1583'te İstanbul'a gelerek Saint Benoit Manastırı'na yerleşmişler ve ilk yabancı okulu Osmanlı topraklarında açmışlardır. Bu okul misyoner rahipler tarafından kurulan ilk okul olmasının yanısıra, daha önceden kilise içinde veya yakınında sadece Hıristiyan çocuklara okuma yazma ve din dersi verme amacıyla açılmış okullardan farklıdır, çünkü burada 50 kadar Rum ve Yahudi çocuğa, okuma yazma dışında Fransızca, Matematik, Yunanca, Latince ve güzel sanatlar öğretilmeye başlanmıştır. Saint Benoit'ın kuruluşunu aslında, bir Ceneviz kolonisi olan Galata'da

14. yüzyılda yapılan Benedikten "Monastero della Cisterna de Pera" isimli bir manastıra tarihlenmek gerekir. Daha sonra okullaşma süreci ivme kazanarak devam etmiş, Saint Benoit'nın ardından 1629 yılında Kapüsen rahipleri Saint Louis'i açmışlardır. 18. yüzyıla kadar açılan yabancı okulların çoğunlukla Katolik Kilisesine bağlı oldukları görülmekte olup,

1839 yılına gelindiğinde bu okulların sayısının 40'a ulaştığı bilinmektedir. Günümüzde halen faal olan Saint Joseph Lisesi de Fransız Rahipleri Cemiyeti'ne bağlı bir kurum olarak 1841'de İstanbul ve İzmir'de açılmıştır. İstanbul'da açılan Fransız okullarından halen eğitimlerini sürdüren Saint-Michel, Sainte Pulchérie ve Notre Dame de Sion'u da saymak gerekir. 1886'da Hıristiyan Okullarının "Frère"leri, Pera'da, Galatasaray Lisesi'nin yakınlarında 1870 yılında yanan okulun yerine Saint-Michel adını verdikleri bir okul kurdular.

1903 yılına kadar okulun müdürü olan Frère Jonathan okuldaki eğitimin Fransa'daki benzerleri gibi, edebiyatı, bilimi ve ticareti içine almasını ve ileride yönetimle, ticaretle ve endüstri ile ilgilenmek isteyen gençlere yol göstermesini istiyordu. 1896 yılında yine İstanbul Frère'leri, Saint-Jean Chrysostome adı altında yeni bir okul yaptırıldılar. Bu binada ilköğretim, ortaokul ve temel ticaret eğitimi verildi, ancak 1914 yılında kapandı. "Sainte Pulchérie" ise 1846 yılında "Şefkat Rahibeleri" olarak bilinen misyonerler tarafından "Collegio di Sta. Pulcheria" adı ile 1864'de kurulmuştur. Aynı rahibeler grubunun 1846 yılında Saint-Vincent de Paul adıyla bir okulu hizmete açtıkları da bilinmektedir. Notre Dame de Sion, yatılı okul olarak Osmanlı'da açılan ilk kız lisesi olma ünvanına sahiptir. Notre Dame de Sion, 1856'da, İstanbul'a gelen 11 rahibenin adını yanında bulunan kiliseden alan ve o güne kadar "Filles de la Charité"ler tarafından idare edilen "Maison du Saint-Esprit" adlı okulun yönetimini devralması ile birlikte açılmıştır. Cizvitler ve Frère'ler yanında Katolikliğin diğer tarikatları olan Fransiskan, Dominiken ve Kapuçin'ler de Osmanlı topraklarında önemli sayıda okullaşma gerçekleştirmişlerdir. Fransiskan'ların, 20 yüzyıl başında daha çok şimdiki Suriye ve Lübnan sınırları içinde yer alan 40 kadar okulu bulunmaktaydı. Bu okullardan başka Fransis-

kenlerin Mersin, Tarsus, Samsun, Trabzon, Harput, Malatya, Diyarbakır, ve Mardin yörelerinde hemşire okulları vardı. Yine aynı yıllarda Kapuçin'lerin ise Beyrut, İstanbul, Diyarbakır, Harput, Malatya, Mardin, Mersin ve Urfa'da toplam 13 okulları vardı.

Katolikler tarafından açılan bu okulları, Protestan misyoner okulları ile misyoner olmayan diğer yabancı kurumlara bağlı okullar izlemiştir. Birinci Dünya Savaşı öncesinde Osmanlı coğrafyasında 2000'e yakın yabancı okul bulunmaktadır. 500'e yakını ancak Amerikan Protestan misyonerlerine aittir. 1850 yılında Protestanlar millet statüsünü kazandıktan sonra Osmanlı'daki misyonerlik faaliyetlerini arttırmaları üzerine Osmanlı yönetimi özellikle okullaşma konusunda bazı tedbirler alma ihtiyacını hissetmiştir. Bu çerçevede 1869'da çıkan Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ile yabancı okulların ruhsat alabilmesi için bazı şartlar getirilmiş, ders kitapları ve programlarının onaylanmasını istenmiştir. Yine 1886 yılında Maarif Nezareti bünyesinde misyonerler ve yabancı okullarla ilgili bir birim kurulmuş gerekli şartları tamamlamayan bazı okullar ise 1888 yılında kapatılmıştır.

Amerikan Protestan misyoner okullarından günümüze kalan ve en bilinenlerinden olan Robert Kolej, 1869 yılında Christopher Robert ve Cyrus Hamlin tarafından İstanbul'da kurulmuştu. Uzun yıllar kolej ve akademi olarak eğitim veren İstanbul Robert Koleji, daha sonra 1890'dan beri varlığını sürdüren Amerikan Kız Koleji ile birleşti. Anadolu topraklarındaki diğer önemli misyoner okulları arasında 1876'da açılan Tarsus Robert Koleji, 1878'de Harput'da açılan Fırat Koleji ile Merzifon'da 1886'da kurulan Anadolu Koleji gelmektedir.

Osmanlı millet sisteminin diğer unsuru olan Museviler de okullaşma sürecinde imparatorluğun son yıllarında önemli çalışmalar yapmışlardır. Haham din adamı yetiştirmek üzere mevcut seferad okulları olan Talmud Toralar daha çok Yahudi nüfus barındıran İstanbul, İzmir, Selanik, Bursa, Çanakkale gibi merkezlerde bulunuyordu. Bunlara ilave olarak

1860'dan başlayarak Doğu Yahudilerini batılaştırma ve özgürleştirme amacı ile yola çıkan Fransız kuruluşu "Alliance Israelite Universelle", birçok şehir ve kazada "Alyans" okulları açmıştı. Bu okullarda ağırlıklı olarak Seferad Yahudileri laik temelli eğitim görmekte idi.

1909 yılında yabancı okulları kontrol altına almak üzere çıkartılmak istenen Maarif Kanunu daha çıkmadan yabancı elçiliklerin baskısıyla ertelenmiştir. Hatta, Osmanlı'nın bu son döneminde yabancı okul yöneticileri, okullarına denetlemek için gelen Osmanlı müfettişlerini ka-

pıdan geri çevirmeye başlamışlardır. Yoğun yabancı okullaşmaya karşı daha sonra İttihat ve Terakki yönetimi 1914 yılında, savaşın hemen öncesinde bir hayli sert tedbirler getirmiştir, ancak savaş yıllarında okulların denetimine ilişkin pratik yaptırımı olamamıştır.

Kurtuluş savaşı sonrasında Cumhuriyet'in kurulması ile birlikte yabancı okulların denetimine yönelik önemli kararlar alınmıştır. Sorunun çözümü ise Lozan Anlaşması ile netlik kazanmıştır. Daha sonra eğitim tarihimizde dönüm noktası olan 3 Mart 1924 ta-

rihli Tevhid-i Tedrisat Kanunu, öğretim ve eğitimin birliğini sağlamakla beraber, yabancılar tarafından kurulan okullar için de kısıtlamalar getirmiş, bunları milli eğitim sistemine entegre etmeye çalışarak dini eğitim ile azınlıklara ait okulların konularındaki uygulamalara açıklık kazandırmıştır.

Hilmi GÜVEN (EE'83)

MESLEK EĞİTİMİ

KIZLARA ALTIN BİLEZİK, ÜLKEYE GÖNENÇ

Osmanlı toplumunun yaşamına yeni düzenlemelerle birlikte büyük ölçüde hareketlilik getiren halkın "Hürriyet İlanı" olarak tanımladığı II. Meşrutiyetin duyurulması ilkinden çok daha bilinçli bir ortamda gerçekleşmişti. Bunu sağlayan, Tanzimat yıllarından beri İmparatorlukta daha önceleri pek görülmeyen nitelikte ve nicelikte aydınların yetişmesiydi. O yılların aydınları da ülkenin çöküşünün ancak batılılaşma ile önleneceğini görmüş olmakla birlikte yeniliklerin ancak eğitim odaklı köklü toplumsal değişimlerle yerleşebileceğini kavramış olduklarından, öncekilerden farklıydılar. Bu doğrultuda belki de en önemli girişim, ileri ülkelerdeki gibi kadınıla erkeğin eşit olduğu bütüncül bir toplum oluşturabilmek için kadının eğitilmesi yönünde atılan adımlardı. Aslında bu gerek, Tanzimat döneminin kimi aydınları tarafından görülmüştü. Türk kadınının itildiği tutsaklıktan çıkarılıp eğitilmesine, hatta meslek sahibi olup üretken duruma gelmesine, gelecek kuşakların daha bilinçli yetişmesinin ve ülkenin gönence ulaşmasının doğal koşulu olarak bakanlar olmuştu. Ne var ki; kadın haklarına doğru bu ilk adımların savunucuları erkekler olurken, 1858'de başlatılan kız rüşti-

yeleri bile, mahalle mekteplerinde kız ve erkek öğrencilerin bir arada bulunmasının bazı sarkıncaları olduğuna işaret edilerek, kızların eğitimi için ayrı mekanlar öngörülerek açılmıştı. Bu okulların yaygınlaşması için hükümet kararları 1861 yılında "okuyup yazmanın erkek ve kadınlar için elzem olup geçinmek için ağır işler gören erkeklerin ev işlerinde rahat etmeleri ancak kadınların dahi din ve dünyalarını bilerek kocalarının emirlerine itaat etmeleri ile ve istemediklerini yapmaktan sakınmaları ile ve iffetlerini koruyup kanaat ehli olmaları ile mümkün olacaktır" gerekçesiyle gazetelerde duyurulmuştu. Bununla birlikte kızlara meslek eğitimi

yolu, en çok da kitleleri Protestanlaştırmayı amaçlayarak Osmanlı topraklarına gelen Amerikalı misyonerlerin etkisiyle daha 1840'larda açılmıştı.

Misyonerlerin açtıkları okullarda hedef kitle olarak seçtikleri Ermenilerin kızlarını eğitip bu kurumlarda ve sağlık merkezlerinde görevlendirerek iş ve aş sağlamları, Türkler arasında da hem özendirici hem de esin kaynağı oldu. Bu etkiyle, Müslüman kadınların ebelik hizmetini ellerinde belge ile bilinçli olarak yapabilmeleri için

II. Mahmut döneminde açılan Mekteb-i Tibbiyye'de ebe olacak kız öğrencilere haftada bir gün ders verilmesi onaylandı. Derslere katılanların ilk başta okuma yazma öğrenmeleri bile öngörülmeyip sadece mankenler üzerinde uygulamalar eşliğinde sözel bilgi verilmesi ile yetinildiyse de, 1842 yılında okula başlayan ilk 10 Müslüman kız öğrenci, 1845 yılında diplomalarını aldılar. Kırım Savaşı sırasında yaralı askerlere bakım sağlanması için İstanbul'a gelerek özveriyle çalışan İngiliz hemşire Florence Nightingale, Türk kadınlarının eğitilerek sağlık hizmetlerinde yer alması yönünde başka bir esin kaynağı oldu. Böylece, ebelik ve hemşirehastabakıcılık Türk kadınının eğitim alarak ulaştığı ilk mesleği oldu. Bu uğraşığı seçen kadınlar, 1925 yılında Hilal-i Ahmer'in Hastabakıcılık ve Hemşirelik Okulu açılana kadar kurslarda yetiştiler. Düzenli devam gerektiren ve 1914 yılından başlayarak İstanbul Darülfünunu'nda sürdürülen kurslarda Besim Ömer, Asaf Derviş gibi dönemin önemli hekimlerinden eğitim alıp başarılı olan kızlara mesleki yeterlilik belgesi veriliyordu. Bu adımlar, aydınlar ve halk arasında kadının eğitilip, bilinçlenip, toplumsal yaşama katılımı ve üretken olması düşüncelerini geliştirdi.

Elbette sağlık hizmetleri, kızların eğitilip meslek sahibi olabileceği tek alan değildi. Nitekim, Mithat Paşa Tuna Valisi iken 1865 yılında Rusçuk'ta özellikle ekonomik koşulları elverişsiz

yetim kız çocuklarını gözeterek kızlar için biçki-dikiş öğrenimi üzerine gelişen ilk meslek okulunu açtı. Bu okulda kızlar okuma yazma öğrenip askerler için sargı, çamaşır ve giysi hazırlıyorlardı. Mithat Paşa aynı yörede bu okuldan yetişen kızların da çalıştığı bir de fabrika kurdu. Bu, hem daha çok kıza iş alanı yaratarak yoksulluğun giderileceği, hem kadınların da üretime katılmasıyla sanayi alanında daha hızlı ilerleme sağlanacağını gösterdiği oldu. 1869'da bu okulun uzantısı olarak İstanbul'da Kız Sanayi Mektebi açıldı. Maarif Nezareti bu okulun kadın eğitiminde önemli bir dönemeç olduğuna dikkat çeken bir bildiriyle okula parasız yatılı öğrenci de alınacağını duyurdu. Yaygınlaştırılan din bilgisi, Türkçe, yazı, hesap, coğrafya, sağlık, ev idaresi, tarih, defter tutma, Fransızca, müzik, beden terbiyesi, resim, biçki, dikiş, tımar, çamaşır yıkama dersleri ile geliştirilen bu okullar 1912'de 4 yıla çıkarıldı ve aynı dalda öğretmenler de yetiştiren okul yapıldılar.

Öte yandan, kızların eğitiminin yaygınlaşabilmesi için kadın

öğretmenlerin çoğaltılması gerektiği noktasından hareketle 1870 yılında açılan Darülmualimât da bir kız meslek okuluydu. Bu okullar da yaygınlaşırken 1934'te kız Enstitüsü olacak sanayi mekteplerinin her yaşta kadına yönelik 3 yıllık devam öğretilerinin de açılması, kadınların bilgili ve meslek sahibi olmalarının önemini gitgide daha çok anlaşıldığını anlatmaktadır. Bunu ilk Mebuslar Meclisi'nde bir mebusun ülkenin cahilliğinden yakınırken "Şu kadın tairesini insan yerine koyduğumuz yok ki terbiyelerine dahi çalışmış bulunalım. Bilmiyoruz ki erkek terbiyesi, kadın terbiyesine bağlıdır. Ana cahil olursa çocuk ne derece terbiyesiz ve ahlaki ne derece bozuk olacağı tefekkür buyrulsun!" sözlerinden de anlıyoruz. Meşrutiyet yıllarında ilerici kalemlerin kadının eğitilerek toplumsal yaşamda rol almasını destekleyen makaleler yazması, aydın kadınların bu yazarlar arasına girmesi, hatta bazı gazetelerin kadın sayfaları yayınlamaları, bu yönde alınan yolu gösterir. Ne var ki, kadın eğitiminin toplumsal eşitlik ve gönenc için çok gerekli oldu-

ğu 20. yüzyıl başında anlaşılmalı gibi görülse de, nice kadın dahil, çoğu aydının buna bir türlü "Helbet sefil olursa kadın / Alçalır beşer" sözleri ile anlattığı ve bu sözlerden de esinlenen Atatürk'te gözlediğimiz insan olmanın, insan haklarının gereği yaklaşımıyla bakamayıp daha çok er-

reğinde kullanmaktır. Yüksek tahsil görmeğe ve o tahsilden faydalanmaya kadın olarak yaratılmış olmamız manidir. Erkeğin siyasal haklarına katılmamıza ise tabiat kanunu manidir. Çünkü siyasal haklarda eşitlik, vazifede eşitliği gerektirir. Mesela, kadınlar asker olamaz ve farzı muhal kadın orduları kurulsun bile bir faydası olmaz..Kadınların memur olmak, mühendis olmak, amele olmak, posta müvezii olmak gibi mesleklerle geçimlerini sağlamaktansa aç kalmaları daha iyidir".

Üzücü olan kadın eğitimi ve ekonomik özgürlüğünün toplumsal eşitliğin, demokrasinin ve ulusal gönencin en önde koşulu olduğu 150 yıl önce kavranmışsa da o günlerde olduğu gibi günümüzde nice yüksek öğrenim görmüş kadının bile hala haklarını özümseyemeyip ikinci sınıf olmayı kabul etmesidir. Kadınların aldıkları eğitimden yeterince yararlanamayıp haklarının bilincine varamaması ülkemizde kadın eşitliğinin 21. yüzyıl başında siyasallaşmış bir sorun olarak sürmesine yol açmaktadır. Oysa eğitim gibi kadın sorununun siyasal arenada kullanılıp Türkiye'de eşitliği, demokrasiyi örseleyen boyuta getirilmesi, ancak kadının bilinçli şekilde kendi haklarına sahip çıkmasıyla, kısacası, yine eğitimle önlenabilir.

Prof. Dr. Seçil AKGÜN*

*ODTÜ Tarih Bölümü Başkanı ve öğretim üyesidir.

Kaynaklar

- 1- Ergin, Osman, Maarif Tarihi Cilt II, İst.1940, s. 382
- 2- Ergin, Osman, Maarif Tarihi Cilt II, İst.1940, s. 451-52
- 3- İbid 573-79
- 4- Karal, Enver Ziya, Osmanlı Tarihi cilt VIII, Ank. 1983 s. 382 (Yanya Mebusu Abdül Bey'in sözleri)

Kız Enstitüleri

Kız Enstitüleri batıda İstanbul, Bursa, Manisa ve İzmir; doğuda da Adana, Trabzon ve Elazığ şehir merkezlerinde kurulmuşlardı. Enstitü, kızları okullarında on birden on yedi yaşına kadar eğitilirdi. Ders programı dikiş-nakış, şapka yapımı, moda dersleri, Fransızca, spor ile matematik, fizik, tarih, coğrafya gibi derslerden müteşekkildi. Doğudaki enstitülerde yoğun dil –Türkçe- dersleri bu programa ekleniyordu. Farklılıklara rağmen, 'ilmi' bir ev hanımı eğitimi farklı varyasyonlarıyla merkezi bir prensip olarak öne çıkıyordu. Bu fikir, kızların eğitiminin Kuzey Amerika ve Avrupa'da geldiği halden ilham alıyor ama kendi özgün biçiminde gözlenebiliyordu. Dikiş-nakış ile yemek yapma ve ev idaresi diğer dersler arasında ön plana çıkıyordu. Ek olarak verilen kimya teorisi gibi bilim dersleri, yemek pişirmenin kimyası gibi konulara hizmet ediyordu (Enstitü Yıllığı, 1935: 16). Mezun olan kızlar evlerinde de yapma çiçek, şapka ve kıyafet üretiyorlardı (Enstitü Yıllığı, 1935: 57). Enstitüler, bu üretilenler için olmasa da, ev içi becerilerini okul bilgisi haline getirmeleri yönleriyle yerel gazetelerde alkışlanıyorlardı. Ortalama lise eğitiminin genç kadınlara ev-içi becerileri kazandırmamasına mukabil enstitülerin eğitimi ev kadınları yetiştirerek yeni bir kadın yaratabileceğini düşünülüyordu (Enstitü Yıllığı, 1935: 19).

Kız Enstitüleri Köy Enstitüleri'nin aksine Takrir-i Sükun Kanunu'nun etkisinin yoğun olduğu bir dönemde açılmışlardı. İsmet İnönü her iki enstitüyle de yakından ilgilenmişti ama Köy Enstitüleri Kız Enstitülerinden 10 sene sonra açıldığından dolayı, kızların fazlasıyla devlet güdümlü görünen hikayesi, aynı Dewey prensiplerinden türeyen Köy Enstitüleri'nde büyük bir dönüşüm geçirdi. Aslında Kız Enstitüleri de sadece Dewey'nin raporunda yazılanlara bağlı kalmamışlardı. Dönemlerinin koşullarında ve öğretmen ve öğrencilerinin kişiliklerinde, üstelik Kız Sanayi Mektepleri'nin devamı niteliğinde olduklarından çok daha eski menşeli olmalarına ve Köy Enstitüleri gibi öteki ilan edilmemelerine rağmen dönüşmüşlerdi. Ama Köy Enstitüleri, Kız Enstitüleri aksine bu dönüşümü yazmaktan zevk duydular. Kız Enstitüleri, Ziya Gökalp'in fikirleri çizgisinde, batı medeniyeti ve milli kimliği bir araya getirme ve bu bileşime toplumsal zemin

oluşturmayı başarırken diğer yandan da bu zor sentezi başarabildikleri için toplum içinde yükseldiler. Yeni bir dönemin ve yeni bir devletin temsilcileri haine geldiler. Ne var ki, bu konunun gereği ne imkasız sentezlerinden, ne de temsilciliklerinden söz ettiler ve sessiz kaldılar.

Doç. Dr. Elif Ekin AKŞİT* (ADM'95)

*Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde

Eğitim eskiden böyle miydi?

Çocuk yedi yaşına gelince annesi elinden tutup okula götürür, kaydını yaptırırdı.

Hatta biraz hızlıysa, hele ablasının okuluna gitmek için yanıp tutuşuyorsa, bir de öğretmen, "Gelsin canım şuracıkta oturur, ben ona okumayı da öğretirim" derse, okula daha bile erkenden başlanmış olurdu...

Yok mu etrafınızda, "okula beş yaşında başlamışım" diyen arkadaşınız?

Ne sınav,

Ne kura,

Ne başış,

Ne telaş...

Öylesine, isteyen çocuk, başlayabilirdi istediği okula...

Ne oldu da parmak kadar çocuklar böylesine bir rekabet ortamında buluverdiler kendilerini, ana kucağından çıkar çıkmaz?

Bu sorunun yanıtı belki de, eğitim tanımımızda yatıyor.

"İyi eğitim almış çocuk" ne demek?

Girdiği sınavlarda hep yüksek dereceler almış bir öğrenci, "iyi eğitimli" sayılabilir mi?

Sınav başarısı, toplumsal yaşamda başarıyı garantiler mi?

Derslerinde çok başarılı çocuklar neden bazen sosyal ilişkilerde aynı başarıyı yakalayamıyor?

...

Amacımızı belirlemek, tanımlama işimizi kolaylaştırabilir.

Eğitimde amacımız, çocuklarımızın bağımsız bireyler olabilmeleri için, yaşamlarına yardımcı olacak bilgi, beceri ve davranış biçimlerini öğrenmelerine fırsat tanımak ve yöntem öğretmekse, artık bunu hangi yoldan yapacağımızı düşünebiliriz.

Küçük çocuklara herhangi bir şey öğretmenin ilk adımı, onların aslında hiçbir şeyi bilmediklerini ve her şeyi ayrıntılı bir şekilde öğretmemiz gerektiğini hatırlamaktır.

Peki, nereden başlayacağız...

Çocuğumuza karşı ilk görevimiz, ona toplumsal nezaket kurallarını öğretmek olmalıdır. Bu eğitim, çocuğun doğumundan itibaren, ona ve ailede birbirimize karşı takındığımız tutumla başlar. Birbirine özenli davranan, birbirini destekleyen ailelerde büyüyen çocukların özgüveni ve kendini ifade etme becerisi gelişecektir.

Sakin, hoşgörülü ve anlayışlı anne babaların çocukları, benzer durumlarda kendinden emin, sakın davranışlar sergileyen yetişkinler olacaktır.

Küçük çocukların öğrenme biçimi, yetişkinlerden farklıdır. Piaget'nin Bilişsel Gelişim Kuramında söz edildiği, bütün annelerin de farkına vardığı gibi, çocukların gerçeklerle ilgili dü-

şüncelerini, gördükleri, duydukları, kokladıkları ya da dokunarak hissettikleri şeylere dayanan deneyimleri belirliyor.

İşte bu bilgi, bizi, işimize en çok yarayacak eğitim sistemine götürüyor.

Çocuklar duyduklarını değil, yaşadıklarını öğreniyor. Yani öğüt vermenin pek bir yararı olmuyor, çocuklarımızın yapmasını ya da yapmamasını istediğimiz şeyleri onlara model olarak öğretmekten başka çaremiz yok. Değer ve davranışları yerleştirmede en işe yarar yöntemimiz, bu. Aile bireylerinin birbirine özensiz davrandıkları bir evin havasını soluyan çocuğun arkadaşlarına saygı göstermesini tembihlemek ne kadar işe yarayabilir?

Ancak aile ne kadar özenli davranırsa davranırsın, çocuklar zaman zaman, beklentilere uymayan davranışlar sergiler, çünkü sınırlarını deneme-yanılma yöntemiyle öğrenir. Karşılaşacağı tepkiye göre, toplum içinde nasıl davranacağı hakkında ipuçlarına sahip olur.

"Nereye kadar zorlayabilirim?"

Çocuklar bunu her olayda bir dener.

"Yetkili kim",

"Çok ileri gidersem ne olur?"

Kendi kurallarımızı en açık ve anlaşılır bir şekilde iletmek bizim görevimizdir.

Sınırların kesin olmadığı evlerde büyüyen çocuklar dış dünyaya açıldıklarında da olumsuz tepkilerle karşılaşır. Aynı evde yaptıkları gibi, izin verilirse de istediklerini yapabileceklerini düşünürlerse, başlarını derde sokabilirler.

Okul ve aile yaşamı, çocuklarımızı toplum yaşamına hazırlayan bir laboratuvar gibidir. Sınırlarını bu laboratuvarlarda öğrenen çocuklar, sosyal yaşamda daha güçlü olacaklardır.

Tüm çocuklarımızın donanımlı, özgür iradesiyle doğru kararları verebilen, özgüven sahibi yetişkinler olarak büyümesi, hiç de ulaşılmayacak bir düşünüş değil...

Ayşegül NEFTÇİ (PSY79)

CAN YÜCEL VE KÖY ENSTİTÜLERİ

Şiirimizin büyük isimlerinden Can Yücel'i (1929 – 12 Ağustos 1999) kaybedeli 10 yıldan fazla bir zaman geçti. O şimdi hep mekanı olsun diye istediği Datça'da yeri doldurulamayan tüm büyük ustalar gibi dünyayı seyretmeye devam ediyor hala.

Kimi zaman okkalı küfürlerle müdahale ediyor olan bitene, kimi zaman gülümsüyor.

Unutulmaz şiirlerinden birinde “*şarabi eşkiyalardan başka*” kimsesi olmadığını söylemesine rağmen, milyonlarca insan onun şiirlerini biliyor, severek okuyor. Ne çare ki hiçbir kalemin gücü o şarabi eşkiyalara, o en güzel yüz metre koşan insanlara onun kadar güzel anlatmaya yetmiyor.

Che Guevara'dan, Mao'dan çeviriler yaptığı için üç yılını hapislerde geçirmişti Can Yücel. Oysa çektiği sıkıntılar bununla bitmeyecek, bir kitabı müstehcen sayılarak toplatılacak, hani o hep başbakan olan bir dönemin cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'e hakaretten yargılanacak; eti budu beş para etmez kimileri tarafından en ağır hakaretlere uğrayacaktı. Ama o yüreğindeki insan sevgisiyle gülüp geçecek, eleştiriyi mizahın ve dahi müstehcenliğin eşsiz armonisiyle kalemine sarılmaya devam edecekti.

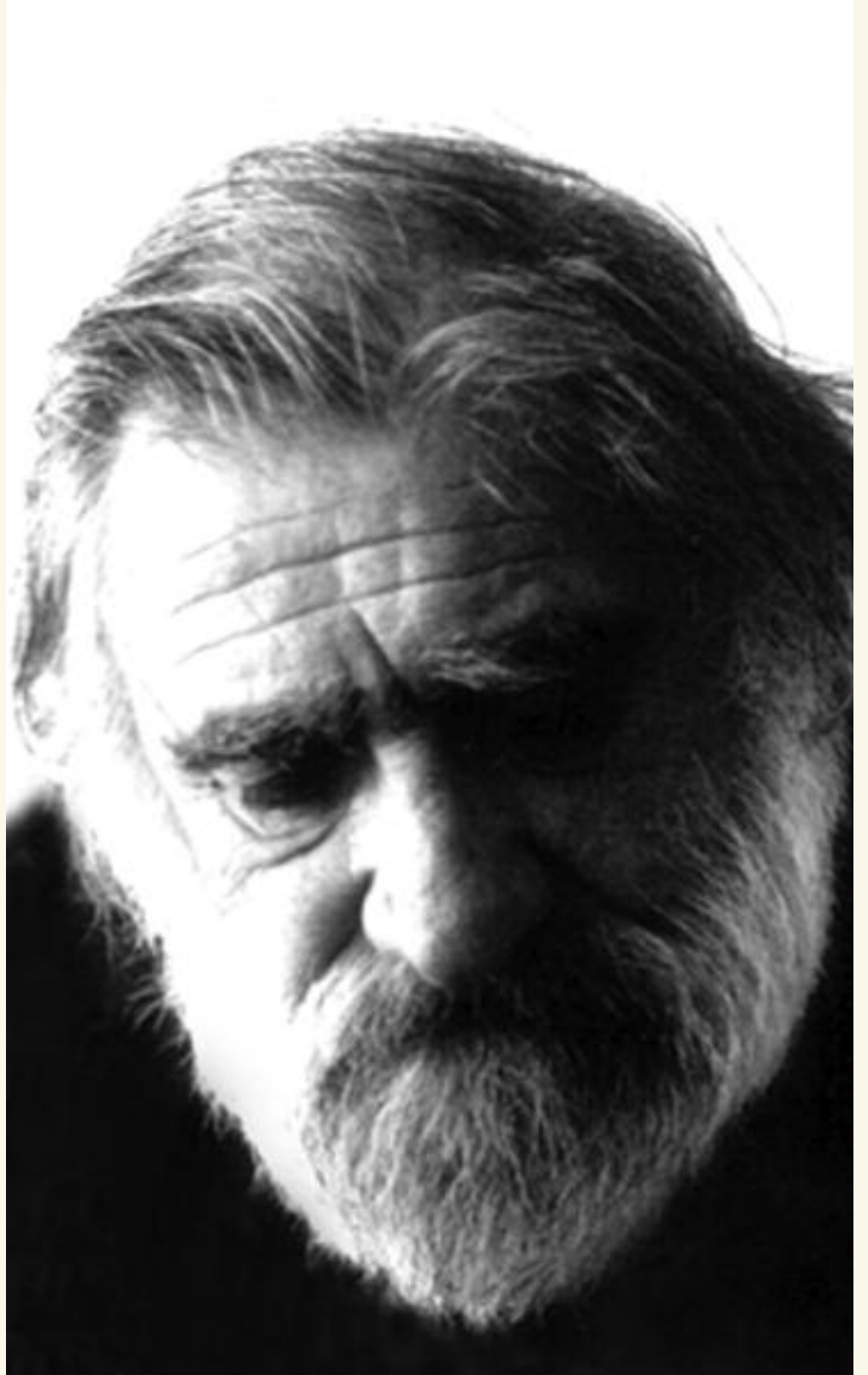
Hayatında en çok babasını sevmişti.

HAYATTA EN ÇOK BABAMI SEVDİM

Ben hayatta en çok babamı sevdim
Karaçalılar gibi yardan bitme bir çocuk
Çarpık bacaklarıyla -ha düştü ha düşecek
Nasıl koşarsa ardından bir devin
O çapkın babamı ben öyle sevdim

Bilmezdi ki oturduğumuz semti
Geldi mi de gidici - hep , hep acele işi
Çağın en güzel gözlü maarif müfettişi
Atlastan bakardım nereye gitti
Öyle öyle ezber ettim gurbeti

Sevinçten uçardım hasta oldum mu,
Kırkı geçerse ateş, çağırırlar İstanbul'a
Bi helallaşmak ister elbet , diğ'mi oğluyla!

(Hasan Ali Yücel bir köy enstitüsündeki uygulamalı tarım dersini denetliyor)

Tıfolyken başardım bu aşk oyununu,
Ohh dedim, göğsüne gömdüm burnumu,

En son teftişine çıkana değin
Koştururken ardından o uçmaktaki devin,
Daha başka tür aşklar, geniş sevdalar için
Açıldı nefesim, fikrim, canevim
Hayatta ben en çok babamı sevdim.

O babası ki; çağının devrimci fikirlerini bakanlık katlarına taşımış, tarihimize dönüp baktığımızda gururla andığımız Köy Enstitülerinin yaşama geçmesinde belirleyici rol oynamıştı. Sadece köy enstitüleri değil, başta üniversite reformu üzere eğitim sistemimizde çığır açan birçok yenilik onunla gelmişti. Dünya klasikleri onun döneminde Türkçe'ye çevrilmişti.

KÖY ENSTİTÜLERİ

17 Nisan 1940 tarihinde kurulan Köy Enstitüleri tamamen Türkiye'ye özgü, Anadolu'nun yoksul köylülerini eğitmek, üretken hale getirmek için atılmış dev bir adımdı. Bu projenin başında "çağın en güzel gözlü maarif müfettişi" Hasan Ali Yücel vardı. O dönemin Türkiye'sinde halkın çok büyük çoğunluğunun köylerde yaşadığı düşünüldüğünde bu projenin ne denli tutarlı olduğu anlaşılacaktır.

Köy çocukları bu okullarda öğrendikleri bilgi ve becerilerle kendi köylerine ya da başka köylere gidecek, o şansı yakalayamayan diğer köylüleri de eğitecekti. Bu hedef, Köy Enstitülerinin faaliyet yürüttüğü 14 yıl boyunca büyük oranda gerçekleşti.

Üstünde başında doğru dürüst giyecek bir şeyleri olmayan, 20. Yüzyılın dünyasında, dün-

yamızın sahip olduğu deneyimin, kültürün en küçük bir biriminden habersiz Anadolu çocukları buradan mezun olup gittiklerinde beraberlerinde sadece öğrendiklerini değil, sadece başka köylerde okul kurmak için en temel araçları değil, kocaman umudu da götürüyorlardı. O güne dek hayatlarında kitap yüzü görmemiş, tek bir müzik enstrümanını duymamış çocuklar Gogol'ü, Shakespeare'i, Çehov'u okuyor; Akardeon, keman, mandolin çalmaya başlıyorlardı. Aşık Veysel, köy enstitülerini gezerek öğrencilere bağlama çalmayı öğretiyordu. Kitap okumanın adeta unutulduğu günümüze bir fikir vermesi açısından söylemek gerekirse, köy enstitülerindeki her bir öğrenci her

sal ya da ulusal olmayan her kim varsa, hangi örgüt varsa köy enstitülerine saldırmak için bir koldan harekete geçmişti.

Köy Enstitüleri her şeyden önce Amerikan emperyalizminin Truman doktrini ile başlayan yeni sömürgecilik politikaları önünde büyük bir engeldi. Ayakları kendi ülke toprağına basan hiçbir yönetimi eline geçiremeyeceğini çok iyi bilen emperyalizm, köy enstitülerinin kapatılmasını vereceği sadaka için koyduğu şartlardan biri yapmıştı. Kendi sınıfsal çıkarları bu şartla çok iyi birleşen toprak ağaları da saldırıya geçmiş, kendilerini temsil eden Demokrat Parti gibi siyasal güçleri harekete geçirmişti. Kız ve erkek öğrencilerin birlikte eğitim görme-

Bir köy enstitüsü orkestrası

sene yirmi beş adet klasik eseri okumakla yükümlüydü.

Fakir Baykurt, Talip Apaydın, Mahmut Makal, Mehmet Başaran, Pakize Türkoğlu, Hatun Birsen Başaran, Ali Dündar, Mehmet Uslu ve Dursun Akçam gibi çok sayıda edebiyatçı, düşünür bu okullardan mezun olduktan sonra ama ille de oradan aldıkları çağdaş, yurtsever, ilerici birikimle eserler verdiler.

1939 yılında Türkiye'de toplam köy öğretmeni sayısı 6847 iken, 1950 yılında bu sayı 18426'ya çıkmıştı ve bu rakamın 13182'sini köy enstitüsü çıkışı öğretmenler oluşturuyordu. Bu öğretmenler gittikleri köylerde tarımın gelişmesinde, üretimin artmasında büyük katkılar yaptılar.

Ne var ki ilerici olan bir şey, tarihin her döneminde ve dünya coğrafyasının herhangi bir yerinde olduğu gibi gericilerin saldırısına uğramak durumundaydı. Gericiliği temsil eden ulu-

sinden duyulan iğrenç rahatsızlık, "bu okullarda komünizm propagandası yapılıyor" gibi demagojiler, öğrencilerin ve müdürün tek tip kıyafet giymeleri, köylülerin okul yapımında "boğaz tokluğuna çalıştırılmaları", öğrencilerin yönetime katılmasına gösterilen tahammülsüzlük gibi sayısız eleştiri, karalama, suçlama, dedikodu birbirini takip etmeye başlamıştı. Karşı devrim olanca hızıyla "Sovyet taklidi" bu halk kurumlarına saldırıyordu.

Bu saldırılar 1954 yılında amacına ulaştı.

Köy enstitüleri 14 yıllık muazzam bir deneyim olarak tarihin raflarına kaldırıldı. Ama elbette unutulmadı. Yetiştirdiği öğrenciler, o öğrencilerin çocukları, o amaca inanan başka başka insanlar o deneyimi yaşatmak için ellerinden geleni yapacaklar.

Kamil AKDOĞAN (ES'90)

AİLELERE VE ÖĞRENCİLERE YENİ SINAV SİSTEMİ İLE İLGİLİ TAUSİYELER

2010 yılında üniversiteye girişte uygulanacak olan iki aşamalı ve çoktan seçmeli yeni sınav sistemi hakkında öğrenciler ve ailelerin doğru bilgilendirilmeleri, doğru tercihler yapabilmeleri açısından büyük önem taşımaktadır. 23 yıldır eğitim sektörünün içinde olan bir eğitimcinin gözüyle ÖSYM'nin hazırladığı yeni sınav sistemini ve yılarca sorulan sınav sorularını incelediğimizde, üniversitede öğretim görececek bir öğrencide; "Okuduğunu Anlama ve Yorumlama, Muhakeme Gücü, İlişkilendirme, Seçici Dikkat ve Süresi ile İşlem Yapma" becerilerinin ölçüldüğünü söyleyebiliriz. Bu becerileri gelişmiş öğrencilerin hazırlık dönemini rahat geçirdikleri gibi başarı puanlarının da daha yüksek olduğu görülmektedir.

Çok fonksiyonel bir şekilde detaylandırılmış olan yeni sınav sistemi ölçme ve değerlendirme yöntemi şekillendiğinde, önemsizmiş gibi görünen yönlerin çok önemli kayıplara neden olabileceği dikkate alınmalıdır. Sistemdeki detayların doğru incelenip uzmanlardan destek alınarak planlanması gerekmektedir. Ortaöğretimden Yüksek öğretime geçişin en önemli anahtarı olan sınav sistemi yaklaşık 4-5 yılda bir değişime uğramakta, öğrenci ve velilerin kaygılı bir süreç geçirecekleri bu yeni dönemde asıl sorunların ise tercih sürecinde yaşanacağı kesin görünmektedir. ÖSYM'nin soru tarzı ile İlköğretim ve Ortaöğretimin ezberci öğretim modeli arasındaki çelişki ve her yıl inişte olan derslerin ortalama grafiği yeni arayışlara neden olmuş, 2010 yılında ise yepyeni bir sınav modelinin uygulanacağı açıklanmıştır.

Sınav sistemini incelediğimizde en belirgin özelliğin; öğrencinin kendi alanı içerisinde seçeceği mesleğini önceden belirlemesi ve sorumlu olduğu derslere daha çok ağırlık vermesi olduğu göze çarpmaktadır. Aksi takdirde öğrenciler sınav sonucunda almış oldukları puanlardan uygun olana göre tercih yapmak zorunda kalacaklardır. Soru sayılarının yaklaşık iki katına çıkması bir avantaj gibi görünse de, geçmiş yılların istatistikleri bu düşünceyi doğrulamamaktadır. Öğrencilerin en çok zorlandı-

ğı 11. ve 12. sınıfın konularına hâkim yeterli öğretmen olmaması aksaklıklar yaratmakta, öğrenci başarısını düşürmektedir. Öğrenci ve velilerin bu konuda dikkatli olmaları ve zamanında önlem almaları önerilmektedir.

Sınav sisteminde yapılan değişiklik ile iki farklı zamanda ve farklı içerik taşıyan iki sınav uygulanacağı açıklanmıştır. Nisan ayının ikinci haftası uygulanması düşünülen orta öğretimi başarı ile tamamlamış öğrenciler için Yüksek öğretime geçiş yeterliliğini ölçen "Yüksek Öğretime Geçiş Sınavı" (YGS) ilk sınav olarak yapılacaktır. Bu sınavda yeterli başarıyı gösterenler, Açık öğretim programları veya örgün ön lisans programlarını tercih edebileceklerdir. Bu sınav aynı zamanda Haziran ayının ikinci haftasında yapılması düşünülen ikinci sınav olan "Lisans Yerleştirme Sınavı"na (LYS) da katılabilmek için başarı puanını belirleyecektir.

YÜKSEK ÖĞRETİME GEÇİŞ SINAVI (YGS)

Her soruya 1 dakika zaman ayrıldığından, bu sınavda hızlı okuma ve uygulama becerisi gelişmiş öğrencilerin daha başarılı olacağı öngörülmektedir.

Her öğrenciye YGS sonucu olarak altı ayrı puan türü hesaplanacaktır. Tablo 1'de testlerin puan türlerine etki yüzdesi verilmiştir.

LİSANS YERLEŞTİRME SINAVI (LYS)

Adayların ders düzeyindeki bilgi ve yeteneklerini ölçen ve özgün lisans programlarına yerleştirmede esas alınacak başarı puanını belirleyecek sınavlardır. Lisans yerleştirme sınavı tamamlandıktan sonra oluşacak puanlar için her alan kendi içinde çeşitlendirilerek, disiplinlere göre testlerin puanlama yüzdeleri farklılaştırılmıştır. Tablo 2'de soru sayıları, uygulama süreleri ve alanların sorumlu olduğu testler puan oluşumuna yüzde katkısı ile belirtilmiştir.

Öğrencilerin bazı Yüksek Okullar ve bir mesleğe dayalı öğretmenlikleri tercih etmeleri halinde ilgili YGS ve LGS'den almış oldukları en yüksek puan geçerli olacaktır.

PUANLAMA SİSTEMİ: Testlerin ortalamaları, standart sapmaları, en yüksek ve en küçük puanlar dikkate alınarak hesaplanacak ham puanlar 500'lük sisteme dönüştürülecektir. Ham puanı 0,50 olan test değerlendirmeye katılmayacaktır.

AĞIRLIKLIL ORTA ÖĞRETİM BAŞARI PUANI

Adayın ortaöğretim başarı puanı ağırlandırılarak 500'lü sisteme dönüştürülecek, çıkan sonuç 0,15'le çarpılarak öğrencinin almış olduğu yerleştirme puanına maksimum 75, minimum 15 puan direk eklenecektir. Bir önceki yıla göre etkisi % 43 civarında azalmış görünmektedir. Meslek lisesi mezunları ise, kendi alanları ile ilişkilendirilmiş bölümleri tercih etmeleri halinde ağırlıklı orta öğretim başarı puanları 0,06 ile çarpılarak yerleştirme puanlarına ek olarak katılacaktır. Geçmiş yıllarda her öğrenciye Sayısal, Sözel ve Matematik olarak üç tür ağırlıklı orta öğretim başarı puanı hesaplanırken, şimdi Sonuç Belgesinde Sayısal bir öğrenci için 10 tür puan, Türkçe Matematik öğrencisi

TESTİN ADI	Soru Say.	Testlerin Puan Oluşumundaki Yüzde Ağırlığı					
		YGS-1	YGS-2	YGS-3	YGS-4	YGS-5	YGS-6
Türkçe (Dil ve Anlatım)	40	20	20	40	30	37	33
Temel Matematik	40	40	30	20	20	33	37
Fen Bilimleri	40	10	10	30	40	20	10
Sosyal Bilimler	40	30	40	10	10	10	20
Toplam Soru Sayısı	160	Toplam Süre: 160 dk					

Tablo 1

için 9, Türkçe Sosyal öğrencisi için ise 8 puan türü oluşacaktır.

Öğrenci kendi alanı dışında bir bölümü seçeceği zaman puanı düşmeyecek, eklenecek olan Ağırlıklı Orta Öğretim Başarı Puanı tercih edilen puan türü ile ilişkilendirilerek yerleştirme puanına eklenecektir. Örneğin; sayısal öğrencisi Türkçe Matematik alanı ile sınava girmek istiyorsa, Türkçe Matematik AOÖBP katsayısı ile çarpılarak puanına eklenecektir.

ÖĞRENCİ VE VELİLERE ÖNERİLER:

Öğrenciler bir hazırlık döneminden geçecekler, veliler ise sistemin yeni olması, belirsizliklerin yansımaları nedeniyle hep kaygı içinde olacaklardır. Tabloları dikkatli incelediğimizde dikkat edilmesi gereken "Alan" ile ilgili soruların % 60'nın cevaplandırılmasının yeterli olmayacağıdır. Yüzde (%) dilimine giren aralıklar daralacağından, iyi bir üniversite ve bölümde okuyabilmek için alanı ile ilgili her puan türünden sıralamada ilk 2000'e girmek gerekmektedir. Hazırlık döneminde seçilecek öğretmenlerin her branşta deneyimli ve alanlarında yetkin olmaları, öğrencilerin mutlaka hızlı okuma ve yorumlama becerisini geliştirmeleri daha da büyük önem kazanmaktadır. Öğrencilerin her gün bir saat kitap okumaları ve hızlı okuma tekniklerini kullanmaları başarı için son derece gereklidir.

Bu büyük maratonda tüm öğrencilere başarılar diliyorum.

Himmet ŞAHİN (EDS'83)

Test Adı	Süre Dk	Ders Dağılımı	Soru Sayısı	MATEMATİK-FEN				TÜRKÇE-MAT.			TÜRKÇE-SOSYAL		Y-DİL	
				MF-1	MF-2	MF-3	MF-4	TM-1	TM-2	TM-3	TS-1	TS-2	Dil-1	Dil-2
YGS	160	Türkçe	40	11	11	11	11	14	14	15	13	18	15	25
		T. Mat.	40	16	11	11	14	16	14	10	10	6	6	7
		Sosyal	40	5	5	7	6	5	7	10	12	11	9	13
		Fen Bil.	40	8	13	11	9	5	5	5	5	5	5	5
LYS-1	120	Matematik	50	26	16	13	22	25	22	18				
		Geometri	30	13	7	5	11	10	8	7				
LYS-2	135	Fizik	30	10	13	13	13							
		Kimya	30	6	12	14	9							
		Biyoloji	30	5	12	15	5							
LYS-3	120	T.D.ve Edeb.	56					18	22	25	15	25		
		Coğrafya-1	24					7	8	10	8	5		
LYS-4	135	Tarih	44								15	15		
		Coğr.-2	16								7	5		
		Fel. Gr.	30								15	10		
LYS-5	120	Yab. Dil	80									65	60	

Tablo 2

Oluşacak puanlara göre tercih edilebilecek bazı örnek bölümler:

MF-1	MF-2	MF-3	MF-4	TM-1	TM-2	TM-3	TS-1	TS-2
Aktüerya	Biyoloji	Bahçe bitkileri	Bilgisayar Bilimleri	Bankacılık	Avr. Birliği İliş.	Antropoloji	Arkeoloji ve Sanat tarihi	Sanat Tarihi
Astronomi ve Uzay Bilimi Endüstri	Deri Müh.	Beslenme ve diyetetik	Bilgisayar Müh.	Bilgi ve belge yön.	Hukuk	Arkeoloji	Basın ve Yayın	Sanat Yön.
Ürünleri tas.	Fen Bilgisi Öğr.	Biyokimya	Biyomedikal Müh.	Çalışma Ekon.	İç Mimarlık ve Çevre Tas.	Çocuk Gelişimi	Coğrafya ve Öğr.	Tarih
Finans Matematiği	Fizik	Biyomühendislik	Çevre Bilimleri ve Yönetimi	Deniz İşlet.ve Yön.	Kamu Yönetimi	Felsefe	Gazetecilik	Tarih Öğr.
İç Mimarlık	Kimya	Diş Hekimliği	Çevre Müh.		Sağlık idaresi	Psikoloji	Halkla İlişkiler	Türk Dili ve Edeb.
İlk Öğretim Mat. Öğr.	Kimya Müh.	Tıp, Biyoloji ve Genetik	Makine Müh. İnşaat Müh.	Ekonometri	Sınıf Öğr.	Rehberlik ve Psikolojik Danış.	İletişim	Türk Halk Bilimi
İstatistik	Orman Müh.	Eczacılık	Elektrik ve Elektronik Müh.	İktisat	Siyaset Bil. ve Uluslar. İlişkiler	Sosyal Hizmetler	Kültür Yönetimi	Türkçe Öğr.
Matematik	Peyzaj Müh.	Fizik Tedavi ve Rehabitasyon	Endüstri Müh.	İşletme	Uluslar. ilişkiler	Sosyoloji	Medya ve Halkla İliş.	
Şehir ve Bölge plan.	Seramik Müh.	Genetik ve Biyomühendislik	Fizik Mühendisliği	Muhasebe			Radyo ve TV	
Tarımsal Biyoteknoloji	Zootenik	Gıda Müh.	Havacılık ve Uzay Müh.	Pazarlama			Reklamcılık	

Eğitim Şart mıdır?

Günlük hayatta en çok kullandığımız ve cizelerden biri “her şeyin başı eğitim” dir. Peki gerçekten öyle midir? Bu soruyu yanıtlamak için eğitimin ne olduğunu tanımlamak ve işlevlerinden söz etmek gerekir. Eğitim, en genel anlamda, biyolojik bir varlık olduğu kadar kültürel bir varlık olan, insanı hayata hazırlayan tüm sosyal süreçleri içerir. Kültür, insan oğlunun Homo Habilis'ten günümüze uzanan yaklaşık iki milyon yıl süren dönemde doğa ile mücadele sürecinde oluşturduğu ve nesilden nesile aktardığı yaşam biçimlerinin tümü olarak tanımlanabilir[1]. Bireyler, gözleyerek, dinleyerek ve konuşarak, içinde yaşadıkları toplum tarafından geçmişten bugüne kadar üretilmiş olan bilgi ile birlikte, toplumun inançlarını, değerlerini, beklentilerini, düşünme ve hareket biçimlerini, yani kültürünü öğrenirler. Başka bir deyişle, birlikte yaşamayı öğrenirler ki, bu da sosyalleşmeyi getirir. Sosyalleşme, toplumun kural ve geleneklerini öğrenme sürecidir ve genellikle bireyin, topluma uyum sağlamasını amaçlar. Bu kültürleme ve sosyalleşme süreci, yani eğitim, özel olarak düzenlenmiş ortamlarda, (örn. okullar) uzman kişiler tarafından (örn. öğretmenler), planlı ve programlı bir şekilde gerçekleştirilirse buna “resmi eğitim” denir. Bunun yanında bireyler, hayatın herhangi bir anında aile, akran grubu, toplumun diğer bireyleri veya medyadan bir şeyler öğrenirler ki;

buna da “resmi olmayan eğitim” denir. Okulda alınan eğitim ile, okul dışında alınan eğitim her zaman ilişki içindedir. Eğitimin gerekli olup olmadığı ile ilgili tartışmalarda genellikle resmi eğitimden söz edilir, çünkü, her ülkede okullarda verilen eğitim, var olan sistemin sürdürülmesi, ekonomik ve toplumsal gelişme, kalkınma için iyi vatandaşlar yetiştirme gibi amaçlara ulaşmak için planlanıp düzenlenir.

Sosyal bilimciler, bir ülkenin ilerlemesinin hiç bugün olduğu kadar, o ülkenin vatandaşlarına sağlanan eğitimin niceliği ve niteliğine bağlı olmadığını öne sürmektedirler. Ekonomik, sosyal ve kültürel gelişme için gerekli olan bilgi birikimi ve bireysel yeterlilikler, ülke vatandaşlarına büyük oranda formal eğitim yolu ile kazandırılır. Dolayısıyla, eğitim yenilikçi bireyler yetiştirerek bir toplumun değişmesi ve gelişmesinde en temel rolü oynayan kurumdur.

Günümüzde küreselleşmenin de etkisi ile bütün dünyada meydana gelen gelişmelere ayak uydurabilmek için, üretken bir vatandaş olarak bir bireyin, sahip olması gereken bilgi ve beceriler gittikçe karmaşıklaşmaktadır. Örneğin, birden fazla dil bilmek, bilgisayar okur-yazarı olmak, iş yaşamında olduğu kadar iş yaşamı dışında da teknolojiyi etkili bir şekilde kullanmak, başka kültürler hakkında bilgi sahibi olmak, demokratik tutum ve değerlere sahip olmak gibi özellikler gittikçe önem kazanmakta-

dır. Bu özellikleri geliştirmek için uzmanlara ihtiyaç olduğundan, bu görevi eğitim sistemi üstlenmektedir. Bunun yanında günümüzde artan bir şekilde gözlediğimiz yoksulluk, hızlı nüfus artışı, etnik ve ideolojik çatışmalar, ülkeler arasında olduğu kadar, bir ülkenin vatandaşları arasında da gözlemlenebilmekte; yaşam koşullarında gittikçe derinleşen farklılıklar, savaşlar, çevre tahribatı ve bulaşıcı hastalıklar gibi bütün insanlığı ilgilendiren problemlerin ancak eğitim yolu ile çözülebileceği düşünülmektedir. Sosyal ve ekonomik değişme ve gelişmeyi sağlama yanında, eğitimin bir de bireysel – fiziksel, zihinsel, duygusal, sosyal - gelişmeye yardımcı olma işlevi vardır. İnsanoğlu doğadan getirdiği gizil yetenekleri uygun bir eğitim ortamında geliştirirse kendisi olur. Yani doğal yapımız, aldığımız eğitim ile etkilenip değiştirilebilir ve yönlendirilebilir.

Bu çerçevede, kimi sosyal bilimci ve eğitimciler, toplumda bireyler ve gruplar arasında ortak değerler ve fikirler etrafında uzlaşma sağlanabilmesi için eğitimin, özellikle de resmi eğitimin gerekli olduğunu söylerken [2], kimileri de, resmi eğitim yolu ile toplumdaki baskın ideolojinin bütün bireylere empoze edildiğini, dolayısıyla bireye seçme hakkı verilmediğini savunmakta ve eğer bir eğitim verilecekse bunun değişik bireylerin ve grupların ihtiyaç ve özellikleri dikkate alınarak demokratik bir ortamda gerçekleştirilmesi gerektiğini öne sürmektedirler [3].

Bütün bunlardan anlaşılıyor ki, geçmişte olduğu gibi günümüzde de “eğitim şarttır”, fakat hangi bilgi ve becerilerin öğretilmesi, hangi değerlerin geliştirilmesi ve bunun nasıl yapılması gerektiği üzerinde kafa yorulmalı ve bu dünyanın, ülkenin ve bireylerin geleceği gözönüne alınarak günlük politikardan bağımsız bir şekilde gerçekleştirilmelidir.

Doç. Dr. Cennet Engin DEMİR* (PSY79)

*ODTÜ Eğitim Fakültesi öğretim üyesidir

Kaynaklar

[3] Apple, M. 2004. *Ideology and Curriculum*. 3. Baskı. New York: RoutledgeFalmer.

[2] Durkheim, E. 1956. *Education and Sociology*. Chicago: The Free Press.

[1] Güvenç, B. 1984. *İnsan ve Kültür*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

CEHALET

Nerde O Eski Cahiller?..

■ Yarım yüzyıldan çok yaşamış kuşağımın seyrek kullandığı, çocuklarımızın pek bilmediği ancak ana-babalarımızdan sık sık duyduğumuz öyle sözcükler, deyimler vardır ki sözlüklerde güç bulunur. Bunlardan biri de "cahillik"le ilgili olandır herhalde.

Arapça'dan dilimize geçmiş olan "bilgisizlik, bilmezlik" anlamındaki "cehl, cehil" sözcüğünün pek çok türevi ve bu türevlerden yapılan deyimleri- bugün pek kullanılsa da- dilimize girmiş: cahil, meçhul, cehele, cühela, cühhal, cehul, echel, techil, tecahül, tecahül-i ârifane, cehl-i basit, cehl-i mürekkep, cahil-i anud, cahil-i munsif, cahil-icühela, echel-i büleha...

Konunun özüne girmeden yukarıdaki sözcük ve deyimleri gözden geçirelim: "ilm" kökünden türetilip, "bilen"e "âlim", "bilinen"e malum dendiği gibi; "bilmeyen"e "cahil", "bilinmeyen"e "meçhul" denir. Zulm, zalim, mazlum; katil, katil, maktul gibi...

Cahil sözcüğü, sözlüklerde şöyle anlamlandırılmış: 1. Öğrenim görmemiş, okumamış, bilgisiz. 2. Belli bir konuda yeterli bilgisi olmayan. 3. Hlk. Deneyimsiz, genç, toy. Şemseddin Sami, Kamus-i Türkî'de "nadan" karşılığını da ekliyor ki bu çok önemli. Bilindiği gibi, nadan; kaba, görgüsüz, haddini bilmez anlamlarına da gelmektedir.

Asıl konumuz olan "cehalet" ve "cahil"e döneceğim, ancak yukarıda sıraladığım sözcük ve deyimlerle ilgili olarak sözlüklere göz atalım: cehele, cühhal ve bunlardan daha çok kullanılan cühela, cahiller anlamındadır. Birinin cahilliğini yüzüne vurma, cehaletle suçlama karşılığı olarak "techil" kullanılmıştır.

"Tegahül", cahil gibi görünmek anlamında olup; tek sözcükle "bilmezlenmek" bu kavramı çok güzel karşılar. Bilmezlenmeyi Nedim gibi nükteli yaparsanız "tecahül-i ârifane" sanatı olur:

Bir sen ü bir ben ü bir mutrib-i pakiz-edâ

İzmin olursa eğer bir de Nedim-i Şeyda

Elbette "sen" ve "işveli saz çalan"ın aynı kişi yani sevgili; "ben" ve "çalgın Nedim" in de kendi olduğunu biliyor şair. Ancak sevgiliyle baş başa kalma dileğini onu korkutmadan dile getirmenin yolunu tecahül-i ârifaneyle bulmuş.

Dönelim geri; "cehalet" nedir, "cahil" kimdir sorusuna. Eskiler (eslaf) cehli ikiye ayırmış: cehl-i basit, cehl-i mürekkep diye. İlki, ayıplanmayan cehil, bilgisizlik; ikincisi bilmezliğinin ayrımında olmayan katmerli cahillik. Cahilin de iki türü vardır: insafli (munsif), bilmediğini teslim eden, söyleyen cahile "cahil-i munsif" derler. Ancak cahilliğinde direnen cahilin adı "cahil-i anud" olur.

Özetlersek:

c : cehl-i basit sahibi: cahil-i munsif: bilmeyen, ama bilmediğini bilen.

c² : cehl-i mürekkep sahibi: cahil-i anud: bilmediğini de bilmeyen hatta bilgisizliğinde direnen.

Şimdi sözlüklerde görmediğim ancak büyüklüğünden duyduğum bir cahil türünü formüle ediyorum: c³

Bu cahil türü "echel > eçhel" ve "cehul" diye sözlüklerde geçen ve "pek cahil", "koyu cahil" denen kişiler değildir.

c³ler; hem bilmez, hem bilmediğini bilmez, hem de bilene "bilmiyosun" der! Bunların adı, "cahil-i cühela" (bilgisizlerin bilgisizi)'dir. Atalarımız bu tür insanlara kızgınlıklarını, "cahil-i cühela eçhal-i büleha" (cahillerin cahili, ahmakların koyu cahili) diyerek göstermişlerdir.

Bitiriyorum: Ana-babalarımız "cahil cesareti" derlerdi. Bir ağabeyim "külli cahilun cesur" derdi; hattâ bir başka ağabeyim "Bu kadar cehalet tahsilsiz olmaz" derdi.

Ben onlara terceman olmaya çalıştım.

Murat ULUĞTEKİN

*Emekli ODTÜ Tarih Bölümü Öğr. Üyesidir.

ODTÜ'NÜN İLK YILLARI

"GEÇMİŞ ZAMAN OLUR KI

Yıl 1957, yaz bütün haşmetiyle devam ediyor. Ben Eskişehir Lisesi mezunu olarak, ODTÜ o zamanki ismi ile Orta Doğu Yüksek Teknoloji Enstitüsü imtihanlarına giriyorum. Eskişehir Lisesi mezunlarından bir tek ben, bu imtihanlara giriyorum. Lisede İngilizce notlarım 10 idi. Kendime güveniyordum. O dönemde ODTÜ'ye giriş için İngilizce imtihanı baraj niteliği taşıyordu. Geçerli not alamayanlar diğer imtihanlardan ne not alırsa alsın üniversiteye giremiyordu. İngilizcenin dışında kabiliyet testi, matematik, fizik, kimya gibi yazılı imtihanlar vardı ve her biri ayrı zamanda yapılıyordu ve mekân olarak Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi salonları seçilmişti.

Üniversite, 1960-1961 dönemine kadar Nisan sonlarında akademik dönemi bitirip, Eylül başında açılıyordu. Haziran sıcağında finallerde terlemek yerine, Nisan'ın tabiatı yenileyen tazeliğinde imtihanlara girmek çok daha keyifliydi.

Üniversitemiz 1956 yılında açılmıştı ve sadece mimarlık fakültesi vardı. Dersler şimdi, Müdafaa Caddesi üzerinde çok katlı emekli sandığı binasının olduğu köşede bulunan üç katlı küçük şirin bir binada yapılıyordu.

ODTÜ'nün niye Mimarlık Fakültesi olarak başladığını sorduğumda efsanevi rektörümüz Kemal Kurdaş bunu şöyle açıklamıştı: "Devrin Başbakanı Adnan Menderes, Ankara'da Orta Doğu Bölgesi'ne hitap edecek, bölgenin gençlerini eğitecek, Türkiye'ye dost ve lider va-

sıflı insanlar yetiştirecek, dolayısı ile İngilizce eğitim verecek olan bu üniversitenin kurulmasına karar verince yabancı uzmanları davet etmiş ve onların fikirlerini almış. Onlar da Anadolu'nun çeşitli yörelerinde gözlemler yaptıktan sonra Ankara'ya döndüklerinde ağız birliği etmişçesine; Sayın Başbakan sizin öncelikle mimarlık fakültesine ihtiyacınız var, hem şehircilik açısından, hem de binalarımızın durumu bakımından bunda aciliyet var demişlerdir." şeklinde izah etmişti. Biraz gururla biraz da keyifle belirtmem gerekir ki; Türkiye'de mimari bakımdan gözle görülür bir kalite artışı varsa -ki varburada, ODTÜ mezunlarının katkısı çok fazla olmuştur.

1956 – 57 ilk akademik yılının ortalarında, makine fakültesinin açılmasına karar verilmiş ve yeni yapılan imtihan ile alınan öğrencilerin yanı sıra mimarlık fakültesine başlamış olup ancak eğilim olarak mühendisliği tercih eden bazı öğrencilerin de katılması ile 1956-57 öğrenim dönemi biterken ODTÜ, iki fakülteli bir üniversite haline gelmişti.

Ben 1957 sonbaharına doğru giriş imtihanlarına katıldığımda bir yeni fakülte, bir yeni bölüm açılıyordu. İdari İlimler Fakültesi ve İnşaat Mühendisliği Bölümü. Sözlü imtihan sadece İngilizce konusunda yapılıyordu. İmtihanı iki yabancı hoca yapıyordu. Biraz daha yaşlı ve babacan görünümlü olan; nereli olduğumu soruyor. Eskişehirli olduğumu öğrenince "Emin Sazak'ı tanıyor musun?" diyordu. Yüce önder Ata-

türk'ün Eskişehir milletvekillerini bilmesi beni şaşırtıyor ama bozuntuya vermiyordum. Lise mezunu olarak İngilizce seviyemi uygun bulmuşlardı. Sonradan adının Prof. Dr. Fuat Çobanoğlu olduğunu öğrendiğim ve mükemmel İngilizcesi nedeni ile Amerikalı sandığım rahmetli ODTÜ kurucularından olan bu hocayı saygı ve minnetle anıyorum.

Eylül başında Ankara'ya gelip imtihan sonuçlarını öğrendiğimde, hem İdari İlimler Fakültesi imtihanını hem de Mühendislik imtihanını (İnşaat veya Makine Mühendisliği arasındaki tercih bana bırakılmıştı.) kazandığımı duvarda ilan ediliyordu. Ancak ben, önce idari ilimler bölümünün listesine baktım ve kazandığımı anlayınca (gönlümden mühendislik geçmesine rağmen) kaydımı o bölüme yaptırdım. Ancak üniversitenin açılış günü kapının önünde daha önce imtihan sırasında tanıştığım Hicabi Kanat isimli bir arkadaş; "Tebrik ederim hem idari ilimler, hem de mühendisliği kazanmışsın" deyince bayağı şaşırdım. Ben mühendislik listesine bakmamıştım bile. Daha doğrusu bir bölümü kazanınca, diğer bölümde isim olamaz diye düşünmüştüm. Acele birinci katta bulunan kayıt-kabul bölümüne gittim. Görevli genç hanım –sonradan tonton adını takmıştık ve ileriki yıllarda 1956 girişli makine mühendisi Öztekin Kökyar adındaki arkadaşımızla evlendi- "isterseniz makine isterseniz inşaat mühendisliğine kayıt yapabilirsiniz, karar sizin." dedi. Müthiş sevindim, lise hocalarımız da bizleri

HAYALI CİHAN DEĞER"

yönlendirmişti, kendim de dolayısı ile mühendisliğe girmeye hevesliydim. (Not: Şimdiki aklım olsa idari ilimleri tercih ederdim, lisedeki hocalarımızın bizleri şartlandırması bir yana sosyal konuları her zaman daha çok sevmişimdir.)

1957-58 akademik yılı başladığında ODTÜ, üç fakülteli bir üniversite. Mimarlık, Mühendislik ve İdari İlimler. Dersler Müdafaa Caddesi'ndeki o küçük, şirin binada yapılıyordu. Herşey o binadaydı. Dershaneler, kayıt-kabul ve üst kat rektör lojmanı idi. 1960 Eylülüne kadar rektörler, hep Amerikalıydı. Üniversite herşeyi ile bir Türk üniversitesiydi. Ancak kuruluş aşamasında ABD-AID, Birleşmiş Milletler ve OECD gibi milletler arası kuruluşlardan bir kısım laboratuvar malzemesi ve öğretim elemanı desteği alınmıştı. Eğitim dili de İngilizce olduğu için, muhtemelen maaşları da milletlerarası kuruluşlarca ödenen, Amerikalı üniversite hocaları 1956-60 arasında rektörlük yapmışlardır.

1958-59 akademik yılında Kimya ve Elektrik Mühendisliği bölümleri, 1959-60 da ise Maden Mühendisliği Bölümü açılmıştı. Daha önce belirttiğim gibi, ODTÜ'nün adı o zaman "Orta Doğu Yüksek Teknoloji Enstitüsü" idi. Yabancılar için bu adın bir mahzuru yoktu. Çünkü Amerikanın en ünlü üniversitelerinin bir kısmının ismi de enstitü idi. Nitekim dünyanın halen bir numaralı üniversitesi olarak bilinen MIT'in açılımlı da Massachusetts Institute of Technology'di. Bizimkiler belki yanlış anlaşılır diye, başına "yük-

sek" vasfı ilave etmişlerdi.

O yıllarda ben bazı arkadaşlarımızla birlikte üniversite "öğrenci birliğine" seçilmiştik. Başkan Cemal Egemen adındaki sınıf arkadaşımızdı. Yönetimde Ekrem Başlamışlı, Yücel Özden, Erol Argun ve ben vardım. Enstitü isminin yanlış anlaşılacağı, Amerika'da en üst akademik kurumların ismi böyle olsa bile Türkiye'de bu ismin orta öğrenimdeki sanat enstitüsü filan gibi müesseselerle karıştırılacağı tezi ile bu konudaki taleplerimizi sürekli yönetime ilettik. Sonunda bir kanun değişikliği ile üniversitemizin ismi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi oldu.

1957 yılı Eylül – Aralık döneminde öğrenimimizi, Müdafaa Caddesi'ndeki o küçük binada sürdürdük. Laboratuvar ihtiyaçlarını Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi'nde, machine-shop olarak adlandırılan faaliyeti ise Gazi Eğitim Enstitüsü imkânları ile karşılıyorduk. Üniversiteye ait bir öğrenci yurdu yoktu. Ben Ulus'ta mütevazı bir otelde kalıyordum.

Yeni yıl ile başlayan ikinci sömestir, yeni mekânda, TBMM arkasındaki TBMM'ye ait idari binada ve müstemilat diye adlandırılan diğer binalarda başladı. Anıttepe civarında (Habibi Apartmanı kiralananarak) bir öğrenci yurdu açılmıştı. Meclis bahçesine barakalar kurulmaya başladı. Buralarda laboratuvarlar ve dershaneler tesis edildi.

1960 ilginç bir yıldır. ODTÜ zaten, 20 Nisan civarında yaz tatiline girmişti. Diğer üniversite ve

fakülteler 28 Nisan 1960'da başlayan öğrenci hareketleri nedeni ile erken tatil edilmiş ve öğrenciler şehirlerine gönderilmişti. 27 Mayıs 1960'da ihtilal oldu.

O yıl yaz tatili uzadı, 5 ay tatil yaptık. Üniversitemizde Ekim ayında açıldı. Üniversitemize ilk defa bir Türk rektör atanmıştı. Prof. Dr. Turhan Fevzioğlu rektör olmuştu. Basın "siyaset dünyasından bir yıldız kaydı, bu parlak kariyer sahibi Profesör artık akademik hayata tekrar döndü, siyaset çok önemli bir isim kaybetti ama üniversite kazandı." diye yazmıştı. Rahmetli Fevzioğlu ile birlikte yeni bir dönem başlamıştı. İlk yıllarda İngilizce "baraj" olduğu için ODTÜ'ye daha çok Tarsus Amerikan, İstanbul Robert, Üsküdar Kız Amerikan, İzmir Kız Amerikan, Ankara ve İzmir Kolejlere ile British High School ve benzeri İngilizce eğitim veren okulların öğrencileri daha kolay girebiliyordu. Lise mezunu olan benim gibi öğrenciler azınlıktaydı. 1960 döneminde, "Anadolu Çocukları da rahatlıkla ODTÜ'ye girebilmeli" düşüncesi ile İngilizce "baraj" olmaktan çıkarıldı, yerine hazırlık okulu sistemi getirildi, dolayısı ile girişte rekabet daha adil bir şekilde gerçekleştirilmiş oldu.*

A. Mahir BARUTÇU (CE'62)

*Not : ODTÜ'nün ilk yıllarını merak edenler için bu yazıya devam edeceğim

Burdur

Bu ay "Hocam İncek Var" dizisinin dokuzuncu yılının ilk yazısını yayınlıyoruz. Şimdiye değin yayınlanan 88 gezi notunun bazılarında birden fazla yöreyi anlatmaya çalıştığımız dikkate alınrsa, sanırım şimdiye değin Türkiye'nin "ölmeden önce görülmesi gereken 100 yeri"ni gezdik!

Bu kısa "girizgâh"tan sonra, Göller Bölgesi'ndeki gezimize kaldığımız yerden devam ediyoruz. Eylül ayında yolumuzun düştüğü yer Burdur.

Tarihçe

Burdur, Pisidyâ sınırlı içinde yer almakta ve geçmişi binlerce yıl öncesine kadar uzanmakta. Yöre, Hititlerin, Arzava Krallığı'nın, Friglerin yönetiminde kalmış. Daha sonra Lidya hakimiyetine girmiş. Ardından Pers hükümdarlığı gelmiş. Ardından Büyük İskender dönemi başlamış. Neyse, bütün bunlar uzun hikaye, ya da pek çok Anadolu kentinde yaşananlar. Pek çok bilgili atlayarak kısaca devam edelim; Yöreye bin yıl kadar önce Türkler gelmiş.

Yörenin antik çağlardaki adı "Arkania Limnai". Ancak, anlatıldığına göre, buraya gelen ilk Türk boyları çevreyi pek "bi" beğenmiş ve yöneticiler ahaliye "burada dur" demiş. Bu sözün zaman içinde değişmesi ile yörenin adı da "Burdur" olmuş!!! Hikaye ne kadar doğrudur, ne kadar yanlıştır, tartışılır tabii ama, boş verin gitsin!!! Anlatanların bir bildiği vardır herhalde!

Hikayeleri bir yana bırakalım. Gerçek olan, Burdur ve çevresinin çok eski yerleşim merkezlerinden biri olması.

Şimdi, "peki, bu medeniyetlerden kalan eserleri nerede görebiliriz?" sorusunun yanıtını vermek için Burdur Arkeoloji Müzesi'ne doğru yola koyuluyoruz.

Müze

Kentte bir arkeoloji müzesi kurulması çalışmalarına yarım asır kadar önce başlanmış. Bu çerçevede çevreden bulunan eserler Bulguroğlu Pirkulzade Medresesi'nin kütüphanesinde koruma altına alınmış. 1969 yılında da ilk müze açılmış. Günümüzdeki müze bi-

nası ise kısa bir zaman önce, kütüphanenin mimarisine uygun bir tarzda, aynı tür taştan inşa edilmiş.

9000 yıllık bir geçmişin sergilendiği müzenin girişinde ilk dikkati çeken eser Sagalassos'ta bulunan Heeron Anıtı'nın rölyefleri. Gerçekten muhteşem bir eser. Karşısına geçip saatlerce inceleyebilirsiniz. Yine bu katta Sagalassos'un yanı sıra Kibyra ve Kremna gibi yakın çevredeki antik kentlerde bulunan heykeller

ve diğer taş eserler de sergilenmekte.

Müzenin belki de en büyük özelliği "eser kirliliği"ne rastlanmaması. Depolarda 60 bin kadar eser olmasına rağmen sergilenenlerin sayısı oldukça sınırlı. En güzel parçalar teşhir edilmekte. Işıklandırma son derece iyi. Söz etmeden geçemeyeceğim bir hususu daha kaydedeyim: Müze ziyaretinizde size müthiş etkileyici bir müzik eşlik ediyor. Ama, bunu nasıl anlatırım bilmiyorum. Öyle bir musiki ki, sizi bir yandan birkaç bin yıl öncesine götürüyor, bir yandan da uzay çağına taşıyor! Gerçekten olağan üstü ve de dışı bir uygulama. Türkiye müzelerinde ilk kez gördüğüm/duyduğum bu uygulama için Burdur Müzesi yetkililerini kutlamak gerekiyor. Ne diyeyim, darısı diğerlerinin başına.

Sonuç olarak, Burdur Arkeoloji Müzesi'nin Türkiye'nin en iyi müzelerinden biri olduğunu söyleyebilirim. Yolunuz o taraflara düşerse, ihmal etmeyin, birkaç saatinizi ayırın bu müthiş müzeyi gezin!

Etnografya Müzesi

Muhtemelen XVIII. yüzyıl başlarında inşa edilmiş iki katlı bir konak, Etnografya Müzesi olarak düzenlenmiş. Bir bahçe içinde bulunan yapının alt katı kesme taştan, üst katı ise kerpiçten inşa edilmiş. Bu arada bol miktar-

da ahşap malzeme de kullanılmış. Bina "Taş Oda" adıyla da anılmakta.

Müze bahçesinde bulunan küçük büfeden bazı ihtiyaçlarınızı karşılayabilir ve eğer mevsiminde gidermeniz bahçedeki dut ağacının meyvelerinden de yiyebilirsiniz, benden söylemesi!

Bakibey Konağı

XVII. yüzyıl Osmanlı sivil mimarisinin en güzel örneklerinden biri olan Bakibey Konağı da Burdur'a gitmişken görülmesi gereken yerlerden birisi. Bilinen en eski tapu kaydı 1830'lara kadar uzanan Konak, 2003 yılında "yaşayan Burdur Evi" olarak çevreden toplanan bazı etnografik eserlerle bezenerek ziyarete açılmış.

Bakibey Konağı'nın bulunduğu mahallede Cumhuriyet'in ilk yıllarında inşa edilmiş Burdur evlerinden örnekler görmek de mümkün. Konak'ın hemen yakınlarındaki metruk bir evin ön cephesinde, kaligrafisinden (ya da günümüzdeki deyişle 'fort'undan) 1930'lu yıllardan kalma olduğunu sandığımız bir levha yer almakta: "*Çalışana darlık olmaz/Oturana varlık olmaz*".

İşte, 1930'ların "Milli İktisat" politikası anlayışının gündelik hayata ne denli etki ettiğinin somut bir ifadesi!!! Sanırım bu konunun en

azından bir dönemin ideolojisini yansıtmaya açısından koruma altına alınması gerekmektedir!

Ulu Cami

Ulu Cami, 1300'lü yıllarda Hamitoğlu Dünder Bey tarafından yaptırılmış. Birkaç kez onarımdan geçmiş. XX. yüzyılın başlarında bir deprem sonucu önemli ölçüde tahrip olmuş. Bunun üzerine 1919'da yeniden inşa edilmiş.

Yani, bugünkü caminin fiziki olarak geçmişle pek ilişkisi yok, ancak, tirmirler sırasında Selçuklu ve beylikler dönemi ulu camilerinde görülen mimari karakteristiğe uygun davranılmış. Bu nedenle, yolunuz Burdur'a düştüğünde ziyaret etmenizi öneririm.

Saat Kulesi

Anadolu'nun pek çok yöresinde olduğu gibi, Burdur'da da bir saat kulesi bulunmaktadır. Saat Kulesi, Ulu Cami'nin hemen yanında yer almakta. 1936 yılında yapılan saat kulesi yaklaşık 30 metre yüksekliğinde. Kare plana sahip olan yapı kesme taştan inşa edilmiştir.

Ulu Cami'nin yakın çevresinde geleneksel türden yapıların yanı sıra, Anadolu'da pek

alışık olmadığımız üslupta bazı binalar da yer almakta. Fazla bilgimiz yok ama, sanırım, bu binalar Burdur'a demiryolu hattı döşeyen yabancı mühendisler tarafından yapılmış olsa gerek. Bu konunun araştırılması gerekir.

Ne Yenir?

Burdur'a gittiğiniz zaman hiç şüphesiz tatmanız gereken yemek, "Burdur köfte" ya da "Burdur şiş". Köfte eskiden bir yaşına kadar olan erkek keçi [çebiş] etinden yapılmış, ama artık 150-180 kilo ağırlığındaki süt danasının eti tercih ediliyor. Et, iki kez çekilerek tuz ile yoğuruluyor. Ardından bir

süre dinlendiriliyor. Dana sonra, özel şişlere diziliyor ve kömürde pişiriliyor. Köfteler pişirilirken zaman zaman incecik pidelere bastırılıyor, böylece etin yağ ve suyunun pidelere geçmesi sağlanıyor. Pişen köfteler yine mangalda közlenmiş domates ve biber eşliğinde ikram ediliyor. "Harika, müthiş" demeyeceğim ama tadılmasından zarar gelmez.

Bu arada hemen belirteyim, Burdur Gölü'ne yakın lokantalarda da son derece uygun fiyatlarla mükellef bir sofraya donatabilirsiniz.

Gideceğimiz bir diğer diyarda karşılaşabilmek dileğiyle,

M. Bülent VARLIK
(ECON/STAT Ocak'76)
(mbvarlik@gmail.com)

ODTÜ'DE BİR GÜNEŞ SAATI VAR

ODTÜ Güneş Saati, Amatör Astronomi Topluluğu'nun 20. yılı anısına 2006 yılında projelendirilmiş ve 2007 yılında rektörlükten U3'e çıkan merdivenlerin sonunda sol taraftaki boşluğa yerleştirilmiş. Öğrenciler güneş saati için üç yer belirlemişler, şu andaki yerle birlikte, kütüphane önü ve stadyumun önü düşünülmüş, üniversite yönetimi şimdiki yerini uygun bulmuş ve daha önce de şu andaki yerin bir güneş saati için düşünülmüş olduğu bilgisi öğrencilere iletilmiş. Güneş saatini projelendiren öğrencilerin yer konusundaki tek endişeleri çevrede büyüyen ağaçların gölge sorunu yaratması...

Güneş saatinin beton statüsünün yapıldığı günlerde ne olduğunu bilmeden ilk fotoğraflarını çekmiştim. Üzerine güneş saatini oluşturan metal parçalar takıldıktan sonra "ODTÜ'den bir köşe" yazısı için aday olmuştu. Amatör Astronomi Topluluğu ile görüşüştükten kısa bir süre sonra Havacılık ve Uzay Mühendisliği 4. Sınıf öğrencisi Gökhan Karagöz aradı. Saat 15'te ODTÜ Güneş Saati'nin yanında randevulaştık. Gittiğimde kadran üzerindeki gölge saat 14'ü gösteriyordu, 1 saatlik yaz saati ayarı ile doğru zamandı. Güneş saatleri ve ODTÜ Güneş Saati hakkında topluluk üyesi Gökhan Karagöz ayrıntılı bil-

Fotoğraflar (2007-2009): Aydın TIRYAKI (CHE'81)

giler verdi: Çoğunlukla kullanılan düzlem güneş saatleri yatay veya dikey konuda olurmuş. ODTÜ'de kurulan ise küresel bir güneş saati... Bu saati topluluktan bir öğrenci tasarlamış. Kürenin ortasında Kutup Yıldızı'nı gösteren bir kadran çubuğu bulunuyor, böylece dünyanın dönme eksenini paralel konuda duruyor. Yani kadran çubuğu manetik Kuzey'i değil, gerçek Kuzey'i gösteriyor. Bir çember üzerinde saatleri gösteren bir kadran 10 dakikalık bölmelere ayrılmış. ODTÜ Güneş Saati kış saatine göre ayarlı duruyor, ileri saat uygulaması olduğunda bir saat eklenmesi gereki-

sinden tamamlanmasına kadar geçen sürede emek harcamış herkese teşekkürlerimizi sunuyoruz."

Yolunuz U3 dolaylarına düşerse, saatinizi güneş saatinden ayarlayabilirsiniz, eğer birkaç dakikalık sapmaya aldırıyorsanız...

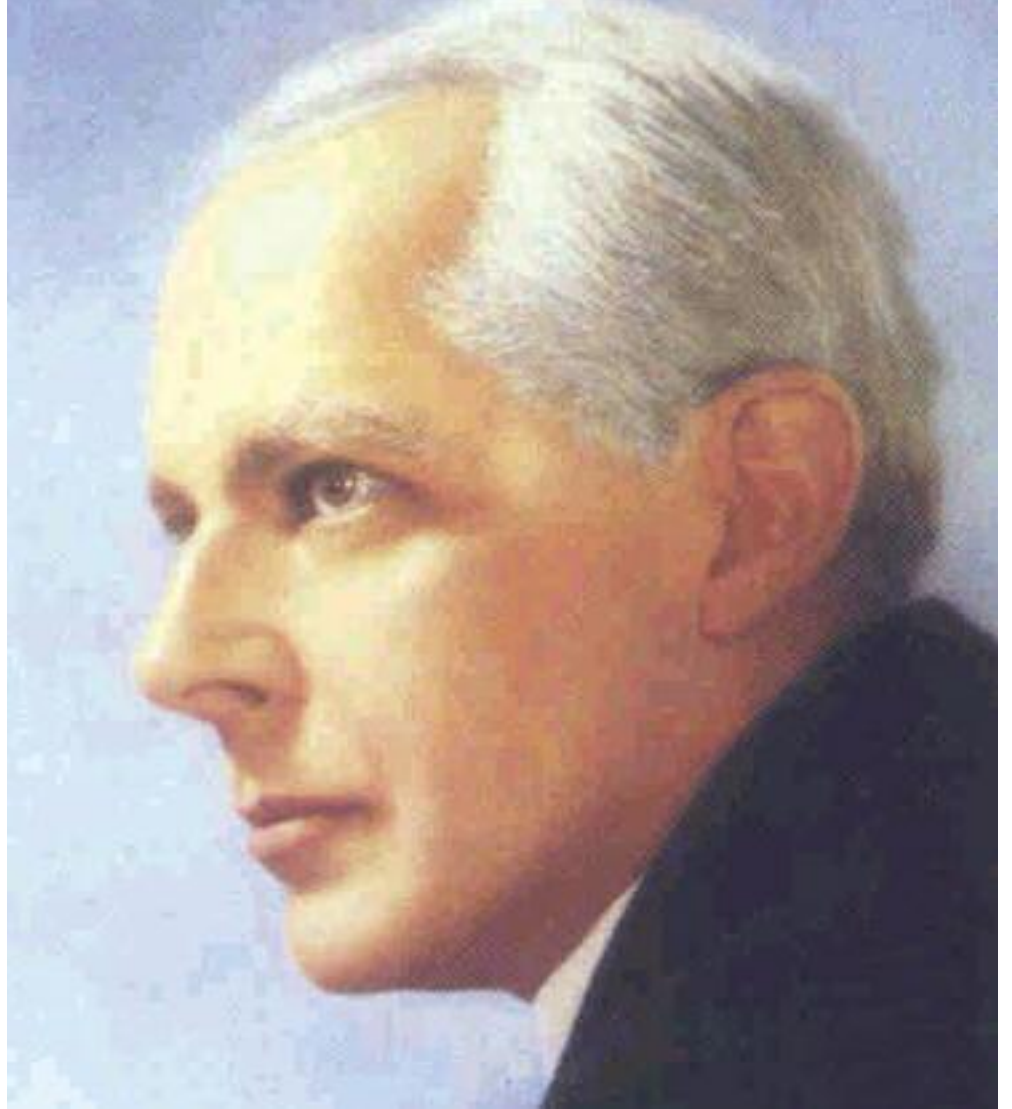
Aydın TIRYAKI (CHE'81)

BELA BARTOK TÜRKİYE'DE

■ Ünlü Macar besteci, orkestra şefi, folklor araştırmacısı Bela Bartok 1936 yılında Ankara Halkevi'nin davetlisi olarak Türkiye'yi ziyaret eder. Ankara'da halk müziği üzerine üç adet konferans veren ve yine üç adet dinleti sunan Bartok, Adana'ya yapılan halk türküsü derleme gezisine de katılır. Toplamda doksan üç adet türkü derler ve bu türkülerin notalarını ve kimi izlenimlerini not edindiği "Turkish folk Music From Asia Minor" isimli bir kitap yayınladı. Peki, Bartok'u Türkiye'yi ziyaret etmeye, derleme gezilerine katılmaya sevk eden nedir? İsterseniz Bartok'un Türkiye'ye gelişine ve kaldığı sürece kısaca bir göz atalım, zira sordumuz sorunun cevabını bu hikâyede bulabiliriz.

Bartok'un 1930'lu yılların ortalarında Türkiye'ye çağırılması bir sürpriz değildir aslında. Zira 1930'lar, 1929 Dünya Bunalımı ve daha sonra Serbest Fırka denemesi ile sıkışan Türkiye Cumhuriyeti'nin kültürel, siyasi, iktisadi, ideolojik alanlarda yeni bir hamle başlattığı dönemdir. Kültürel alanda temel politika ise modern ve ulusal olanın sentezidir. Sonuçta Macar Halk Müziği alanında birçok çalışmalar yapmış ve bu müziğin örneklerini klasik müzik formları ile sentezleyerek birçok eser vermiş dünyaca ünlü besteci Bela Bartok ile genç Cumhuriyetin yolları 1935 yılında kesişir. Hikâyemizin başlangıcını 1935 yılına dayandırsak bile, ünlü Türk müzikolog Mahmud Ragıp Gazimihal (1936) Bartok'un Türk Halk Müziği ile ilgilenmesini 1925 yılına kadar geri götürebileceğimizi söyler. Bu tarihte bir Türk aydınının kendisine sorduğu sorulara yanıt olarak gerçek Türk müziğinin Osmanlı musikisinde değil, halk müziğinde aranması gerektiğini, Türkiye'nin modern ve ulusal bir müziğe kavuşmak için halk müziğini derlemesi ve Klasik Batı Müziği formlarına göre işleme gerektiğini söyler. 1935 yılında ise Mahmud Ragıp Gazimihal ve Ahmed Adnan Saygun'un bir Macar besteciye yazdıkları ve Türk müziğinin kendine has bir müzik olduğunu iddia ettikleri bir makaleyi Bela Bartok'un görmesiyle ünlü besteci Türkiye'ye gelmek ister. Karşılıklı yazışmalar sonucu Bartok, 1936 yılında Ankara Halkevi'nin davetlisi olarak Türkiye'ye gelir.

Bela Bartok ilk önce o güne kadar derlenmiş halk müziği örneklerini dinlemek üzere bir hafta İstanbul'da kalır. Ünlü Sahibinin Sesi firması tarafından kayda alınmış altmış beş adet çift yüzüzlü plağı dinler ve Ankara'ya geçer. 5 Kasım

1936 tarihinde Ankara'ya varan Bartok 6, 9 ve 10 Kasım tarihlerinde Macar ve Türk Halk Müziklerinin yakınlığı, halk şarkılarının temel özellikleri, bu müziğin hangi yöntemlerle derlenmesi gerektiği gibi konularda konferanslar verir. Piyano konusunda bir virtüöz olan Bartok ayrıca, 7 ve 17 Kasım'da Ankara Halkevi ve 18 Kasım günü ise, Macaristan Büyükelçiliği'nde birer dinleti sunar. 12 Kasım günü Çorum'a bir derleme gezisine rahatsızlığı nedeniyle katılmayan Bartok, Adana'ya düzenlenen geziye katılmadan önce 16 ve 17 Kasım tarihlerinde Ankara'da iki geziye tesadüfen iştirak edebildiğini söyler (1976: 30). 19 Kasım günü Adana yöresine düzenlenen geziye Ahmed Adnan Saygun, Ulvi Cemal Erkin ve Necil Kazım Akses ile katılan Bartok burada yaklaşık bir hafta kalır ve 27 Kasım tarihinde Ankara'dan ayrılır.

Bartok Türkiye'yi bir daha ziyaret etmese bile Ahmed Adnan Saygun ile uzun süre mektuplaşır. Ayrıca Bartok'un konferanslarında açıkladığı görüşler Türk müzisyenleri ve folklorcuları üzerinde geniş etki yapar ve halk müziği üzerinde çeşitli tartışmalara yol açar. Kısacası, bu ünlü bestecinin Türkiye'yi ziyareti, dönemin halk müziği çalışmaları için eşsiz bir fırsattır.

Özgür BALKILIÇ (ADM'95)

Kaynakça:

B. Bela (1976) *Turkish Folk music From Asia Minor*. Der. B. Suchoff, Princeton University Press: Princeton.

Gazimihal (Köse Mihal), Mahmud Ragıp (1936a) "Bela Bartok ve Eseri." *Ülkü – Ankara Halkevi Dergisi* sayı 45 cilt 8 (İkinci Teşrin): ss. 216-222.

JEAN PAUL SARTRE

Bulanti

1905 yılında Paris'te doğan Jean Paul Sartre, yazdığı kitap ve makaleler ile bilim, edebiyat dünyasında birçok tartışmalara sebep olmuştur. Felsefe, siyaset, otobiyografi, roman, tiyatro, sanat eleştirisi, hikaye, antropoloji, film senaryosu, mektup gibi dallarda eserler vermiştir. Hırslı kişiliği ile bıkmadan usanmadan çalışarak dilini geliştirmiş, sözcüklerle bilincin gerçeğini, eylemin görünmez nedenlerini keşfetmeye uğraşmıştır.

Bulanıtı, Sartre'in önemli kitaplarından biridir. Varoluş felsefesi üzerine düşüncelerini aktardığı, ilk yazdığı yıllarda 'Melankoli' adını verdiği kitap, Fransa'nın en saygın yayınevi tarafından basılmaya değer görülmez. Bu kararın ardından Sartre, kendini çevresinden soyutlayarak sürekli çalışır. Kitabın üzerinde gerekli düzeltmeleri yaparak, yazdığından sekiz yıl sonra 'Bulanıtı' adıyla basımını gerçekleştirir. Kitap, edebiyat ve felsefe dünyasında oldukça yankı uyandırır. Bir yazar olarak amacına ulaşmış, toplumun bilincini rahatsız etmiştir.

"Bulanıtı", Fransa'nın Bouville Kenti'nde bir otel odasında yaşayan tarihçi Antoine Roquentin'in günlüğüdür. Tarihsiz bir sayfa ile başlayan kitap, Birinci Dünya Savaşı'nın ardından çılgın yıllarını yaşayan Fransa'da, Roquentin'in Kuzey Afrika, Uzak Doğu, Avrupa seyahatleri anlatılarak sürer. Bu tarihi çerçeve içinde Sartre, bilinç üstüne düşüncelerini geliştirmeye başlar. 'Yalnız Adam' kavramını ortaya çıkarır. Uykusuz geçen geceler, kütüphanede geçen sıkıntılı öğleden sonraları, "Kaybedecek neyim var, ne karım, ne çocuklarım, ne de bu dünyada bir misyonum" dediğinde varoluşun anlamsız boşluğu içindeki 'bulanıtı' duyan insanı yansıtır.

'Bulanıtı', Roquentin'in deniz kenarında dolaşırken eline aldığı bir çakıl taşının uyandırdığı sıradan duygusal bir etkinin çok daha ötesinde bir his ile başlar. Bu sıradan bir varoluşsal bolaya dönüştürülür. Sanırsal saplantılar olmaya başlar. Taştan ellerine bulanıtı denilen şeyin geçtiğini düşünür. Onu biçimlendirir. Bir yanı çamurlu taşın uyandırdığı, sıradan etkinin çok ötesinde bir iğretidir.

Varlığını sorguluyarak geçirdiği yaşadığı şehri geriye bırakmaya hazırlanırken kafasında taşlar, parmaklıklar, ürkütücü yüzlerce düşünceler vardır. Paris'e yerleşme planı yapar, belki de bulanıtı duyduğu şeylerden kaçmak istemektedir.

Felsefeyi sokağa indirmek niyetinde olan Sartre, Bulanıtı'da akademik anlatımdan kaçınarak sıradan insanları ve onların yaşamlarını ele alıp onların var olma çabalarını ortaya koymaya ça-

lıştır. Her kesimden insanın kendisini anlayabileceği bir dilde düşüncelerini kaleme almıştır.

Sartre'a göre insan sadece vardır. Belli bir amaç gösterilerek yaratılmamıştır. İnsan önce var olur, daha sonra da kendini gerçekleştirir. Yani insan kendini nasıl yaparsa öyle olur. İnsan bir taş gibi bilinçsiz bir varlık değildir. Bundan dolayı, insanın yalnız bir birey olduğunu, diğer insanların da yalnız olduklarını vurgular. İnsanın varoluşu, özden önce gelir.

İnsan başkaları ile ilişki içerisinde. Başkalarının bakışı bizleri nesneye çevirir. Biz de nesneye çevrilmemek için mücadele ederiz. Unutmamalıyız ki "İnsan kendinden ne yaratırsa odur ve yaptığı her şeyden sorumludur"

Varoluş felsefesinde her şey yargılanabilir. Çünkü onları görebiliyoruz, dokunabiliyoruz. Onları yok sayamayız. Sartre, çevresindeki nesnelere 'sanki yaşayan hayvanlar gibi' tanımlayarak, onlardan ne kadar etkilendiğini vurgular. Cansız varlıkların da bir ruhu olduğunu, onların da bu dünyada insanların içinde yaşadıklarını, insanları etkilediklerini savunur.

Sartre, düşüncelerini kabul ettirme çabaları içinde birçok düşman da kazanmıştır. Kendisini öldürmek amacıyla evine bomba konulması, dönemin devlet başkanı De Gaulle'in onu tutuklamaya cesaret edememesi, kendisine verilen Nobel Edebiyat Ödülü'nü reddetmesi, tüm dünyanın gözünün kendisine çevrilmesine neden olmuştur. 1980 yılında öldüğü zaman on binlerce seveni cenaze törenine katılmıştır.

Kitaptan alıntılar;

"Neden korktuğumu bilmem bile büyük başarı olur".

"Korku, hayatımın serüveni, dolgun ve değerli olduğundan değil. Ortaya çıkacak olandan, beni avucunun içine almasından, sürüklemesinden korkuyorum".

"Benim bildiğim, nesnelere insana dokunması gerekir. Çünkü canlı değiller. Aralarında yaşar, onları kullanır, sonra yerlerine koyarız. Onlar yararlıdır. Oysa bana dokunuyorlar. Çekilmez bir durum bu. Onlarla bağlantı kurmak korkutuyor beni.

"Bu sevinçli, akıllı uslu insan sesleri arasında yalnızım. Bütün bu adamlar, vakitlerini dertleşmekle, aynı düşüncede olduklarını anlayıp mutluluk duymakla geçiriyorlar. Aynı şeyleri hep birlikte düşünmeye ne kadar da önem veriyorlar. ...kendisiyle uyumadığı adamlardan biri aralarına karışmaya görsün, suratları hemen değişir".

Edebiyat Kulübünden Haberler;

Mayıs ayı içerisinde yaptığımız toplantıda, Sartre'in hayatını, kitaplarını, kitaplarının içinden okuduğumuz 'Bulanıtı'yı ve 'Varoluşçuluk' felsefesini konuştuk, tartıştık. Dolu dolu geçen son derece keyif aldığımız toplantıda yazarın hayatını sevgili Günay Bulut (ADM'85), dönemini sevgili Banu Kesim, Sartre ve 'Bulanıtı' ile ilgili genel bilgi aktarımını sevgili Gülçin Çerçioğlu (MAN'88) yaptı. Sevgili Gülden Treske, felsefenin doğuşundan günümüze kısa bir özetini geçtikten sonra 'Varoluşçuluk' felsefesi hakkında bilgi verdi. (Hepsine teşekkürler). (Yandaki yazı, bu toplantıda tutulan notlardan ve 'Bulanıtı' kitabından derlenerek hazırlanmıştır.)

Edebiyat Kulübü, Haziran ortalarında yaz tatiline girdi. Bu tatil süreci içerisinde, 1920 yılında Nobel Edebiyat Ödülü'nü alan Norveçli yazar Knut Hamson'un 'Açlık' ve Tolstoy'un 'Anna Karenina'sı okumamız gereken kitaplar. Eylül ayında yapılacak ara toplantıda 'Açlık' kitabını ve Edebiyat Kulübü'nde şu ana kadar okuduğumuz kitapların değerlendirmesini yapacağız. Kulübümüz yeni dönem toplantılarına Eylül ayı sonunda başlayacaktır. İlk toplantımızın konusu, Lev Tolstoy ve 'Anna Karenina'dır.

Yeni dönemde, değerli edebiyatçılarımızdan Ayla Kutlu ve Erendiz Atası'nın katılacağı "Türk Edebiyatında Gelişmeler" konulu bir panel yapılması projelerimiz arasındadır..

Birbirinden keyifli toplantılarımızda ve aktivitelerimizde sizleri de aramızda görmekten mutluluk duyarız.

"Kimi zaman, durumu gözden geçirir, bir kadına bağlandığınızı, kötü bir işe girdiğinizi fark edersiniz. Göz açıp kapayınca kadar sürer bu. Sonra geçer yeniden başlar, saatleri ve günleri birbirine eklemeye koyulursunuz. Pazartesi, Salı, 1924,1925,1926".

"Bir şey sona ermek için başlamıştır".

"Gördüğü saygı ve sevginin nedenini kavramak için uzun boylu düşünmek gerekmiyordu. Her şeyi anladığı her şey kendisine açıklanabildiği için sevilirdi".

"Ben' deyince bir boşluk duygusuna kapılıyorum. Öyle unutulmuşum ki, kendimi iyice hissetmek elimden gelmiyor. Benden kalan bütün gerçeklik, varolduğumu hissedenden varoluş sadece. ...Antoine Roquentin ne ki? Soyut bir şey o. Bilincimde kendimle ilgili ufacak, renksiz bir anı sallanıyor. Antoine Roquentin... Birden 'Ben' soluklaşıyor, soluklaşıyor, işte söndü".

Tülay ÜNLÜEVCEK(PSY'83)

EYLÜL AYINDA NELER OLDU, BİLİYOR MUYDUNUZ?

01 Eylül 1939- Almanya'nın Polonya'yı işgali ile İkinci Dünya Savaşı başladı. Elli iki milyon insanın hayatına mal olan ve 1945 yılında sona eren İkinci Dünya Savaşı'nın başladığı gün, Dünya Barış Günü olarak anılmaktadır.

04 Eylül 1919 - Gazi Mustafa Kemal, Sivas Kongresi'ni açtı. 11 Eylül'e kadar süren, ülke genelindeki milli cemiyetlerin 'Anadolu ve Rumeli Müdafaa-ı Hukuk Cemiyeti' adıyla birleştirildiği, manda ve himaye fikrinin kesin olarak reddedildiği, ulusal nitelikli bu kongre ile Türkiye Cumhuriyeti'nin temelleri atılmıştır.

06 Eylül 1955 – 6-7 Eylül olayları meydana geldi. "6 Eylül 1955 günü saat 13.00'te, devlet radyosu, Selanik'te Atatürk'ün doğduğu eve yapılan bombalı bir saldırı haberini duyurdu ve bu haber öğleden sonra İstanbul Ekspres Gazetesi'nin iki ayrı baskısıyla yayıldı. İstanbul'da masum bir protesto gibi başladı ve İstanbul ve İzmir'den, Türkiye'de yaşayan gayrimüslimlere yönelik bir harekete dönüştü. 6-7 Eylül Olayları'nın çıkışı, yayılışı konusu, 1960 darbesi sonunda Yasıada'da ele alındı. Azınlık politikalarına bakıldığında, bazı unsurlar için devletin bir program yaptığından söz edilebilir: Ekonomi ve Bürokrasinin Türkleştirilmesi, Dilin Türkleştirilmesi, Kültür ve Eğitim Kurumlarının Türkleştirilmesi, İskan politikaları." (Doğan Hızlan, 10 Eylül 2005, Hürriyet)

11 Eylül 1973-Şili'de sosyalist başkan Salvador Allende General Pinochet tarafından devrildi. Bu kanlı darbenin ardından 1990 yılına kadar, ülkeyi 17 yıl demir yumrukla yöneten General Pinochet döneminde üç binden fazla solcu öldürüldü, yaklaşık bin kişi kayboldu, otuz bin kişi işkenceden geçirildi, birçok kişi ülkeyi terketti. Diktatör Pinochet 2006 yılında 91 yaşında yargılanamadan öldü.

12 Eylül 1980-Genel Kurmay Başkanı Orgeneral Kenan Evren ve Kuvvet Komutanları yönetime el koydu. Bu dönemde, Türkiye Büyük Millet Meclisi ve hükümet fesh edildi, 1961 Anayasası askıya alındı, tüm ülkede sıkıyönetim ilan edildi. Siyasi partiler, dernekler, sendikalar kapatıldı, siyasi parti liderlerinin siyaset yapması yasaklandı, aydınlar tutuklandı, çalışan kesimin grev ve toplu sözleşme hakları kısıtlandı, binlerce kişi yargılandı, elli kişi idam edildi. 12 Eylül 1980 darbesi, Türkiye'nin siyasi, toplumsal, kültürel ve ekonomik gelişimine ket vuran bir darbe olarak tarihe geçti.

Sivas Kongresi Heyeti

Bedri Rahmi Eyüboğlu

SANA BÜYÜK ŞEHİRLERDEN BAHSEDECEĞİM

sana büyük şehirlerden bahsedeceğim.
en büyük camiler orada kurulur,
en küçük mezarlar orada kazılır
en kara yazılar orda dizilir.

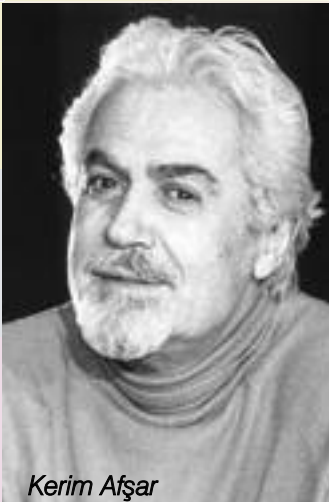
yüksek minarelerde sela verilir,
civar hanelerde zina edilir.
büyük şehirlerde yalan söylenir,
halbuki küçük köylerin mezarlığı bile yoktur.

büyük şehirlere bağlanma mehmedim.
öyle bir şehre yerleş ki,
küçük olsun fakat bizim olsun.
sokaklarında tanımadık yüz,
ensesine şamar atmayacağın kimse
dolaşmasın.
her ağacına elin,
her karış toprağına terin değısin.
ve kuytu evlerden birinde
senden habersiz ölenler olmasın.

BEDRİ RAHMI EYÜBOĞLU
(1911-21 Eylül 1975)

Ruhi Su

Kerim Afşar

EYLÜL AYINDA KİMLERİ YİTİRDİK?

Gazeteci Sabiha Sertel (1895-02 Eylül 1968); Ressam Fehrelnisa Zeid (1901-04 Eylül 1991); Yazar ve düşünür Turan Dursun (1934-04 Eylül 1990); Yazar Samim Kocagöz (1916-05 Eylül 1993); Yazar Azra Erhat (1915-06 Eylül 1982); Sinema oyuncusu Cevat Kurtuluş (1922-06 Eylül 1992); Yazar ve şair Mehmed Kemal (1920-14 Eylül 1998); Dördüncü Cumhurbaşkanı Org.Cemal Gürsel (1895-14 Eylül 1966); Besteci ve müzisyen Ulvi Cemal Erkin (1906-15 Eylül 1932); Şair ve yazar Baki Süha Ediboğlu (1915-15 Eylül 1972); Tiyatro ve sinema sanatçısı Şükran Güngör (1926-15 Eylül 2002); Besteci ve müzisyen Melih Kibar (1951-16 Eylül 2005); saz sanatçısı Nida Tüfekçi (1929-18 Eylül 1993); Tiyatro sanatçısı Orhan Çağman (1925-18 Eylül 1997); Türk Halk Müziği ve opera sanatçısı Ruhi Su (1912-20 Eylül 1985); Gazeteci ve yazar Musa Anter (1920-20 Eylül 1992); Gazeteci ve yazar İlhami Soysal (1928-20 Eylül 1992); Karikatürist Sedat Nuri İleri (1888-21 Eylül 1943); Yazar Ahmet Rasim (1865-21 Eylül 1932); Ressam ve şair Bedri Rahmi Eyüboğlu (1911-21 Eylül 1975); Sinema yönetmeni Ertem Eğilmez (1929-21 Eylül 1989); Besteci ve müzisyen Fikret Kızılok (1946-22 Eylül 2001); Tiyatro sanatçısı Hadi Çaman (1943-22 Eylül 2008); Şiirli şair ve diplomat Pablo Neruda (1904-23 Eylül 1973); Klasik Türk Müziği sanatçısı Zeki Müren (1931-24 Eylül 1996); Sinema sanatçısı Danyal Topatan (1916-25 Eylül 1975); Tiyatro ve sinema oyuncusu Kerim Afşar (1930-26 Eylül 2003).

HALK

Halkım ben,
hani şu sayılamayan,
hani şu çok halk.
Soluğumun öyle bir gücü var ki
sessizliği deler geçerim, dinlemem,
filiz verir, boy atarım,
zifiri karanlık demem.

Zulüm, acı, ölüm, şu bu
bir anda gizlerse de tohumu,
ölmüş gibi görünürse de halk,
döner gelir elbet bir gün nisan ayı,
kavuşur baharına toprak,
kızgın eller dağıtır atar ağır havayı.
Ölümün içinden yeşerir yaşamak.

Pablo Neruda

PABLO NERUDA
(1904–23 Eylül 1973)
Çeviren : A. KADİR

EYLÜL AYININ ÖNEMLİ GÜNLERİ

01 Eylül	Dünya Barış Günü
08 Eylül	Uluslararası Okur Yazarlık Günü
16 Eylül	Uluslararası Ozon Tabakasını Koruma Günü
19 Eylül	Gaziler Günü
20-21-22 Eylül	Şeker Bayramı
21 Eylül	Birleşmiş Milletler Uluslararası Barış Günü
26 Eylül	Dil Bayramı
28 Eylül	Dünya Silahsızlanma Günü

Hazırlayan: **Günay BULUT** (ADM'85)

SUDOKU (ÇOK ZOR)

Beyin geliştirmede en iyi egzersizler arasında olan ve düşündürürken dinlendiren bir bulmaca

	6	5							
					8		3	2	
2			9				8		
		6	8				5	7	
	4		3		6		2		
5	2				7	6			
	5				2				9
6	8		7						
							1	7	

Sudoku Temmuz-Ağustos Çözümleri
572916438, 819345672,
346827591, 697182354,
134569827, 285734169,
968251743, 423678915,
751493286

Hazırlayan: **Nilgün EKERMEN** (CHE'87)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										

SOLDAN SAĞA

1) Kimyada terkip; Sicim. 2) Terbiye; Baba, cet. 3) Doktorun kısaltması; Sodyumun simgesi; (Tersi) Orta Doğu'da pek çok Arap ülkesinde faaliyet gösteren Arap Sosyalist Diriliş Partisi. 4) Okul, kışla vb. yerlerde hastalar için ayrılmış bölüm; Batı Türkistan'da Özbekistan ile Kazakistan arasındaki göl. 5) Bir hayvan; Türk Malı'nın kısaltması; (Tersi) Küçük bitkilerin genel adı. 6) Arma'nın ünsüzleri; Fosforun simgesi. 7) İngilizce'de hava, gaz anlamında bir örnek; Takımın kısaltması; (Tersi) İlave. 8) Japonya'da bir şehir; Utanma, utanç duyma. 9) Bir kimşenin, bir tüzel kişinin mülkiyeti altında bulunan, taşınır veya taşınmaz varlıkların bütünü; 20 Eylül 1985 tarihinde yitirdiğimiz opera ve Türk Halk Müziği sanatçımız. 10) Çalışma; Köpek; İsim. 11) Fikret ön adlı 22 Eylül 2001 tarihinde yitirdiğimiz ünlü müzisyenimizin soyadı.

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1) .... : Eyüboğlu, 21 Eylül 1975 tarihinde yitirdiğimiz ressam ve şairimiz. 2) Tiksinme; Aşın sevgi ve bağlılık duygusu. 3) Lityumun simgesi; Bir bağlaç; Bir kişiliği tanımlayan oyuncunun söylemesi ve yapması gereken hareketlerin genel adı. 4) Kavimle ilgili, budunsal, kavmi; Osmiyumun simgesi; Emare. 5) Duyuş, düşünüş ve inanıştaki ayıncı özellik, belgi; Pozitif, zait. 6) İşaret, alamet; İrade ve yargıları aşan güçlü bir coşku, ihtiras. 7) Çölden esen sıcak rüzgar; Frida .... 1907-1954 yılları arasında yaşamış Meksikalı ünlü kadın ressamın soyadı. 8) İsviçre'de bir ırmak; Fosforun simgesi. 9) Söz dinleme, boyun eğme; Para veya değerli eşya saklamaya yarayan çelik dolap. 10) 1904- 23 Eylül 1973 tarihleri arasında yaşamış ünlü şiirli şair ve diplomat.

Temmuz Ağustos Ayı Bulmaca Çözümleri

SOLDAN SAĞA: 1) Vişnelik; 2) Aka, Ada; 3) Narin, İrad; 4) Kabadayı 5) Akın, tebaM; 6) Da, Ela, Ana; 7) Ama; Batak 8) Yamalamak; 9) İra, Arak; 10) Altılık, Öç.

YUKARIDAN AŞAĞIYA 1) Vanya Dayı; 2) İka, Kamara; 3) Şarkı, Amal; 4) İlane; 5) Nb, Lal; 6) La, Ataban; 7) idE, amaK; 8) Karabatak; 9) Dayanak; 10) Madımak, Aç.

Hazırlayan: **Günay BULUT** (ADM'85)